

**Dr. František Tomášek**

# **MLADÝ MUŽ SA POZERÁ DO ŽIVOTA**

**Pre dospelujúcich mladých mužov**

**Veselí nad Moravou 1946**

## **Priateľ'u!**

*„Ako si spokojný vo svojom zamestnaní? Zostaneš pri ňom alebo pôjdeš niekde inde? Takéto a podobné otázky sa často opakujú medzi mladíkmi tvojho veku. Väčšina z nich sa vytrvalo pripravuje na budúce povolanie, pretože počíta so skutočnými pomermi a nevytvára si vzdušné zámky do budúcnosti. Sú vyrovnaní, majú radosť z práce a z budúceho uplatnenia. Niektorí však stále kolíšu, akoby nevedeli, čo chcú, zabúdajú na danú skutočnosť a robia fantastické, dobrodružné plány do ďalšieho života.*

*Život však nie je jednoduchým striedaním práce, odpočinku a zábavy, život nie je len zaujímavou výpravou za dobrodružstvom, život je veľká skutočnosť a veľká úloha. Aby si dobre rozumel sebe, svojmu životu a svojej veľkej úlohe, preto ti píšem tieto riadky. Nielenže ich čítaj, ale tiež sa nad nimi hlboko zamysli a podľa nich vždy konaj. Tak sa uchrániš od mnohých nebezpečných omylov, prejdeš šťastne búrlivým obdobím svojej mladosti a som presvedčený, že bude šťastná i tvoja budúcnosť.*

*V Olomouci 1. mája 1946.*

Spisovateľ

## **I. PRE ČO ŽIJEŠ?**

### **1. Len raz si mladý!**

„Len raz si mladý, pozri, nech máš niečo zo života! Pod' medzi nás, musíš byť ako my ostatní. Už nie si chlapec, máš právo na život! Mladosť sa má užiť, mladosť sa má vyburíť!“ –

Tak a podobne ťa budú mnohí vábiť a budú sa ti snažiť nahovoriť, ako by si bol na svete len pre to, aby si čo najviac užil toho, čo hovíe tvojmu telu. V tom už mnoho mladých mužov hľadalo svoje šťastie, avšak dopadlo to celkom ináč, než si to predstavovali.

Áno, len raz si mladý a preto správne preži túto svoju jediná mladosť, aby si nemusel raz so slzou v oku vôľne zaspievať „mladosť, moja mladosť, ako som ťa stratil, ako by som bol kameň do vodičky hodil. Ten kameň vo vode ešte sa obráti, ale moja mladosť nikdy sa nevráti...“

### **2. Socha Slobody v Novom Yorku.**

Ak sa budeš niekedy plaviť do Nového Yorku, uvidíš zďaleka ohromnú sochu Slobody, ktorá je v prístave ako symbol americkej slobody. Táto socha je zároveň majákom, ktorý v noci svieti a dáva svetelné znamenie lodiam na širom mori, aby mali správnu orientáciu. A je to zvláštne: každé ráno strážca musí odpratávať mŕtve a ťažko ranené vtáky, ktoré ležia okolo tejto sochy Slobody. Za nočnej tmy, oslnení ostrým svetlom, ktoré vychádza zo sochy Slobody, letia priamo proti svetlu, avšak prudko narazia do skla svetidla a mnohí tak nešťastne, že za to zaplatia ťažkým zranením alebo životom a so zakrvavenou hlavou a s nalomenými krídlami klesajú dolu.... Hľa, „Sloboda“ im prináša smrť....

Podobne to už neraz dopadlo s hocikým chlapcom zanedlho po opustení školy. Myslel si: „Teraz som slobodný od

pút školy, voľný ako ten vták... teraz si to podám“.... K vábivej slobode a voľnosti sa naplno rozbehol a onedlho – ako ten vták pri americkej soche Slobody – so zrazenými krídlami svojho mladíckeho rozletu a s hlavou zakrvavenou sa zrútil do priepasti svojej skazy.... Škoda mladého života, škoda pre cirkev i národ...

### **3. Syn miliardára – a predsa nešťastný.**

Čítal som tento príbeh: V parížskej kaviarni Café du Dume sedela poobede skupina piatich maliarov... Míňali čas, ako sa dalo. Utrácali peniaze, keď nejaké mali a pili na dlh, keď ich nemali. Z veže Dómu práve bilo jedenásť... „Už je čas, aby sme sa zdvihli,“ podotkol jeden z nich. V tom k nim pristúpil mladý, elegantný muž a predstavil sa: „Američan Newfork... Páni, prišiel som do Paríža, hľadám priateľa, hľadám muža, ktorý by svojou osobnosťou dal môjmu životu nový obsah...“

Oslovení hľadia na neho, majú dojem, že vidia pred sebou mladíka, ktorý má výzor starca: oči mdlé, matné, vyhasnuté, bolo možné v nich čítať presýtenosť životom. „Koľko máte rokov?“ – „Dvadsaťtri,“ prehodil s trpkým úsmevom a dodal: „Pozývam vás na večeru do Café Anglais“ – do jednej z popredných parížskych reštaurácií. Ponuku pozvania radi prijali, plne využili a po večeri, opojení šampanským – mlčali.

A pretože skutočne nikto z nich sa nemal k slovu, začal sám: „Páni, aby sme nezaspali, poviem vám krátko dej svojho života. Som syn miliardára. Nikdy som si nemusel nič odopierať, všetko sa mi darilo podľa prianí, ale šťastný som nebol. V pätnástich rokoch som vykonal prvú cestu okolo sveta a potom ešte dvakrát. V sedemnástom roku som poriadal pre svojich priateľov a priateľky hostiny na našom veľkostatku na Floride. Precestoval som Egypt, videl som polárnu žiaru na Špicbergoch, trávil som celé mesiace v Andách, hral som tenis, chodil do divadla, s nie jedným pekným dievčaťom som naviazal pomer, užíval som a užíval... Muži i dámy

a o moje priateľstvo drali – neviem, či kvôli mojim peniazom, či kvôli mojej osobnosti, ale šťastie som pri tom nenašiel.

Pred niekoľkými týždňami som prišiel do Paríža. Je to posledný pokus nájsť šťastie. Posledný pokus... viete, čo to znamená? – Ale myslím, že ten posledný pokus zlyhal. Prechádzal som obrazárne a múzeá a musím priznať, že mi nedali, čo som v nich hľadal. Viete, čo to znamená sprotiviť si život až potiaľ?“ A urobil posunok nad hlavu... Viete, čo znamená mať navonok všetko a vo vnútri byť prázdny?... Ale poďme...“ Odchádzajú.

Pred hotelom žiada jedného: „Rád som vás ešte raz videl. Príďte ku mne zajtra o jedenástej.“ Druhý deň krátko pred jedenástou vytiahol browning, posadil sa, napísal niekoľko riadkov. Presne o jedenástej ohlasuje sluha: „Nejaký pán si praje s vami hovoriť.“ – „Prosím, aby počkal v čakárni.“

Pozvaný hosť čakal. V tom počul ranu, rýchlo vošiel do izby a uvidel syna miliardára zvráteného v kresle a na stole lístok so svojou adresou. Číta: „Priateľu, bol som bohatý a pri tom nešťastný. Z omrzenia odchádzam zo živorenia, ktorému sa vraví život. Snažte sa svoje šťastie čerpať z iného zdroja, než ja. *Cena a zmysel života nie je v bohatstve a užívaní.*“ – (Kubeš P. T. Poutník, 67)

*Onen syn miliardára mal všetko, čo mu mohla dať mladosť, bohatstvo a celý svet so svojimi zaujímavosťami a radosťami. Všetko užíval plnými dúškami v očakávaní, že nájde plné uspokojenie všetkých svojich túžob a priání. A predsa – namiesto uspokojenia zostalo na dne duše len horké rozčarovanie. znechutenie a nakoniec zúfalstvo. Prečo? Nemal toho, ktorého najviac potrebuje každý človek na uspokojenie svojho rozumu a srdca, k svojmu šťastiu pozemskému i večnému, nemal Boha.*

*Kto nemá Boha, hľadá náhrady. Kto nechce svoju dušu naplniť Stvoriteľom, vyplňuje ju stvorenými bytosťami a vecami. Jeden chce dať obsah svojmu životu stykom s priateľmi alebo priateľkami, druhý, jemnejší, hľadá u manželky, detí, v práci, vo vede, v umení to, čo mu chýba a čo môže nájsť jedine v Bohu. Sú to duševní tuláci... Ako Kain sa potľkal svetom, jeden po krčmách, druhý po*

kúpeľoch, tretí po múzeách, štvrtý po knižniciach, piaty po cestách, zúfalo hľadajúci akési vyplnenie života.

Duša je stvorená pre Boha a keď ho nemá, vezme si modlu, ibaže by v sebe utlmila poslednú iskričku ľudského cítenia a žila ako zvieratko.“ (Kubeš P. T. J. tamtiež 73)

#### **4. „A čo potom?“**

K veľkému priateľovi mládeže sv. Filipovi Nerimu prišiel študent František Tazarra. Rozprával svätcovi o svojich plánoch do budúcnosti: „Konečne sa mi splnilo moje pranie: môžem študovať právo, rodičia mi dovolili. Budem teraz usilovne študovať a budem sa snažiť, aby som bol skoro hotový.“

Svätec počúval mladíka so záujmom a potom sa ho opýtal: „A čo potom?“ – „Potom budem advokátom.“ – „A potom?“ – „Potom budú ku mne chodiť ľudia, aby som im radil v ich sporoch. Tým si nahromadím veľké imanie, kúpim si krásny dom, kone, nádherný koč, dobre sa ožením a budem viesť šťastný, spokojný život.“

Keď všetko vyložil, povedal svätec: „František, aký si šťastný!“ Ale k tomu dodal ticho a dôrazne: „Čo potom?“ – „Potom,“ odpovedal mladík a hlboko sa zamyslel... – „Potom príde smrť, Boží súd a... večnosť...“ A ešte posledný krát sa opýtal svätec: „A čo urobíš potom, až príde tvoj posledný proces, keď ty sám budeš obžalovaný a vševediaci Boh bude tvojím sudcom?“

Teraz sa študent zamyslel ešte vážnejšie... a v tom zamyslení odišiel od svätca. Otázka „čo potom?“ mu stále znela v duši, nemohol sa jej zbaviť... Plne si uvedomil krátkosť všetkého pozemského, prchavosť všetkých svetských úspechov, zanechal právnických štúdií, stal sa rehoľníkom a zomrel v povesti svätca.

Aj ty si robíš plány do budúcnosti. Sú to plány snád veľmi sľubné a smelé. Dobré, je to úplne v poriadku a je to tiež veľmi potrebné k výstavbe nového života, najmä teraz po najväčšej vojne svetových dejín. Nech budeš v ktoromkoľvek povolání, vždy pamätaj na to posledné, čo ťa čaká: na smrť, Boží súd a večnosť. Tak užívaj pozemské veci, aby ťa to neodvádzalo od Boha a od šťastnej večnosti.

## 5. Nepokoj ľudského srdca.

Už si asi počul o slávnom filozofovi a rečníkovi sv. Augustínovi (+ r. 430 v severoafrickom meste Hippo). Nebol ihneď dokonalý a svätý. Na začiatku nehľadal svoje šťastie u Boha, ale v telesných rozkošiach a vo svetských radovánkach. V knihe „Vyznania“, ktorú napísal po svojom obrátení, otvorene priznáva, že svojmu telu nič neodoprel a užíval si všetkých rozkoší plnou mierou v domnienke, že tak nájde plné životné uspokojenie a šťastie. Avšak na dne pohárov telesných pôžitkov nachádzal horkú palinu bodavých výčítiek svedomia, nepokoj, nespokojnosť, mrzutosť a znechutenie. Vždy znovu a znovu poznával a na vlastnej koži pociťoval: v tom nie je pravé šťastie človeka... Jeho matka zatiaľ v modlitbách a v slzách spomínala na svojho blúdiaceho syna...

Po tom všetkom Augustín našiel cestu k Bohu a ku katolíckej cirkvi, stal sa kňazom a potom i biskupom. V Bohu našiel to, čo márne hľadal vo veciach okolo seba a napísal vo svojich „Vyznaniach“ pamätné slová: *„Stvoril si nás Bože, pre seba a nepokojné je naše srdce, pokiaľ nespočinie v Tebe.“*

V Starom Zákone čítame o kráľovi Šalamúnovi, ktorý rovnako márne hľadal plné životné uspokojenie v pozemských veciach. Povedal sám o sebe: „Vykonal som si veľké diela: vystaval som si domy, pestoval som vinohrady, urobil som si záhrady a sady, vysadil som ich všelijakými ovocnými stromami, urobil som si rybníky, aby som zavlažoval háj rastúcich stromov, zadovážil som si sluhov a slúžky, tiež som získal mnoho domorodej čelade, a dobytku a veľkých stád svíň viac než všetci, ktorí boli predou mnou v Jeruzaleme.

Nahromadil som si striebra a zlata, ako i pokladov od kráľov i krajín, obstaral som si spevákov a speváčky, i ľudské rozkoše, čaše a džbány, aby v nich podávali naliate víno; a prevýšil som bohatstvom všetkých, ktorí boli predou mnou v Jeruzaleme; a múdrosť zostala so mnou. Čo si zažiadali moje oči, nič som im neodoprel, bez toho, aby som bránil svojmu srdcu, aby nepoživalo rôzne rozkoše a nekochalo sa v tom, čo som pripravil; to bola moja odplata – užívať svoju prácu. Keď som sa však ohliadol na všetky diela, ktoré učinili moje ruky, pri ktorých som sa

nadarmo potil, uzrel som vo všetkom márnosť a trápenie ducha, a že nič trvalo neprospieva pod slnkom.“ (Kaz 2, 4-11)

## **6. Trvalé uspokojenie tvojho rozumu i srdca.**

### **1. Si už skutočne úplne šťastný?**

Tu na svete „oko sa dosýta nenahľadí, ucho sa doplna nenapochúva“ (Kaz 1,8), pretože sme stvorení pre to, „čo oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevstúpilo.“ (1Kor 2,9) Sme stvorení pre večnú radosť v nebi. To je náš večný cieľ. Náš básnik Zeyer to vyjadril slovami: „Nie vo veciach, len v Bohu nájdeš pokoj, ó duša zmietaná, taký pokoj, nie ako dáva svet, ale aký dáva Kristus. (Troje pamäti Víta Choráza XXII., 8)

Tu na svete navždy neostaneš. Raz zomrieš a všetko opustíš. A čo si vezme so sebou tvoja duša? Len svoje skutky, dobré alebo zlé. Kto ťa bude súdiť? Tvoj najvyšší Pán – Ježiš Kristus! Nech si kdekoľvek, pri práci, odpočinku, zábave, doma alebo vonku, pamätaj, že na tom vždy najviac záleží, aby bol s tebou spokojný Ježiš Kristus, o ktorom vraví nebeský Otec: „Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie; počúvajte ho!“ (Mt 17,5)

Náš večný cieľ je teda nebo. Popri tomto večnom cieli máme tiež pozemský cieľ: usilovne pracovať vo svojom zamestnaní, povolání, starať sa o svoju výživu, o vzdelanie, o rodinu, o záležitosti verejného blaha. Pri všetkých starostiach nesmieš nikdy zabudnúť na posledný a večný cieľ svojho života. Lebo Kristus povedal: „*Ved' čo osoží človeku, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?! Alebo za čo vymení človek svoju dušu?!*“ (Mt 16,26) „*Marta, Marta, staráš sa a znepokojuješ pre mnohé veci, a potrebné je len jedno.*“ (Lk 10,41) „*Hľadajte teda najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť a toto všetko dostanete navyše.*“ (Mt 6,33)

### **2. Najpamätnejšia chvíľa tvojho života.**

Najprv si sa narodil svojim rodičom. Bolo to vtedy, keď si prišiel na svet. Toto jedno narodenie pre nebo nestačí. Pre nebo

je potrebné ešte druhé, vyššie narodenie. Sám Ježiš Kristus to povedal: „Ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha, nemôže vojsť do Božieho kráľovstva.“ (Jn 3,5) Toto druhé zrodenie sa deje pri svätom krste. Sv. Augustín o tom vraví: „Dvoje je narodenie. Jedno pozemské, druhé nebeské; jedno z tela, druhé z Ducha (svätého); jedno je zo smrteľnosti, druhé je z večnosti; jedno z muža a ženy, druhé z Boha a z Cirkvi.“

Najpamätnejšia chvíľa tvojho života bola vtedy, keď si bol krstenný. Po rôznych modlitbách a obradoch kňaz lial na tvoju hlavu vodu a vrazil: „... ja ťa krstím v mene Otca, i Syna i Ducha Svätého.“ V tom okamihu sa stalo s tebou niečo veľké: Otec Nebeský ťa prijal za svoje dieťa milosťou posväcujúcou, stal si sa dedičom neba a živým údom katolíckej cirkvi. Kňaz položil na teba belostné rúcho so slovami: „prijmi biele rúcho a prines ho bez poškvrný pred súdnu stolicu Pána nášho Ježiša Krista, aby si mal večný život.“ Tento obrad pekne vysvetľuje sv. Ambróz: „Preto ste ešte prijali biely odev, aby bol náznakom toho, že ste odložili odev hriechov a odeli sa čistým závojom nevinnosti.“ Máš teda po celý život zachovať svoju dušu i svoje telo bez poškvrný hriechu, čistotu, nevinnosť srdca. Potom dal kňaz do rúk tvojho kmotra horiacu sviečku so slovami: „Prijmi horiacu sviečku a bez ujmy zachovaj svoj krst. Zachovávaj Božie prikázania, aby si, až príde Pán na nebeskú svadbu, sa mohol ponáhľať Jemu naproti so všetkými svätými nebeského dvora a bol živý na veky vekov. Amen.“ Je to pripomenutie, aby si po celý život zachovával vo svojej duši svetlo svätej viery a posväcujúcej milosti.

### 3. Spomínaš?

Niekde sa už ujíma pekný zvyk, že maminka uschová dieťaťu krstné rúcho i sviečku. Keď dieťa povyrastie, potom ďakuje vo výročný deň svätého krstu Bohu za svätý krst, sľubuje vernosť až do svojej smrti Bohu a cirkvi. Pri tom má na jednej ruke biele krstné rúcho a v druhej ruke horiacu krstnú sviečku. Aké je to krásne a významné, keď si túto krstnú sviečku zapaľuje na oslavu prvého svätého prijímania a keď si ju tiež uschová ako svoju hromničku.

Spomínaj na deň svojho krstu ako na najpamätnejší deň svojho celého života. Je to skutočne deň tvojich narodenín pre nebo. Je to deň, keď si sa stal dieťaťom Božím. Nieko je hrdý na to, že je z ušľachtilého a váženého rodu. To všetko nie je ničím oproti tomu, čím si sa stal pri svätom krste. *Svätým krstom si sa stal synom Božím a dedičom neba! A to je viac, než keby ti patril celý svet! Bud' na to vždy hrdý v každom povolaní a postavení a za nič na svete si od nikoho nenechaj vziať svoje najväčšie bohatstvo: svetlo svätej viery a milosť posväcujúcu a čisté rúcho krstnej nevinnosti. Vždy so svetlom svätej viery a milosti posväcujúcej a s čistým rúchom krstnej nevinnosti! Len tak prežiješ skutočne radosnú mladosť a položíš si základ pre šťastnú budúcnosť.*

Dobre sa preto zahľad' do svojej duše, či v nej jasne horí svetlo tvojej svätej viery, milosť posväcujúca a či je biele rúcho krstnej nevinnosti bez poškvrny. Dobre spytuj svoje svedomie za celý svoj život a daj všetko dobrou svätou spoveďou opäť do poriadku. Tak si zaistíš šťastný život, šťastné umieranie a šťastnú večnosť.

#### 4. „Zavolajte ho späť!“

Na smrteľnej posteli ležala dievčina. Mala viac ako dvadsať rokov. Ešte pred nedávnom si veselo užívala všetky radosti mladosti a neodoprela si skoro nič z toho, čo jej ponúkal svet a boli to radosti, za aké sa musí slušný človek hanbiť. Teraz mala opustiť všetko, mala prejsť bránou smrti a predstúpiť pred vševediaceho Sudcu. Bola už zaopatrená sviatosťami, ktoré prijíma katolícka kresťanka v ťažkej chorobe. Predsa ju však ešte niečo trápilo: ľahkomyselne stratená mladosť... Naraz sa s vypätím posledných síl na posteli dvíha, široko otvára oči, díva sa k dverám a volá: „Zavolajte ho späť... zavolajte ho späť!“ „Koho?“, pýta sa zdrvená mamička. „Život!... Chcela by som ho prežiť znovu, ale lepšie...“, odpovedá umierajúcim hlasom. Potom sa zrútila do podušiek a vydýchla naposledy. Úbohá! Vo chvíli umierania, kedy jej na čele vystupoval smrteľný pot, kedy sa jej dych krátil a srdce prestávalo tícť, poznávala v plnej

hrôze, ako svoju mladosť ľahkomyselne stratila, ako žila nerozumne, len ako dieťa tohto sveta, a nie ako dieťa Božie. Chcela svoju mladosť prežiť znovu a lepšie... Bolo však neskoro. – Ako chceš raz umierať ty?

## II. V BÚRKACH MLADOSTI.

### 1. Na Genezaretskom jazere.

V duchu ťa vidím, ako sa vydávaš do vlnobitia životného boja. Či sa dostaneš do prístavu, keď nie životného, tak aspoň večného šťastia?

Spomeň si, keď sa raz apoštoli plavili so svojím Majstrom na Genezaretskom jazere, Kristus ako človek podľahol únave a zaspal. Naraz sa prihnala prudká búrka. Hrozilo, že vlny pohltia lodičku. Zdesení apoštoli prebúdzajú svojho Majstra a volajú: „Pane, zachráň nás, hynieme!“ A Ježiš Kristus im povedal: „Čo sa bojíte, maloverní?“ Potom prikázal vetrom a moru a bolo veľké ticho. (Mt 8,25-26)

### 2. V rozbúrených vlnách dospievania.

*Teraz sa dostávaš do rozbúrených vln svojho duševného a telesného dospievania. Prestávaš byť dieťaťom. Svojím zmýšľaním a tiež svojím telom sa stávaš dospievajúcim chlapcom a pomaly i mladým mužom s novými starosťami a s novými záujmami, ktoré si predtým nepoznal. Je smutný pohľad na tých, ktorí v rozbúrených vlnách svojho dospievania hynú. Sú to obyčajne takí, ktorým chýba Ježiš Kristus. Maj teda na rozbúrených vlnách svojho dospievania a životného zápasu po boku Ježiša Krista. On do teba vstupuje pri každom hodnom svätom prijímaní. Čím viac budú na teba dorážať nebezpečné vlny, nech od tela, sveta, či od zlého ducha, tým vrúcnejšie sa primkni k Spasiteľovi, tým častejšie pristupuj k svätému prijímaniu. On ti povie: „Čo sa bojíš, maloverný?“*

*Ked' som s tebou Ja, nemusíš sa báť, Ja ti nedám zahynúť. Ved' Ja som s tebou – tvoj Spasiteľ...“*

Nevyhľadávaj však príležitosti k hriechu. Kto miluje nebezpečenstvo, zahynie v ňom. V ťažkých chvíľach pokušení si hovor: „Hriech, nedotýkaj sa ma, som Boží. Ježišu, Tebe žijem, Tebe umieram, Tvoj som živý i mŕtvy.“ Miluj Boha z celého srdca a potom sa nemusíš ničoho báť. I to, čo bude pre teba bolestné, obráti Boh nakoniec na dobré, lebo sväté Písmo vraví: „Tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré.“ (Rim. 8, 28) Čo zošle Boh, nes ticho a rád a pýtaj sa, čo chce od teba. On ťa nechce sužovať, on krížom vodí do neba. Po svätom prijímaní zostáva s tebou Ježiš Kristus so svojím sviatostným telom tak dlho, dokiaľ nie sú spôsoby chleba strávené, t. j. asi 10 – 15 minút. Ako Boh však zostáva v tvojej duši tak dlho, dokiaľ sa nedopustiš ťažkého hriechu. *Každým svätým prijímaním tvoju dušu posilní, aby si si vždy zachoval svoje najväčšie bohatstvo: posväcujúcu milosť, katolícku vieru a mravnú čistotu.*

### **III. ZACHOVAJ SI VŽDY POSVÄCUJÚCU MILOST'**

#### **1. Najväčší Boží dar.**

Do neba príde len ten, kto je v okamihu smrti pre nebo posvätený, kto je svätý. Nikto sa však sám nemôže svojou vlastnou mocou pre nebo posvätiť. Pre nebo ťa posvätil Duch Svätý pri svätom krste. Tomu posväteniu Ducha Svätého hovoríme milosť posväcujúca. Hovoríme milosť, pretože to je nezaslúžený dar od Boha. Túto milosť nám zaslúžil Ježiš Kristus smrťou na kríži a Duch Svätý ju rozdáva. Milosť posväcujúca je najväčší Boží dar, pretože dáva človeku právo na nebo.

*Hľad' si vždy zachovať milosť posväcujúcu. Nikdy sa nedopúšťaj ťažkého hriechu, lebo i jediným ťažkým hriechom by si ju stratil. Kto bol taký nešťastný, že sa dopustil ťažkého hriechu, strácajúcu milosť, má ten hriech ihneď ľutovať z lásky k Bohu a má túžiť po svätej*

*spovedi. Aby si mal takú ľútosť, vzbud' v sebe odpor k hriechu a spomeň si: „Bol som taký nevďačný k Tebe, dobrotivý Bože, k Tebe, Pane Ježišu, ktorý si toľko trpel za mňa na kríži.“ Ľútosť z lásky k Bohu sa volá dokonalá. Zároveň máš nielen túžiť po svätej spovedi, ale tiež – pokiaľ možno – čo najskôr ju vykonať. Kto ľutuje ťažký hriech z lásky k Bohu a túži po sv. spovedi, má ten hriech odpustený ihneď ešte pred sv. spoveďou, je však povinný sa z toho ešte vyspovedať. Keby sa stalo, že náhle umieraš a už sa nemôžeš vyspovedať, potom stačí k úplnému odpusteniu i ťažkého hriechu dokonalá ľútosť (z lásky k Bohu) s túžbou po sv. spovedi. Zvykni si preto vzbudzovať dokonalú ľútosť nad svojimi hriechmi každý večer, pretože nevieš, či sa dočkáš rána.*

Kto by bol taký zatvrdnutý v ťažkom hriechu, že by ho neľutoval z lásky k Bohu ani pri umieraní, potom by pravdaže zostal po smrti navždy odvrátený od Boha, bol by od neho navždy zavrhnutý. Takýto nešťastník vo svojej zaslepenosti sa vlastne zavrhuje sám.

## **2. Rastieš v posväcujúcej milosti?**

*Hľaď si nielen vždy posväcujúcu milosť zachovať, ale pričiňuj sa tiež o to, aby jej v tvojej duši pribúdalo: dobrými skutkami, modlitbou, svätou omšou a zvlášť svätým prijímaním. Čím viac máš milosti posväcujúcej, tým budeš šťastnejší, spokojnejší, radostnejší, tým viacej ti bude Boh žehnať a tým väčšia odmena ťa čaká v nebi. Tvoje najväčšie bohatstvo je milosť posväcujúca. Aby si vždy zachoval toto najväčšie bohatstvo – milosť posväcujúcu, pevne si zaumieň:*

*1. Ani jeden deň bez modlitby. Ráno si vzbud' dobrý úmysel, že chceš všetko po celý deň obetovať Bohu z lásky. Večer vždy spytuj svedomie a vzbud' si dokonalú ľútosť nad hriechmi s dobrým predsavzatím pre nasledujúci deň. Každé ráno i večer pros Pannu Máriu*

vrúcnou modlitbou „Zdravas“, aby ti pomáhala vždy zachovať milosť posväcujúcu.

*2. Ani jednu nedeľu a zasvätený sviatok bez svätej omše!* Buď zbožne každú nedeľu a zasvätený sviatok na celej svätej omši. Pri svätej omši sa za nás obetuje nebeskému Otcovi Ježiš Kristus, stáva sa našou obeťou a jemu predkladá naše modlitby. To má nesmierne väčšiu cenu než celé dni modlitieb bez svätej omše. Rád sa preto ponáhľaj na svätú omšu nielen v nedeľu, ale pokiaľ možno i vo všedný deň, zvlášť vtedy, keď ťa niečo ťaží.

*3. Ani jeden mesiac bez sv. spovede a sv. prijímania.* Možno, že jediný mesiac bez sv. prijímania by sa ti mohol stať i životom bez Krista a cestou ku skaze. Pokiaľ môžeš, chod' ešte častejšie ku sv. prijímaniu: každú nedeľu i každý deň. Ježiš Kristus povedal o sv. prijímaní: „Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň.“ (Jn 6,54) Pán Ježiš povedal jasne: „Kto je...“ Ako často ješ? Každý deň! Podobne – pokiaľ možno – denne máš požívať Telo a Krv Pána.

*Vykonaj denne dobrý skutok a niečo si odopri z lásky ku Kristovi.* Keď konáš dobrý skutok v milosti posväcujúcej, tvoja duša sa stáva svätejšia, krásne a za takýto skutok ťa čaká odmena tiež v nebi. Je to skutok pre nebo zásluhový. K takýmto skutkom ťa nabáda Kristus slovami: „Nezhromažďujte si poklady na zemi, kde ich moľ a hrdza ničia a kde sa zlodeji dobývajú a kradnú. V nebi si zhromažďujte poklady; tam ich neničí ani moľ, ani hrdza a tam sa zlodeji nedobývajú a nekradnú.“ (Mt. 6,19-20) Hlavné dobré skutky sú: modlitba (patrí k nej každý skutok pobožnosti), pôst (patrí k nemu každé sebazapieranie) a almužna (patrí k nej každý skutok duchovného alebo telesného milosrdenstva). Konaj dobré skutky všetkým, zvlášť svojim najbližším: rodičom, súrodencom, príbuzným, známym a pokiaľ môžeš i ostatným. Ježiš Kristus cení naše milosrdné skutky tak, ako by sme ich vykonali jemu. On povedal: „Veru hovorím vám: Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.“ (Mt. 25,40) Keď sa v niečom premôžeš alebo si

niečo odoprieš z lásky ku Kristovi, tým nielenže posilníš svoju vôľu k dobrému, ale môžeš si tak už na svete vytrpieť mnoho trestov za svoje hriechy. Čím viac toho vytrpíš z lásky ku Kristovi, tým viac sa môžeš tešiť už len na odmenu po smrti v nebi.

*Chráň sa toho, čo by bolo pre tvoju dušu nebezpečné.* Stýkaj sa pravidelne len s rozumnými a dobrými ľuďmi, choď len do slušnej spoločnosti, čítaj len dobré časopisy a knihy, choď len na slušné filmy a slušné divadelné predstavenia. „Bdejte a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia,“ povedal Pán Ježiš (Mt 26,41) Bud' preto vždy bdely a všade opatrný.

## IV. ZACHOVAJ SI VŽDY KATOLÍCKU VIERU.

### 1. Ježiš Kristus založil len jednu cirkev – katolícku.

Snáď od niekoho počuješ, že vraj je vedľajšie, či má niekto vieru alebo nie. Hlavné vraj je, aby bol riadnym, poctivým človekom. Stačí to? Nestačí, lebo *Ježiš Kristus povedal: „Kto verí vo mňa, má život večný... Kto neuverí, bude odsúdený.“* (Jn 6, 47; – Mk 16,16)

Snáď ti iný povie, že človek síce nemá žiť bez viery ako zvier, ale vraj nech mu je ponechané, aby si zvolil cirkev, ktorá sa mu ľúbi. Založil *Ježiš Kristus* skutočne niekoľko cirkví na výber? Nie! *On založil cirkev len jednu! To vieme z jeho slov, ktoré povedal apoštolovi Petrovi: „Ty si Peter (to je skala) a na tejto skale postavím svoju cirkev a pekelné brány ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva: čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané v nebi... Pas moje baránky... Pas moje ovce.“* (Mt 16,19; Jn 21, 15–17)

*Keby bol Kristus povedal: „...zbudujem svoje cirkvi...“, potom by isto založil niekoľko cirkví na výber. On však jasne povedal: „... zbudujem cirkev svoju...“ A túto svoju jediná cirkev založil na apoštolovi Petrovi. To znamená, že apoštola sv. Petra ustanovil za najvyššieho správcu v cirkvi,*

*za najvyššiu hlavu v cirkvi. Teraz je na jeho mieste rímsky Pápež, pretože apoštol sv. Peter zomrel ako rímsky biskup v meste Ríme. Teda len tá cirkev môže byť od Ježiša Krista, ktorá počúva nástupcu apoštola Petra, rímskeho pápeža. A to je len katolícka cirkev.*

Hovoríme jej katolícka čiže všeobecná, pretože je od Ježiša Krista pre všetkých ľudí, národy a časy až do konca sveta, je teda svetová a nielen národná.

Pretože je katolícka cirkev svetová, je samozrejmé, že potrebuje svetový, medzinárodný jazyk. Týmto jazykom je latinčina. V latinskom jazyku sú tiež bohoslužobné knihy. Má to veľký význam a výhodu. Latina sa totiž už nepoužíva v dennom živote a preto sa latina nemení ako všetky živé jazyky. Týmto jednotným bohoslužobným jazykom sa ľahšie zachováva jednota viery.

Buď na to hrdý, že si údom všeobecnej, katolíckej, svetovej cirkvi, ktorú Kristus založil ako veľkú rodinu všetkých národov. Pokladaj to za svoju česť, aby si poznal aspoň niečo zo svetového jazyka cirkvi, z latiny. Ľahšie sa môžeš naučiť niečomu z toho, čo spieva kňaz pri slávnej svätej omši. Nebude ti to ťažké, ak máš v rukách modlitebnú knihu, v ktorej sú modlitby na svätú omšu v jednom odseku latinsky a vedľa česky.

## **2. Zostaň vždy dobrým synom katolíckej cirkvi!**

### **1. Katolíckej cirkvi buď vďačný!**

*Buď vďačný za to, že si sa narodil v katolíckej cirkvi, buď na to hrdý a tiež podľa toho ži, katolícku cirkev ochotne počúvaj a vernosť jej zachovaj! Katolícka cirkev vedie bezpečne a iste k spaseniu, pretože Kristus sľúbil apoštolom a ich nástupcom: „A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“ (Mt 28,20) To znamená, že v katolíckej cirkvi učí vlastne sám Ježiš Kristus. Taktiež sľúbil svojej cirkvi Ducha svätého: „A ja poprosím Otca a on vám dá iného Tešiteľa, aby zostal s vami naveky, Ducha pravdy.“ (Jn 14,16–17a) Cirkev sa teda nemôže*

mýliť, keď učí, čomu je potrebné veriť k spaseniu, a čo je potrebné k spaseniu činiť. V takomto prípade cirkev učí neomylné.

*Kto chce byť spasený, má byť v katolíckej cirkvi, má veriť čomu učí a plniť, čo prikazuje.* Pretože len ju založil Kristus, aby viedla ľudí k večnej spáse, preto jej vravíme samospasiteľná. Len ten môže byť spasený mimo katolícku cirkev, kto ju nemohol poznať ako cirkev od Ježiša Krista, hľadá však úprimne pravdu a plní Boží zákon tak, ako ho poznáva vo svojej duši. Boh vložil svoj zákon do duše každého človeka, aby každý človek dobrej vôle mohol poznať cestu k spaseniu. Táto cesta k spaseniu mimo katolícku cirkev je ale veľmi neľahká, pretože tam chýbajú oné pramene k očisteniu a k posilneniu duše, ktoré má cirkev.

## 2. Hľaď čo najlepšie poznať svoju katolícku vieru.

Preto sa usilovne vzdelávaj v katolíckej viere pozorným počúvaním kázaní a náboženských prednášok, čítaním náboženských kníh, najmä Svätého Písma Nového Zákona, životopisov svätých a cirkevných dejín. Čítaj však len také Sväté Písmo (bibliu), ktoré je vydané s cirkevným schválením a s vysvetlivkami, lebo len takéto vydanie Svätého Písma je katolícke. Rovnako čítaj len oné náboženské knihy, ktoré sú vydané s cirkevným schválením, aby si mal záruku, že je to kniha tvojej katolíckej cirkvi. Inoverci totiž hojne rozširujú svoje náboženské knihy i medzi katolíkmi a tak ich mätú vo viere. Dobré si preto všímaj u každej náboženskej knihy, či má cirkevné schválenie. (Býva vytlačené slovami: „Nihil obstat,“ t. j. „Bez námietok“ alebo „Imprimatur“, t. j. „Smie sa tlačiť“, alebo len krátko: „S cirkevným schválením“,) – Znovu si pozorne prečítaj Katechizmus a Biblické dejiny, lebo pri svojej väčšej vyspelosti mnohému lepšie porozumieš, než predtým.. Keby ti bolo niečo nejasné v náboženských otázkach, opýtaj sa na to kňaza, napríklad pri sv. spovedi. On ako odborník v náboženských veciach ti môže dať najlepšie poučenie alebo ti poradí dobrú knihu, v ktorej sa môžeš o tom viac dočítať. Taktiež odoberaj a čítaj náboženské časopisy, prihlás sa do náboženského združenia a zúčastňuj sa duchovných cvičení čiže exercícií.

### 3. Maj správne katolícke sebavedomie!

Keby sme sa niekoho z dospelých spýtali, prečo je katolíkom, tu by nám väčšina odpovedala asi takto: „Som katolík, pretože som zdedil katolícku vieru po svojich rodičoch, ktorí sú tiež katolíci.“ Je táto odpoveď správna? Prial by som si, aby si s takouto odpoveďou nesúhlasil. Tvoja odpoveď ako dospelého bude trochu iná. Na otázku, prečo som katolík, odpovieš isto asi takto: „Som katolík, pretože to je moje najvnútornejšie a najpevnejšie presvedčenie, že katolícka viera sa zakladá na Božej, večnej, neomylnnej pravde a poznávam, že len život podľa katolíckej viery robí človeka mravne silným a šťastným. Som katolík nielen zo zvyku, pretože moji rodičia sú katolíci, ale preto, že viem, že katolícka viera je pravá a je mojím najväčším bohatstvom!“

### 4. Katolíckej cirkvi buď vždy verný!

*Chráň sa všetkého, čo by mohlo tvoju katolícku vieru oslabiť alebo poškodiť!* Preto nepočúvaj protináboženské reči, nečítaj protináboženské noviny, časopisy a knihy alebo inoverecké, nezúčastňuj sa nekatolíckych bohoslužieb. Ničím a za nič na svete sa nenechaj zlákať, keby ťa niekto zvädzal proti viere, dokonca snád' k odpadu od katolíckej cirkvi. Ani poklady celého sveta nemajú takú cenu ako katolícka viera, pretože raz ti má otvoriť celé nebo. Krásne to povedal slávny vychovávateľ Fénelon: „Milujem rodičov viacej než seba; svoju vlasť milujem vrúcnejšie než rodičov; a cirkev, túto otčinu mojej duše milujem nadšenejšie než svoju vlasť. Svätá Kristova cirkev, keby som mal niekedy na teba zabudnúť, nech radšej uschne v mojich ústach jazyk; ty budeš vždy mojou prvou a najdrahšou myšlienkou!“

*K svojej katolíckej viere sa teda vždy hrdo hlás!* Mužné vyznanie viery budí úctu u ľudí, lebo ukazuje čestný, pevný charakter a zaisťuje Božiu odplatu. Ježiš Kristus vravel o vyznaní viery: „Každého, kto mňa vyzná pred ľuďmi, aj ja vyznám pred svojim Otcom, ktorý je na nebesiach.“

Ale toho, kto mňa zaprie pred ľuďmi, aj ja zapriem pred svojím Otcom, ktorý je na nebesiach.“(Mt 10,32–33) Nech tiež výzdoba tvojho bytu je katolícka: posvätený kríž, obraz Ježiša Krista a Panny Márie, kropenička so svätenou vodou!

*Nielen sám zostaň vždy verným synom svojej duchovnej matky, katolíckej cirkvi, ale privádzaj k nej aj iných!* K tomu ťa zvlášť povolal a posilnil Duch svätý pri svätom birmovaní. Ako katolícky kresťan nielen ži, ale tiež umieraj! Keby si teda nebezpečne ochorel, zavčasu si zavolaj kňaza, aby si sa mohol ešte vyspovedať, prijať telo Pánovo, sväté pomazanie a apoštolské požehnanie spojené s plnomocnými odpustkami (t.j. odpustenie všetkých zostávajúcich trestov za hriechy) pre prípad smrti. Urobíš dobrý skutok, keď aj iného ťažko nemocného pripravíš na zaopatrovanie a zavolaš mu kňaza.

*Katolícku vieru si nikto sám nedal. Katolícka viera je veľký dar, ktorý Boh vkladá do duše s milosťou posväcujúcou. Ak si chceš vždy zachovať katolícku vieru, potom nestačí vo viere sa len vzdelávať a vyhýbať sa nebezpečenstvu, ktoré by mohlo vieru ohroziť. Ešte viac je potrebné podľa viery žiť, často a vrúcne sa modliť, aby ti Boh pomáhal vždy zachovať vieru. Zvlášť vtedy sa modli o zachovanie viery, keby ťa obťažovalo pokušenie proti viere. Môžeš sa modliť svojimi slovami, napríklad: „Pane Ježišu, verím všetkému, čo si zjavil a čomu učí katolícka cirkev. V tejto viere chcem žiť a zomrieť, rozmnož moju vieru!“ Ak potrebuješ vysvetliť niečo vo veciach viery, poraď sa s kňazom.*

Rovnako sa modli o zachovanie nádeje (dôvery) a lásky k Bohu. Sú to tri božské čnosti, ktoré Boh vlieva do duše s milosťou posväcujúcou. Veľmi často sa preto modlievaj za vzbudenie troch božských čností, viery, nádeje a lásky aspoň krátko: „Ježišu v Teba verím, v Teba dúfam, Ježišu Teba nadovšetko milujem!“ *Krásne sa vraví: „Na svete sú traja anjeli, viera, nádej, láska.“ Keď ťa budú títo traja anjeli vždy sprevádzať, potom pôjdeš životom bezpečne, isto a radostne.*

### 3. Katolícku cirkev vždy ochotne počúvaj!

#### 1. Katolícka cirkev má právo dávať prikázania.

Ježiš Kristus založil cirkev, aby viedla ľudí k večnému spaseniu. Preto odovzdal apoštolom a ich nástupcom moc hlásať sväté pravdy, posväcovať veriacich a viesť ich k bohumilému životu, preto jej dal tiež moc dávať prikázania. Túto moc dal najprv apoštolom a od apoštolov prešla táto moc na ich nástupcov: pápeža a biskupov v katolíckej cirkvi.

Moc dávať prikázania dal Ježiš Kristus apoštolom a ich nástupcom slovami: „Čo zviažete na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažete na zemi, bude rozviazané v nebi.“ (Mt 18,18) Slovo „zviazať“ tu znamená: niekoho k niečomu zaviazať, niečo mu nariadiť. Preto cirkev nariaďuje, čo uznáva k spaseniu za vhodné alebo potrebné. Cirkev má ale tiež moc svoje prikázania rozviazať. To znamená: môže niektoré svoje prikázanie zmeniť, zrušiť alebo z dôležitých príčin ospravedlniť. Takému to ospravedlneniu hovoríme cirkevný dišpenz. Božie prikázania však cirkev nemôže zrušiť. Všetci katolíci sú povinní zachovávať cirkevné prikázania, pretože to Ježiš Kristus rozkázal slovami: „A keby ani cirkev nechcel poslúchnuť, nech ti je ako pohan a mýtnik.“ (Mt 18,17) A inokedy povedal Pán Ježiš apoštolom a ich nástupcom: „Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda.“ (Lk 10,16) Cirkevné prikázania zaväzujú katolíckeho kresťana tak, ako Božie prikázania. Toho, kto zatvrdilo nechce poslúchať cirkev a tým pôsobí verejné pohoršenie, trestá cirkev vylúčením z cirkvi (exkomunikáciou) alebo odopretím cirkevného pohrebu.

#### 2. Cirkevné prikázania.

Cirkevné prikázania poznáš. Svedomito ich zachovávaj! Chcé ti pomáhať spasiť tvoju dušu. Okrem iného cirkev ukladá tiež pôst. Pôstne prikázanie sa ohlasuje každý rok v kostole a je vyvesené tiež v chrámevej predsieni. Pôst je teraz veľmi zmiernený.

Pôst je však nielen od mäsa (pôst zdržanlivosti) a ujmy v jedle v určité dni (pôst ujmy), ale tiež pôst v podobe rôznych dobrovoľných sebazapieraní. Zachovávaním cirkevných pôstov robíme pokánie za hriechy, posilňujeme vôľu na dobré a tiež prospievame svojmu zdraviu. Univerzitný docent lekár MUDr. Josef Hynie o tom píše : „Povinné pôsty, ktoré zavádzali rôzne cirkvi boli veľmi užitočné po stránke telesnej i duševnej. Nie je treba sa báť, že by človek zomrel, keby jeden deň nejedol; priemerne živý človek vydrží dobre bez jedla tri týždne. To vidíme zvlášť pri ochoreniach, kde je pôst dôležitou súčasťou liečenia. Ak si zvykne niekto na občasný pôst i mimo nutnosť, nie je mu za ťažké ho znášať a jedlo neovláda len jeho vôľu a náladu. Zažívacie ústrojenstvo spravidla len získa, ak sa mu takto odľahčí. Zvlášť potom sa získa schopnosť ovládať seba a svoje pudy.“ (Mladé mužství, Praha 1941, 57 – 58)

Najmä potom si zvykni ukladať rôzne sebazapierania v piatok kedy spomíname na to, ako Pán Ježiš trpel za nás na kríži.

Štvrté cirkevné prikázanie: „Aspoň raz v roku sa vyspovedať a prijať sviatosť oltáru,“ pripomína, že najmenej raz za rok máš ísť na svätú spoveď a v čase veľkonočnom na sväté prijímanie. Čas pre veľkonočné sväté prijímanie je u nás od Popolcovej stredy do sviatku Najsvätejšej Trojice. (V nedeľu po sv. Duchu) Kto by to svojou vinou zanedbal, prestupoval by cirkevné prikázanie vo veľmi vážnej veci a ťažko by hrešil. Uvedomelý katolík sa ale neuspokojí s tým, že ide len raz za rok k sviatostiam. Dobré vie, ako veľmi potrebuje sv. spoveď a sv. prijímanie, aby si zachoval svoje najväčšie bohatstvo: milosť posväcujúcu, katolícku vieru a mravnú čistotu, preto prijíma tieto sviatosti čo najčastejšie. Pokiaľ je to možné, máš požívať nebeský chlieb denne. Choď teda na sv. prijímanie aspoň každú nedeľu. A keď ani to nie, potom si zvykni aspoň každý mesiac pristúpiť na sv. spoveď a na sv. prijímanie.

Pre uvedomelého katolíka je tiež samozrejmé, že sa nezúčastní tanečnej zábavy v adventnej a sväto pôstnej dobe, lebo vtedy má konať pokánie za hriechy. Bolo by hriechom zúčastniť sa v onej dobe verejných tanečných zábav. Je však dovolené chodiť v onej dobe na tanečné hodiny.

Okrem päťdesiatich cirkevných prikázaní sú ešte iné cirkevné zákony, napríklad: pred sv. prijímaním máme byť úplne hladní, nesmieme čítať knihy proti viere a knihy nemravné, nesmieme sa zúčastňovať bohoslužieb inovercov, nesmieme sa dať po smrti spáliť (spopolnenie čiže kremácia), nesmieme chodiť na „sedenia“ špiritistov, nesmieme byť členmi protináboženských spolkov, nesmieme sa dať sobášiť len na úrade alebo od nekatolíckeho duchovného a máme prispievať na cirkevné potreby. Koľko má kto lásky k Pánovi Ježišovi, toľko má tiež lásky k jeho cirkvi a preto ju ochotne poslúcha.

#### **4. Katolícka cirkev býva prenasledovaná, nikdy však nebude zničená.**

Pamätaj, že v твоjich žilách koluje krv mučeníkov. Milióny našich predkov, katolíckych kresťanov, vykrvácalo v najkrutejšom prenasledovaní a cirkev predsa zničená nebola! Ba naopak: krv kresťanov sa stala semenom nových kresťanov. Splnilo sa doslova to, čo predpovedal svojej cirkvi Pán Ježiš:

1. Že sa rozšíri do celého sveta (podobnosťou o horčičnom zrnku, ktoré je síce nepatrné, ale rozrastie sa na mohutnú bylinu). 2. Že bude prenasledovaná („Všetci vás budú nenávidieť pre moje meno.“) a 3. Že brány pekelné ju nepremôžu.

I keby si mal snáď obetovať za svoju katolícku vieru všetko i život, urob to ochotne a rád. Kto umiera za Ježiša, umiera ako svätý mučeník, odpúšťajú sa mu všetky hriechy i tresty za hriechy a dostáva sa najkratšou cestou do neba za Kristom. Ak máš niečo trpieť, napríklad za to, že sa ráno a večer modlíš, že chodíš každú nedeľu na svätú omšu a častejšie pristupuješ na sviatosť, potom je to veľmi málo, čo trpíš za svoju vieru, keď si spomenieš, čo trpeli svätí mučeníci. Len duševný úbožiac sa posmieva inému preto, že plní svoje náboženské povinnosti. Skutočne vzdelaný a slušný človek má v úcte poctivý náboženský život druhého. Nech si kdekoľvek, doma, na ulici, pri práci, pri zábave, na internáte atď., vždy a všade tak jednaj hovor, aby bol s tebou spokojný Ježiš Kristus, lebo on je твоjím najvyšším Pánom a on ťa raz bude súdiť.

## V. ZACHOVAJ SI VŽDY MRAVNÚ ČISTOTU!

### 1. Si živý Boží chrám.

*Naše chrámy sú posvätné budovy, lebo sú posväcované pre Božie služby a prebýva v nich Ježiš Kristus v najsvätejšej oltárnej sviatosti. Podobne i tvoje telo je niečím posvätným, lebo bolo posvätené ako živý Boží chrám. Stalo sa to pri sv. krste, kedy si prvýkrát prijal milosť posväcujúcu. Vtedy Duch sv. vstúpil do tvojej duše, začal v nej prebývať a posvätil ju. Duša je však v celom tele. Preto Duch Svätý posvätil nielen tvoju dušu, ale i celé tvoje telo. Boh je jeden v troch osobách. Preto, kde je Duch Svätý, je tiež nebeský Otec a Boží syn. Stal si sa teda milosťou posväcujúcou príbytkom trojjediného Boha. Vo svätom Písme čítame: „Neviete, že ste Boží chrám a že vo vás prebýva Boží Duch? Kto by teda Boží chrám zničil, toho Boh zničí. Lebo Boží chrám je svätý – a ním ste vy. (1Kor 3,16–17) „Oslavujte teda Boha vo svojom tele!“ (1Kor 6,20) A koľkokrát si bol na sv. prijímaní, toľkokrát si sa stal živým svätostánkom, lebo prebýval v tebe Boží syn so svojím sviatostným telom. Preto čítame vo svätom Písme: „Vari nevíete, že vaše telá sú Kristovými údmi?“ (1Kor 6,15)*

### 2. „Nezosmilniš!“

*K celému telu sa chovaj vždy s posvätnou úctou. Zvlášť k jednému ústrojenstvu svojho tela sa musíš chovať s najšetrnejšou úctou. Je to ústrojenstvo, ktoré Boh v tebe zariadil, aby sa v ňom mohli vytvoriť semä pre nový ľudský život. Tomuto ústrojenstvu hovoríme pohlavné ústrojenstvo. Je to niečo vážne! Vyhýbaj sa ľuďom, ktorí o tom hovoria sprostou alebo o tom ľahkomyseľne žartujú. Sú to ľudia buď nerozumní alebo obyčajne skazení a mohli by skaziť i teba. Toto ústrojenstvo je ako prameň nového ľudského života. Šiestym prikázanim (Nezosmilniš) chráni Boh tento prameň pred znečistením, pred hriechom.*

Následkom dedičného hriechu sme ešte viac naklonení k zlému než k dobrému. Preto niektoré časti tela, najmä časti pohlavné zahaľujeme. Je to nielen z úcty k telu, ale zvlášť preto, aby nedráždili na niečo nedovolené, na hriech.

*Len tí majú právo používať tohto dôležitého ústrojenstva spôsobom, aký Boh určil, ktorých k tomu Boh posvätil platným svätým manželstvom. Kto nie je v platnom svätom manželstve, je povinný nechávať ono ústrojenstvo v úplnom pokoji a ničím ho nedráždiť ani zbytočnou myšlienkou, zbytočným obnažovaním, zbytočným pohľadom, zbytočným dotykom ani skutkom. Pre tých, ktorí nie sú v platnom svätom manželstve a žijú v slobodnom stave alebo vdovskom, platia tieto pravidlá:*

*Nie je hriechom, čo sa deje z nutnej potreby, napríklad pre očistenie tela, pre liečenie alebo keď niekto myslí na tie veci pri vážnom poučovaní. Rovnako nie je hriechom, keby niekto cítil telesné podráždenie, hoci to nechcel a ničím to nezavinil. Nech však v takomto prípade obráti pozornosť k niečomu inému, lebo nech sa modlí, aby mu Boh pomáhal premáhať toto pokušenie. Človek má svoje pudy ovládať a nemá ísť za nimi slepo ako zvieratá.*

*Bolo by ľahkým hriechom proti studu (hanblivosti), keby niekto zo zvedavosti sa oddával takýmto myšlienkam, keby tiež pozeral, hovoril, čítal, spieval, kreslil, obnažoval sa, dotýkal sa, správal sa k sebe alebo iným, že by sebe alebo iným zavinil malé telesné podráždenie. Bolo by to nepoctivé. Nech toho v takomto prípade ihneď zanechá, aby podráždenie prestalo. Keby toho nezanechal, potom by z toho ľahko mohol byť aj ťažký hriech proti mravnej čistote.*

*Bolo by ťažkým hriechom proti mravnej čistote, keby sa niekto oddával takýmto myšlienkam, keby tak pozeral, hovoril, čítal, spieval, kreslil, obnažoval sa, dotýkal a správal sa k sebe alebo k iným len preto, aby sa telesne dráždil. Bolo by to nemravné. Takéto hriechy škodia nielen duši, ale tiež telu. Bránia zdravému telesnému a duševnému vývinu mladého človeka.*

*Jeden podnikateľ* kúpil usadlosť, v ktorej chcel predovšetkým rozšíriť záhradu. Nasadil preto na priľahlom poli na sto stromčekov. Keď prišla jar a nová miazga prúdila v mladých štepoch, neznámy páchatel' sa vkradol do záhrady a – zrejme z pomsty – narezal takmer všetky stromčeky. Predstavte si smútok a hnev majiteľa, keď videl, ako stromček za stromčekom usychá... Iné zakrpateli a len málokto zvládli stratu životodarnej miazgy...

Takýto mladý stromček z jari – to je dorastajúci chlapec. Narezané stromčeky – to sú tajné hriechy, ktoré uberajú životnú miazgu a hľadajú na životnej sile... Ako smutno sa díva nebeský Hospodár na schnúci stromček, ktorý štepil vo svojom sade. Škoda skazeného mladého života...

*Jeden muž spomína:* „Ako chlapec som sa dostal do márnice. Ležal tam v otvorenej rakve mŕtvy mladý muž a vedľa rakvy sedel starec. Keď som vošiel, natiahol starec ruku smerom k rakve a povedal: „Podívaj sa sem dobre, chlapče! Pozrel si sa už dobre? On bol kedysi taký, ako ty a mohol sa stať starým ako ja. Nezachovával sieste Božie prikázanie a tým zničil svoje zdravie a zahubil svoj mladý život... Chlapče, poznáš desatoro Božích prikázaní? Napíš si sieste prikázanie na krabicu svojich hračiek, napíš si ho na skriňu so svojimi knihami, napíš si ho na stôl, napíš si ho na svoje lôžko! Drahý chlapče, ohnivým písmom si zapíš sieste prikázanie do svojho srdca a nikdy nezabudni, čo ti ukladá, nikdy nezabudni na to, čo si tu dnes videl a počul. Tomu, kto tu leží mŕtvy, chcel by som to prikázanie dať na veko jeho rakvy, ale už je neskoro... Pamätaj aj ty v celom svojom živote na sieste prikázanie a vždy ho zachovávaj!

*Keď niekto úmyselne a akýmkoľvek spôsobom dráždi toto ústrojenstvo, dopúšťa sa tým hriechu sebaprznenia čiže onánie (masturbácie).* Je to nerozum, veľká chyba a ťažký hriech. Takýto nešťastník kazí tým svoj charakter a podryva si tým i zdravie, keď sa toho dopúšťa častejšie. Škoda na zdraví sa však neprejavuje vždy ihneď, ale iste neskoršie. Sebaprznenie ruší pohlavné žľazy v ich pokojnom vývoji, núti ich k činnosti,

ktorú by mali vykonávať až po viacerých rokoch a prekáža im v náležitom plnení ich terajšej úlohy. Touto úlohou je nerušené vnútorné vylučovanie dôležitých látok – hormónov –, ktoré sú veľmi dôležité na to, aby sa chlapec mohol vyvinúť na zdatného muža.

Následky sebaaprznenia nebývajú v každom prípade u každého rovnaké. Ale veľmi často, zvlášť keď hriech býva častejšie páchaný, stráca sa všetka telesná i duševná sviežosť, mladý človek nadobúda mdlého, unaveného výzoru, stáva sa sklúčeným, pohľad má zakalený a neistý. Uvádnuté, malátne, vyžité rysy takých žalostných postáv prezrádzajú príliš jasne, že sa dopúšťajú hriechu na samom zdroji života. Ale i na tých, ktorí sa toho hriechu dopúšťajú menej často je možné pozorovať jeho neblahé následky.

*Veľmi poučné je vyznanie istého mladého muža:* „V štrnástich rokoch,“ tak píše, „bol som zvedený na tento hriech. Až po vašej prednáške mi bolo úplne jasné, čo som niekoľko rokov robil. Moja pýcha a moja zatvrdnutosť ma zdržiavali, že som vám už vtedy nepovedal všetko... Teraz som premohol temnotu, hriech. Podarilo sa mi to po ťažkých bojoch! Ale spadlo to zo mňa ako ťažké bremeno a ja som voľný! Myslím, že som teraz poctivý, úprimný človek a cítim, že som opäť čistý človek!“ Ďalej ešte vyznáva: „Keď sa ma predtým niekto pýtal, ako sa mám, musel som vždy odpovedať: „Som celý unavený. Teraz som čerstvý a svieži.“

*Iný list, ktorý tu sčasti uvádzame, môže byť hocikomu na pomoc a na povzbudenie.* Najprv môžem povedať, že sa mi naďalej podarilo zostať verným dobrému predsavzatiu. Keď je mi to niekedy ťažké, tak si vravím: tak, a teraz chcem vedieť, kto je silnejší – Boh alebo diabol – a to mi pomôže. Keď spätne pozerám na svoje minulé roky, myslím si: bol si ale hlúpy chlapec, že si sa neobrátil už skôr! – Povedzte, prosím, všetkým mladým ľuďom, ktorí zakúšali rovnaké ťažkosti ako ja, že obrat je možný a že len v tom je šťastie a spokojnosť pre toho, kto klesol.“ (Schilgen Hardy, Ty a ona, Brtnice 1924, 40–41)

### **3. Čo dokáže spôsobiť hriech nečistoty.**

#### **1. Peter Bandinelli.**

Bolo to asi v roku 1480, keď sa slávny maliar Leonardo da Vinci chystal vytvoriť v jedálni kláštora Santa Maria della Grazia v Miláne obraz poslednej večere Pána. Chcel znázorniť výjav, ako Pán Ježiš udiveným apoštolom dáva najavo prehorký zármutoč svojho srdca slovami: „Jeden z vás ma zradí.“

Rozpráva sa toto: Umelec hľadal po celom meste vhodné výrazné tváre pre jednotlivé osoby obrazu. Pre osobu Spasiteľa našiel v kláštore mladého muža s plnou tvárou dobroty, miernosti a s oduševneným okom, v ktorom sa zrkadlil tichý smútok a zároveň nevoľnosti a čistoty. Na ulici ho potom raz stretol švárny mladík ako svieži kvet s dlhými kaderami a s nevinným úsmevom na jemných perách. Ten bol modelom pre Pánovho miláčika, svätého Jána. Bol to Peter Bandinelli.

Umelec Leonardo pátral ďalej po vzoroch pre ostatných apoštolov. Pozvoľna ich našiel, lebo pracoval na svojom obraze plných tridsať rokov. Vzácný obraz už bol skoro hotový, len jedno miesto zívало ešte prázdnotou: Judášovo. Pre toho nemohol nájsť Leonardo vhodný vzor. Kedysi večer majster zbadal muža neporiadne oblečeného, s neistým zrakom, so zachmúreným čelom a z rozcuchanými vlasmi. Skutočný Judáš! Leonardo sa k nemu obrátil a pýtal sa ho, či mu chce stáť ako model v kláštore Santa Maria della Grazia.

Neznámy sľúbil a prišiel. Keď však spozoroval, že ho chce Leonardo použiť na model pre Judáša, zbledol a dal sa do plaču. Majster nad tým prejavil svoje prekvapenie. A tu nešťastník so vzlykotom volal: „Čo ma nepoznáte? Bol som vám modelom, keď ste pred rokmi maľovali sv. Jána, Pánovho miláčika. Ach, vtedy som bol dobrým mladíkom a všetci ma mali radi. Teraz som zlým a skazeným človekom a všetci dobrí ma nenávidia...“ „A ako to, že ste sa tak zmenili?“ „To viete, veselá spoločnosť, opojné víno a krásne ženy... Bože môj, to som to dopracoval.“

## 2. Posledný odkaz umierajúceho.

Bol to smutný výjav. Kňaz zaopatril na smrť chorého mladíka a už odchádzal. Nemocný ho ešte zastavil: „Velebný pane, prosím vás ešte chvíľu počkajte. Chcem vám na rozlúčku niečo povedať. Viem, že tu už dlho nebudem, každú chvíľu čakám smrť. Bolí ma, že tým spôsobím takú veľkú bolesť svojim rodičom. Mamička a otecko isto premýšľajú, ako a kde som si mohol takú zlú chorobu uhnáť. Nevedia, že som si tú chorobu sám zavinil. Ešte dnes vidím ten strom, pod ktorým ma kamarát naučil robiť oné ohavné veci. Tak som si na to zvykol, že som sa stal otrokom tohto svojho hriešneho návyku. Ako z nabodnutého stromčeka odteká miazga a stromček začne usychať a hynúť, podobne i z môjho tela začala odtekať moja životná sila, začal som chradnúť a teraz umieram... Na všetko som už pripravený, už som hotový so svojim životom, ale do posledného dychu ma bude mrzieť, že týmito rukami, áno, týmito vlastnými rukami som si vykopal hrob...“ Keď to dopovedal, prepukol do usedavého plaču... Keď sa trochu upokojil, dodal: „Prosím vás, povedzte tento môj príbeh mladým ľuďom, aby sa chránili takých špinavých kúskov a nemuseli raz tak nariekať nad svojím skazeným a zničeným životom, ako ja...“

Po lístku lístoček padal,  
stvol zostal len z belostnej ľalie,  
zmizol kvet, vtáča už nespieva  
a len víchrica zastená...  
Ó, kvetu belostnej ľalie,  
ako si sa rozpadol na prach a popol!  
Jedine rosné tie kropaje  
na tebe nechcú, nechcú schnúť...  
(Sládek)

*Hriechy proti mravnej čistote poškvŕňujú všetko v človeku, čo je v ňom vyššie a lepšie, takže taký človek stráca úctu k sebe, sám sebou pohŕda, je zmietaný a štvaný bodavými výčitkami svedomia: „Súc deťmi Božími, zdedili sme pudovú nenávisť k všetkému hriechu. Vedomie, že*

urážame v sebe obraz Boží, svoj ideál mužstva alebo ženstva, dáva žihadlo nerestí, o ktorej sme sa domnievali, že poskytne rozkoše. Tento pocit urážky vlastného svedomia, toto pohanenie Božstva v nás, mení prchavú rozkoš na trvalé muky.

Mali by ste sa len pozrieť na smutné, hriechom poškvrené tváre pouličných žien, mali by ste počuť ich dutý, falošný smiech, trápnejší než slzy a poznali by ste sklamanie neresti. Nie je možné, aby si z nej mohol čerpať šťastie. Všetko, čo je v nej, je len chvíľkové vzrušenie, pena na povrchu pohára, ktorá ukryva na dne jed. (O. Swett Marden: Mlčeti je zločin, Praha 1925, 122)

#### 4. Najhorší jed pre dušu

*Hriechy proti mravnej čistote zhubne pôsobia na duševné vlohы.* Čím je mladšie telesné ústrojenstvo, tým zhubnejšie pôsobia naň tieto hriechy: slabne pamäť, otupuje sa rozum a malátnie vôľa. Koľko nádejných mladých ľudí sa utopí v bahne nemravnosti! Takí si vlastnými rukami predčasne vykopávajú hrob! Keď je neskoro, potom ľutujú... Lekár MUDr. J. Barth prehlásil: „I zaoberanie sa v duchu nečistými zmyselnými obrazmi pôsobí zhubne na mozog, na rozumovú činnosť a pamäť.“ Zato čistá duša má jasný rozumový úsudok a nesmiernu silu vôle!

*Nemravnosť vyvoláva odpor k Bohu a vedie často k úplnému odvráteniu od Boha.* Človek, ktorý je v bahne smilstva, nerád sa modlieva, vyhýba sa svätej omši a zvlášť pociťuje nechut' na sv. spoveď a na sv. prijímanie. Naraz má plno výčitiek proti sv. spovedi, že vraj nie je potrebné sa vyznávať z hriechov, stačí vraj všeobecná spoveď, ako to majú v iných „cirkvách“ alebo stačí len ľútosť bez spovede, že vraj nepotrebuje prostredníka medzi Bohom a medzi sebou a telu sa vraj ostatne má vyhovieť vo všetkom, čo žiada. Potom začína viera takýchto slabnúť, ako keď v lampe dochádza olej a zrazu „lampa, čo temne horela, praskla a zhasla celkom,“ lampa živej viery... Neraz sa stáva, že sa takito ani na smrteľnej posteli nechcú zmieriť s Bohom, umierajú vo svojich hriechoch

odvrátení od Boha a v tomto odvrátení od Boha zostávajú vlastnou vinou po celú večnosť...

Výstižne vraví o smilstve sväté Písmo: „Cesta do pekiel sú jeho chodníky.“ (Prís 7,27) Modlievaj sa preto vrúcne: „Od smilného Ducha, vyslobod' ma Pane...“ Smilstvo však poškvŕňuje nielen dušu, ale i telo, ktoré je živý Boží chrám.

## 5. Najhorší jed pre telo.

*Kto sa dopúšťa hriechov proti mravnej čistote, hreší proti prameňu nového ľudského života, zakaľuje, otravuje tento prameň a preto často trpia následkami jeho hriechov i jeho potomkovia.* Aká to je ľahkomyselnosť, nesvedomitosť a bezcitnosť od takýchto ľudí! Najsmutnejšie sú oné prípady, keď niektorí plodia deti, hoci niekto z nich je nakažený nebezpečnou pohlavnou chorobou. Na tieto prípady sa vzťahujú slová sv. Písma: „Boh do tretieho a štvrtého pokolenia stíha synov za neprávosti otcov.“ (Ex 20,5) Takéto nešťastné deti potom majú trpkú spomienku celý svoj život na svojich rodičov alebo prarodičov a žalujú na nich: „Otcovia naši zhrešili, ale my ich neprávosti nesieme.“ (Nár 5.7) Niekedy na tom nešťastí má vinu muž, niekedy tiež žena. Univerzitný docent MUDr. Josef Hynie píše: „Skoro každá žena, ktorá sa verejne ponúka na pohlavný styk, je nebezpečná, môže byť zdrojom pohlavnej nákazy.“ (Mladé mužství, Praha 1941, 45)

P. Ad. Pelikán T. J. rozpráva: „Niekoľko pred rokmi sa nakazil pohlavnou chorobou. Čo za osem rokov svojej choroby prekonal hrozných telesných utrpení, duševných ponížení, peňažných strát, pokarhaní od predstavených pre svoju ochabnutosť počas služby, by sa dalo nazvať mučeníctvom. A v nemocnici leží jeho žena, vychudnutá, strápená, biedna kostra. Vedľa lôžka stojí osemročné dieťa, plné katarov a chorôb, Matka plakala a zverovala sa: „Za desať rokov, čo som vydatá, ani hodiinu som nebola zdravá. Skutočne mučeníctvo za mužov hriech a jeho ľahkomyselný krok.“ (Ovoce se stromu poznání, Praha 1941, 33)

*Nákazlivé pohlavné choroby sú veľmi zhubné a tiež dedične prenosné.* Nákaza sa šíri obvyčajne pohlavným stykom s nakazenou osobou.

Niektor sa však nakazil i iným spôsobom, napr. pobozkaním na pery, použitím sedacieho WC, znečisteného príboru alebo pohára v reštaurácii alebo že bral po inom niečo do úst a podobne. Takéto prípady však bývajú len veľmi zriedkavé, ale predsa sú možné. Pohlavné choroby nie je možné vždy úplne a bez následkov vyliečiť, najmä vtedy nie, keď sa s liečením začalo neskoro.

J. M. Horák píše: „Počul som kedysi životnú tragédiu mladého muža. Vyštudoval s vyznamenaním, on, syn významných rodičov, veľmi hodný mladík. Muž, ktorý mal pred sebou život plný najskvelejších nádejí. Založil si svoju existenciu ako právnik a potom sa zasnúbil. A po zasnúbení slávil rozlúčenie so slobodným životom so svojimi kamarátmi. Prebrali a v tomto stave sa potom ocitol s niektorými druhmi v dome, kde hriech má svoje žalostné sídlo... Aj on zhrešil. Vraj prvýkrát v živote... a netušil, že v tej chvíli strašlivý jed vniká do jeho tela... nakazil sa a potom sa dostavili dôsledky nákazy, oslepol, zošalel... A tucet rokov strávil v blázinci než umrel...“ (Otčenáš, Praha 115)

*Hrôzou, odporom a ošklivosťou ťa naplňuje len myšlienka na tieto choroby. Je však zaručený prostriedok, ktorý ťa od takých chorôb môže uchrániť. Tým prostriedkom je čistý, mravný život. Lekári tiež odporúčajú, aby si muž a žena pred svadbou dali od svedomitého lekára vystaviť vysvedčenie o svojom zdravotnom stave, aby mohli mať istotu o zdraví a nemuseli sa obávať, že by snáď manželské spojenie znamenalo pre nich i pre rodinu nešťastný život. Každý, kto vstupuje do manželstva, je povinný rodinnú krv priniesť čistou a neskazenú.*

## **6. Len čistá mladosť je krásna.**

*Pravú ušľachtilosť, krásu a silu dáva chlapcovi a mladému mužovi najmä mravná čistota. Krásny je pohľad na čistého, neskazeného chlapca a mladého muža. Ako pokojne, jasne a radostne sa díva, ako žiari nadpozemskou nádherou. Úprimné rysy tváre prezrádzajú, že ešte neboli znetvorené nízkou náruživosťou. Žiadna pozemská nádhera sa nedá*

prirovnať k tejto kráse. V tvári čistého mladého muža vidíme odraz nebeskej krásy. Je to niečo ešte krajšie než pohľad na hlbokú modrú oblohu bez mráčikov, niečo krajšie než pohľad na hviezdy o polnoci jasne žiariace, niečo čistejšie než trblietanie rannej rosy v lúčoch slnka a než kryštálový horský potok... „Veľké myšlienky a čisté srdce je to, čo si máme vyprosiť od Boha“ – napísal Goethe.

Výstižným obrazom čistého chlapca a mladého muža je I'alia, ktorá za letného rána prvý raz otvorí belostný kalich. Jej snehovú belosť nepoškvrnil dosiaľ ani prášok, jej jemnučký zamat nezotrelo žiadne dotknutie a nádhernou vôňou doplňuje radostný pohľad. Každý človek je sochárom svojej tváre. Krása nie je len vo vonkajšku, v telesných formách, ale je tiež vo výraze oka, lebo z oka sa díva duša každého človeka. Keď je duša krásna, je krásny i pohľad. Známy mysliteľ Rousseau prehlásil: *„Ukážte mi devätnásťročného mladíka, ktorý je ešte čistý a ja prehlásujem: ten mladý muž je najväčšou ozdobou sveta.“* Mravná čistota je nielen krása, ale i sila. Len čistý je silný!

## **7. Len čistá mladosť je radostná.**

*Mravná čistota dáva tiež pravú radosť.* Len ten človek má skutočne pravú, čistú, nezakalenú radosť, ktorého duša si môže povedať: darí sa mi dobre! Pravú radosť preto nemá človek, ktorý nezachováva mravnú čistotu. Ako by mohol byť skutočne veselý, keď jeho duša kričí bolesťou? Nečistý človek snáď tiež dokáže žartovať alebo sa smiať, že je to počuť i ďaleko, ale jeho žarty nepôsobia. Ak hovorí niekto nečisté vtipy a smeje sa im, potom je to hrubý, sprostý smiech, ktorý sa viac podobá rehotu zvieraťa než radostnému smiechu šťastného človeka. Ak si zachováš mravnú čistotu, zachováš si tým aj pravú radosť.

## **8. Len čistá mladosť je ušľachtilá.**

Mravnou čistotou si zachováš i svoju ľudskú dôstojnosť. Čo robí človeka človekom nie je len jeho telo, lebo to má mnoho spoločného so

zvieratom. Človeka robí človekom jeho duša. U koho víťazí duša nad pudmi tela, u toho sa zachová tiež ľudská dôstojnosť. Tým tiež ukazuje človek svoju silu, lebo podľa pudov žije len zviera. Ovládnuť pud dokáže len človek! Tým však nehovoríme, že pudy sú vôbec niečo zlé. Aj pudy dal ľuďom Boh, ako napr. pud po výžive, pud po činnosti a iné pudy, ktoré slúžia pre to, aby si človek zachovával život a pohlavný pud, aby sa na svete udržalo ľudské pokolenie. Čo je pre auto motor, tým sú pudy pre človeka. Motor i auto sa musia riadiť a pudy tiež. Keby sa auto nechalo ísť úplne voľne bez vodiča, dopadlo by to zle. Rovnako to dopadá zle u toho, kto neovláda svoje pudy a ide slepo za nimi. Rozumný človek používa pudy tak, ako to prikazuje Boh a nekoná v tom smere nikdy proti jeho zákonom. Človeku majú pudy slúžiť, človek im nemá nikdy hriešne otročiť. Šieste Božie prikázanie človeka chráni pred tým, aby sa nestal otrokom pohlavného pudu.

## **9. Len čistá mladosť je dobrým základom zdravia.**

Keby ti niekto vravel, že čistý a zdržanlivý život je škodlivý zdraviu, potom je to tvrdenie úplne nesprávne. Lekár MUDr. May k tomu prehlasuje: „Za svojej takmer tridsaťročnej praxe som liečil už nesmiernu mnoho obetí chlipnosti, avšak ani jedného, ktorý by mal prečo lutovať, že žil cnostne a zdržanlivo.“ (H. Schilgen: Ty a on, Brtnice 1930, 34) Lekár a profesor MUDr. Mantegazza sa vyjadril o tom takto: „Videl som už mnohých, ktorých nemravnosťou to priviedlo k úplnej ochabnutosti, hlúposti a ochromeniu. Viem, že môžem vypočítať najmenej dvadsať chorôb, ktoré bývajú ovocím nemravnosti. Nevidel som však ani jednu chorobu, ktorá by bola spôsobená mravnou čistotou... Všetci, zvlášť potom mládež, môžu na sebe poznať dobrodenie mravnej čistoty. Pamäť je hotová a pevná, myšlienky živé a plodné, vôľa silná a charakter sa zocelí do energie, o ktorej nemravníci nemajú poňatia. Žiadne zrkadlo nám neukazuje okolie v takých nebeských farbách ako mravná čistota, ktorá ako hranol vrhá dúhové farby na všetky veci a poskytuje nezakalenú blaženosť.“ *A náš odborník univerzitný docent MUDr. Josef Hynie podáva ná-*

zor súčasnej lekárskej vedy v tejto otázke: „Nemožno tvrdiť, že by u zdravých ľudí len zanedbávanie sexuálnych (pohlavných) záležitostí malo nejaké škodlivé následky pre ich zdravie v tom období, kedy sú sústredení na nejakú inú činnosť... Ako nie je hanbou otvorene prehlasovať, že muž je abstinent a nefajčiar, snáď tiež príde doba, že bude možno verejne prehlasovať svoju abstinenciu (zdržanlivosť) v pohlavnom ohľade.“ (Sexuálny život a jeho nedostatky, Praha, 158)

*Na medzinárodnom zjazde pre zdravie a starostlivosť o mravnosť v Bruseli bolo prijaté toto uznesenie: „Je zvlášť potrebné poučovať, že zdržanlivý život nielenže neškodí zdraviu, ale zaslúži si z lekárskeho a zdravotného stanoviska svoje odporúčenie.“* A profesor Gruber podľa výsledkov vedeckých štúdií píše v tejto otázke: „Nie je ani tieň dôkazu, že by zdržanlivosť škodila zdraviu. Naopak – všetci, ktorí musia vykonávať ťažkú duševnú a telesnú prácu, pociťujú práve pri najvyššom vypätí duševných a telesných síl, ako ich pracovnú schopnosť zvyšuje pohlavná zdržanlivosť.“ (Uvádza dr. Tih. Toth: Čisté dospievání, Praha 1936, 132) Rovnako usudzuje rad iných najlepších lekárov.

*Pre nás je to samozrejmé, že zdraviu nemôže škodiť mravne čistý život, lebo ten istý Boh dal prikázanie „nezosmilniš“, dal tiež prikázanie „nezabiješ“, ktorý týmto prikázaním rozkazuje šetriť život a zdravie.*

## **10. Len čistá mladosť je milá Bohu.**

Kto má mravnú čistotu, je milý nielen ľuďom, ale je zvlášť milý Bohu. Ježiš Kristus povedal: „Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.“ (Mt 5,8) Blahoslavení, to znamená nevýslovne blažení, šťastní: blažení už tu na svete a zvlášť raz po smrti v nebi. Takéto osoby, viac ako iné, miluje Kristus a chystá im v nebi zvláštnu odmenu. Tú odmenu budú požívať v jeho blízkosti s Pannou Máriou, so sv. Jozefom, so sv. Jánom, apoštolom – Pánovým miláčikom, so sv. Alojzom, so sv. Anežkou,

sv. Teréziou od Ježiška a s inými svätými, ktorí sú ozdobení mravnou čistotou. Takýto nebešťania nasledujú Božieho Baránka kamkoľvek ide a spievajú mu novú pieseň, ktorú sa môže naučiť len ten, kto si zachoval neporušenú mravnú čistotu. (Zjv 14,3–4)

### **11. Veľký príkaz mladosti: Ži čisto!**

Sú rôzne rady a príkazy, ktoré sa dávajú mladým ľuďom. Zvlášť dôležitý je príkaz: „Zachovaj sa čistým! Nepočúvajte tých, ktorí vám hovoria, že nerest' je nevyhnutná. Nič nie je nevyhnutné, čo je zlé. Každá nerest' je slabosť. Nerest' a sviežosť nemajú nič spoločné, ba navzájom sa vylučujú. Čistota je sila, zdravie, moc, charakter. Je to akoby niečo Božské v človeku.“ – (Marden, O. Swett: Mlčeti je zločin, Praha 1925, 9) Čistá mladosť ti dáva záruku životného i večného šťastia. *Je možné žiť dnes čisto? – Počujme odpoveď jedného lekára.* Bolo to vo vyberanej spoločnosti. Hovorilo sa o najrôznejších veciach. Tiež sa hovorilo o mravnom živote. Tu niekto prehodil, že v dnešných pomeroch, kde je navôkol toľko lákadiel a dráždidiel, nie je vraj možné, aby mladý človek žil čisto. Prítomný mladý lekár prehlásil: „Páni, študoval som lekárstvo vo väčších mestách a tiež som si zdokonaľoval svoje vzdelanie v Paríži. Mal som dosť rôznych príležitostí a úprimne sa vyznávam, i dosť pokušení. Avšak Boh mi je svedkom: stojím tu pred vami čistý.“

### **12. Mnoho mladých mužov a dievčat žije čisto, ži čisto i Ty!**

Náš univerzitný docent MUDr. Josef Hynie píše: „Dnes je dosť takých ľudí, ktorí o sebe s hrdosťou prehlasujú, že nepijú alkohol, nefajčia, pohrdajú stykmi s predajnými ženami a planým telesným pohlavným dráždením. Z takýchto ľudí nám vyrastá nová, lepšia generácia, ktorá Boh dá, bude mať čistejší pomer pre celý život i pre druhé pohlavie. Jej nejde o nízke telesné podnety..., ale predovšetkým o vyššie ciele, v ktorých službách človek nachádza skutočné životné uspokojenie.“ (Mladé mužstvá, Praha 1941, 65)

Je to potešiteľné a povzbudzujúce, že máme mnoho mladých mužov a dievčat, ktoré žijú skutočne mravne čisto. Priamo a s radosťou to prehlásil vynikajúci lekár MUDr. R. Biot, keď napísal v zborníku prednášok lyonskej lekárskej spoločnosti z roku 1936 tieto slová: „Prehlasujem, pretože to viem z prameňov ako lekár, o úprimnosti ktorých som celkom presvedčený: veľký počet odrastených chlapcov a dievčat zachováva úplnú a vedomú čistotu. Je ich teraz viac, než to bývalo skôr. Jednou z príčin tohto pokroku je rozkvet združenia mládeže..., v ktorom sa upevňuje náboženský duch.“ (Dr. B. Vašek: Doba úzkosti a varu, Praha, 1936, 63)

Iste si chceš vždy zachovať neporušenú mravnú čistotu. Keď sa neoženíš, teda mládeneckú čistotu po celý život, ak sa oženíš, teda mládeneckú čistotu až do manželstva a potom čistotu manželskú, ktorou sa myslí verný a usporiadaný manželský život.

## **VI. KTORÝMI PROSTRIEDKAMI SI ZACHOVÁŠ MRVNÚ ČISTOTU?**

### **1. Zachovaj si vždy ostych!**

#### **1. Tvoje telo je posvätné.**

Žiadna pozemská bytosť nemá telo také dokonalé a krásne ako človek. Už starorímsky pohanský lekár a filozof Galenus napísal vo svojej knihe, v ktorej popisuje ľudské telo: „Moja kniha o ľudskom tele je oslavný spev o Stvoriteľovi.“ Tvoje telo nie je však len majstrovským Božím dielom, ono sa stalo posväcujúcou milosťou dokonca i živým Božím chrámom! Zamysli sa preto častejšie nad slovami apoštola Pavla: „A neviete, že vaše telo je chrámom Ducha Svätého? Oslavujte teda Boha vo svojom tele!“ (1 Kor 6,19–20) „Alebo neviete, že ste Boží chrám, a že vo vás prebýva Boží Duch? Lebo Boží chrám je svätý – a ním ste vy.“ (1Kor 3,16–17)

Svätým krstom sme boli zároveň prijatí do katolíckej cirkvi. Katolícka cirkev je ako tajomné telo samého Ježiša Krista. Krstom svätým

sme sa teda stali údmi jeho tajomného, svätého tela. Apoštol sv. Pavol preto píše: „Vari neviete, že vaše telá sú Kristovými údmi?“ (1Kor 6,15) A nielen to. Spomeň si častejšie: koľkokrát som bol na sv. prijímaní, toľkokrát som sa stal živým svätostánkom Pána Ježiša... Aké posvätné je preto telo každého z nás! Ako úctivo máš na svoje telo preto pozeráť, úctivo ho zahaľovať a úctivo sa k nemu chovať. Máš právo toto isté žiadať aj od iných.

## 2. Odkiaľ je v tele náklonnosť ku zlému?

Podľa kresťanskej viery je ľudské telo tak posvätné, a predsa sa v ňom ozývajú niekedy zlé sklony, pokušenie na hriech. Ako je to možné? Je to následok prvotného hriechu. Najprv to tak nebolo. Naši prarodičia vyšli od Boha – Stvoriteľa len s dobrými telesnými náklonnosťami. Dokiaľ poslúchali Boha, boli ako nevinné deti. Hoci nemali šaty na sebe, nehanbili sa, pretože telo ich na hriech nedráždilo, bol úplný súlad medzi telom a dušou.

Akonáhle však neposlúchli Boha a zhrešili, už nemohli pokojne zniesť pohľad na holé telo. Sv. Písmo vraví, že sa skryli a robili si zástery. Prečo? Prvotným hriechom stratili nielen posväcujúcu milosť a mnoho iných Božích darov, ale tiež bol porušený súlad medzi dušou a telom, holé telo začalo byť pokušením na hriech. Od tej doby sa slušní ľudia vždy obliekajú, a nielen síce na ochranu proti zlému počasiu, ale tiež na ochranu hanby, aby telo nebolo dráždičom hriechu pre druhých.

## 3. Ostych. (Hanba)

Aby nás Boh čo najviac chránil od hriechov, ku ktorým pokúša telo, vložil nám preto do duše posvätný cit, že sa z ľudského tela nemá odhaľovať alebo šatmi zdôrazňovať nič, čo by vzbudzovalo u druhých pohlavné myšlienky a pocity. Tomu posvätnému citu hovoríme ostych (hanba). Boh ti vložil do srdca posvätný cit hanby, aby si vedel, čo sa patrí a čo sa nepatrí. Podľa toho sa tak chovaj vždy ku sebe a k iným. Buď na svoj ostych vždy hrdý, vždy ho zachovávaj, či sa to niekomu páči alebo nepáči a chráň ho proti každému!

*Hanba (ostych) je ochranou hradbou okolo čistoty. Keď je táto hradba pevná, aj mravná čistota je v bezpečí. Keby však bola niekde táto hradba prelomená, je i čistota v nebezpečenstve. Dobre vyvinutá hanba (ostych) je najlepšia ochrana mravnej čistoty. Je preto veľmi dôležité, aby hanba (ostych) bola vždy a všade zachovaná.*

#### 4. Čo vidíme dnes?

*Niektoré dievčatá ubíjajú hanbu (ostych) u seba a u iných dráždivým odevom. Tak škodia nielen iným, ale tiež sebe. Iným škodia tým, že ich privádzajú do pokušenia: hriech druhých je zároveň v tomto prípade ich hriechom. Na nich sa vzťahujú prísne slová Ježiša Krista: „Beda človeku, skrze ktorého pohoršenie prichádza!“ (Mt 18,7) Škodí však tiež sebe, lebo tým hrešia a privádzajú seba do nebezpečenstva, že budú inými zvädzané na ďalšie hriechy. Mnohí ich budú považovať za ľahkomyselné a budú sa domnievať, že si môžu ku nim všetko dovoliť. Zároveň sa vydávajú do nebezpečenstva nešťastného manželstva. Základom šťastného manželstva je pravá láska, totiž láska nielen k telu, ale predovšetkým k duši. Keď niektorá príliš vystavuje svoje telo dráždivým obliekaním, môže z toho vzniknúť u mnohých „láska“ len k telu, totiž živočíšna žiadosť užiť tohto tela, a nie pravá láska k duši. To býva najčastejšie príčinou nešťastného manželstva, rozvodov a rozlúk, pretože sa čoskoro nabaží jedného tela a túži potom zasa po inom.*

*Na neslušnom obliekaní dievčat a žien majú veľkú vinu muži. Dievča a žena má to už vo svojej povahe, že chce na seba upútať pozornosť a chce sa ľúbiť. Preto sa obyčajne oblieka tak, aby čo najľahšie dosiahla svojho cieľa. Keď teda muži venujú pozornosť dievčatám a ženám výstrednejšie oblečeným, potom na mužov z veľkej časti padá zodpovednosť za toto zlo. Keby si muži nevšíмали takéto dievčatá a ženy a venovali*

*by viacej pozornosti tým, ktoré sú odeté slušne a zdržanlivo, potom by tiež čoskoro prestali tie rôzne dnešné módné výstrednosti.*

Pri kúpaní majú byť slušné plavky. Slušný mladý muž sa pri kúpaní vyhýba ženskej spoločnosti, nechodí v plavkách na verejné frekventované miesta, nevystavuje svoje obnažené telo a pri športe tiež dodržiava požiadavky hanby (ostychu). Aká však býva skutočnosť? V letnej dobe vidíme kult nahoty skoro na každom kroku: pri cvičení a športe, pri spoločnom opaľovaní a kúpaní chlapcov a dievčat spoločne v skutočne nedostatočnom kúpacom úbore. Na verejných cestách, v obciach a na námestiach stretávame v letnej dobe v kúpacom úbore nielen deti, ale aj dospievajúcu mládež, ba aj dospelých. A v akom úbore! K tomu si ešte spomeňme na rôzne obrázkové časopisy, reklamy, výkladné skrine, na film a divadlo, istý druh čítania, mnohé tance a iné smutné úkazy pošliapané hanbou (ostychom). Kam to smeruje?

Nech sa nikto neodvoláva na divochov v horúcich krajinách. Slávny národopisec dr. Koppers zisťuje v knihe „Národy a kultúry“: Ženu vo vlastnej prakultúre nikde nenachádzame úplne bez šiat. Tu platí pravidlo bez výnimky. Čo dráždi, zakrýva sa.“ A ďalej dokazuje, že šaty i v najstarších dobách nie sú len ozdobou alebo len ochranou proti nepriaznivým poveternostným vplyvom a proti poraneniam, lebo potom by ich potrebovali najviac malé deti a práve tie ich v horúcich krajinách nemajú. Nie sú znakom ani vydatých žien, lebo potom by nebolo možné vysvetliť šaty dievčat pred svadbou. *Nezostáva než uznať, že šaty vznikli len z vrodenej hanby (ostychu).* Odloženie šiat u totemizovaných národov je už z neskoršej doby a bolo zavinené mravným úpadkom.

*Čo súdja o kulte nahoty známi lekári?* Predsedníctvo spolku lekárov pre sexuálnu etiku zistilo, že *pri mnohých duševných ochoreniach prvou známkou duševného ochorenia je strata pocitu hanby (ostychu).* V rezolúcii bolo prehlásené: „*Spolok lekárov pre sexuálnu etiku má za povinnosť vyzvať všetkých lekárov k rozhodnému stanovisku proti čoraz*

*viac sa šíriacim výstrelkom hnutia kultu nahoty. Národu sa musí objasniť, že sú v tom stále vážne nebezpečenstvá v mravnom ohľade a tým nakoniec tiež v zdravotnom ohľade.*

Je našou povinnosťou poukázať na to, že je možné pestovať kultúru tela dostatočne a skutočne účelne takým spôsobom, aby sa zabránilo odkladaniu posledných závojov voči druhému pohlaviu. Musíme protestovať proti mylnému a klamnému názoru, že úplná nahota je v zdravotnom záujme a že zvyknutím na úplnú nahotu prestanú erotické myšlienky. Ani nám lekárom, ani ľuďom nemožno predstierať takéto nepravdy, ktoré sa nestanú pravdami tým, že snáď im niekto verí.

*Musíme zreteľne prehlásiť, že musí byť bezpodmienečne zachovaný prirodzený pocit hanblivosti vo svojej prírodnej a oprávnenej forme, hoci nie sme za prehnanú prudériu. Lebo v tomto pocite hanby (ostychu) vidíme výraz úcty voči sebe a voči vlastnej osobnosti. Podkopávať tento pocit znamená podkopávať mravné základy osobnosti.“ (Fattinger Jos.: Katecheta vypravuje, I., Olomouc 1935, 442 – 443)* Celkom bez hanby (ostychu) je len zviera. Kto v sebe hanbu (ostych) zašliapal, klesá na úroveň zvieraťa.

##### 5. Hanba (ostych) je mravná záchrana jednotlivcov, rodín a celého národa

Kto odhodil posvätné rúcho hanby (ostychu), robí pohoršenie, dáva zlý príklad, ľahko klesá pri rôznych príležitostiach do rôznych hriechov a strháva so sebou aj iných. *Kde hynie hanba (ostych) u jednotlivca, tam čoskoro tiež hynie aj v rodinách, v osadách a mestách, v krají, v zemi, až konečne celý národ je prežraný rakovinou nemravnosti, na ktorú biedne odumiera, hynie... Mravnejší národ, a preto zdravší a silnejší, príde na jeho miesto. Tam vedie pošliapanie hanby (ostychu). Môžeme preto tvrdiť, že ten, kto u nás akýmkoľvek spôsobom otupuje*

*hanbu (ostych), a tým aj mravnosť, je najskrytejším a najnebezpečnejším nepriateľom nášho národa. Najmä počtom menší národ musí zmobilizovať všetky svoje sily, aby bol mravne silnejší, lebo len tým môže zabezpečiť svoju odolnosť proti všetkým nepriateľom a zabezpečiť svoju budúcnosť. Je preto zlým vlastencom, kto otupuje hanbu (ostych) a tým aj mravnosť v národe.*

*Bez nadsadenia môžeme prehlásiť: o osude národov sa s konečnou platnosťou nerozhoduje pri stoloch vládnych porád, ani v hlavných stanoch generálnych štábov alebo na bojovom, politickom, medzinárodnom poli, ale celkom v tichosti na poli hanby (ostychu), na mieste, kde sa spolu stretávajú dievča a chlapec, muž a žena, na poli mravnej čistoty.*

Otvorme knihu dejín. Asýrska ríša zahynula, keď Sardanapal uctieval pohanské modly smilstvom, babylonská, keď Baltazár hýril, perzská za nemravného Dária, Egypt za nerestnej Kleopatry. Zmäkčilí Gréci neodolali rímskym železným kohortám a prehnité rímske cisárstvo sa zrútilo pod dunivými krokmi mravne zachovaných barbarov. Flavius napísal o kedysi mocnej rímskej ríši: „Len nerest, nie nepriatelia ju mohli premôcť.“

*Aké dôležité je preto pestovanie hanby (ostychu)! Muž alebo dievča, ktorí stratili hanbu (ostych), sú hrobármi svojho životného šťastia, lebo ak sa začnú boriť so všetkými smutnými následkami do bahna nemravnosti, sú hrobármi zdravia rodín a celého národa. Najdôležitejšia pevnosť národa je hanba (ostych). Keď je táto pevnosť nedobytná, je celý národ v bezpečí. Keby však padali pevnosti hanby (ostychu) v našich dedinách a mestách, je celý národ stratený! Preto zvlášť vy, mladí ľudia, dobre držte najhlavnejšiu pevnosť nášho národa – hanbu (ostych). „Menší národ musí byť silný svojou čistotou,“ povedal prezident Masaryk. (V časopise „Čas“ 1906, č. 330)*

## **2. Varuj sa všetkého, čo je pre mravnú čistotu nebezpečné.**

### **1. Nikdy nezaháľaj!**

Povaľačstvo je matkou všetkých neprávostí i hriechov proti mravnej čistote. „Hrdzou sa kazí železo aj pluh, lenivosťou telo aj duch.“ Akonáhle sa prebudíš a je už čas na vstávanie, ihneď vstaň bez zbytočného nebezpečného povaľovania. „Diabol je veľký pán, vstáva neskoro“ – niekto povedal. Je v tom mnoho pravdy, lebo na ranného povaľača v posteli ľahko môže prísť pokušenie. Keď teda precitneš, požehnaj sa najprv sv. krížom, spomeň si na svoju ustaranú matku, na upracovaného otca; z lôžka von (vstaň), umy sa studenou vodou, trochu si zacvič, obleč sa, pomodli sa a potom s chuťou do práce!

Ani vtedy nezaháľaj, keď máš po práci. Zaspievaj si, nauč sa hrať na nejaký hudobný nástroj, zbieraj niečo (známky a iné). Niekoho teší amatérske fotografovanie, miernym spôsobom pestuj šport, čítaj dobré knihy, choď na slušný film alebo slušné divadlo, porozprávaj sa s verným priateľom, urob si vychádzku, bav sa akýmkoľvek slušným a ušľachtilým spôsobom, len nezaháľaj. Telo musíš denne unaviť. Až potom si dopraj odpočinok.

### **2. Buď vždy striedmy!**

Zdržiavaj sa opojných nápojov. Alkohol zatemňuje rozum, oslabuje vôľu, privádza do opojenia – a v tomto stave dochádza najčastejšie k hriechom proti hanbe (ostychu) i proti mravnej čistote. Najlepšie urobíš, keď sa vôbec zdržíš požívania alkoholických nápojov. Nejedz mnoho takých pokrmov, v ktorých je veľa bielkovín (mäsa, vajec) – zvlášť nie na večeru.

Duchovný správca jednej väznice píše: „Bol nám dodaný mladík, ktorý sa dopustil hrubého zločinu. Dozvedel som sa, že je z dobrej rodiny a že dostal veľmi starostlivú výchovu. Nemohol som pochopiť, ako mohol klesnúť k takému zločinu. Bolo na ňom vidieť, že je svojím poblúdením veľmi zahanbený. Pýtal som sa ho, či by sa mi nechcel zveriť, ako tento skutok urobil. Jeho oči sa zaliali slzami, rozrušením a bôľom nemohol ani súvislo hovoriť. „Dôstojný pane, pil som trochu viac... priznával sa ka-

júcne – stretol som drzé dievča... len niekoľko minút... a teraz som... zločinec a stratený človek... moji úbohí rodičia...” – a plakal, plakal. Neskorý plač, neskoré slzy. Nebol by klesol tak hlboko, keby nebol pil a keby si bol zachoval jasný rozum a zdravú rozvahu. Chráň sa preto alkoholu!

### 3. Pozor na oči!

Hovorí sa: zlodej oknom a hriech okom. Tak začal hriech u statočného a pobožného kráľa Dávida. Najprv sa oddával povaľačstvu, potom sledil očami zo svojej terasy do susedných domov, zahliadol Uriášovu ženu Betsabe, ozvala sa v ňom zlá žiadostivosť, potom túto ženu zviedol a Uriáša odpravil (dal zabiť).

Keby si náhodou uvidel niečo dráždivé, odvráť od toho svoj zrak a už sa k tomu nevracaj, nech je to čokoľvek, napr. obraz, socha, výjav vo filme alebo v divadle. Ak niektorí „umelci“ so záľubou vyobrazujú alebo modelujú nahotiny, potom to nie je pravé umenie, ale úpadok. Pravý umelec svojím umením povznáša nahor a nestrháva len k tomu, čo máme spoločné so zvieraťom. Veď ako ľudia chodíme oblečení. Preto pravý umelec ľudské telo znázorňuje zahalené. Keď ho niekedy vyobrazuje obnažené, potom ho znázorňuje tak, aby z neho vyžarovala duša a tá povznášala nahor.

Fr. W. Forster o tom píše: „Keď v tomto zmysle pozeráme na výšiny umenia, vidíme, že tam nahoty vôbec ustupujú do pozadia umeleckej tvorby. Lebo obnažený človek vyjadruje len hmotu človeka. Pravý umelec už tým, že telo zahaľuje, snaží sa vyjadriť povýšenosť človeka nad obyčajnou prirodzenosťou. Nie je predsa náhodou, že grécke umenie, súc na vrchole, všade dáva prednosť zahalenému telu, a nie nahote, ako napr. pri prekrásnom vlyse na Panteóne.“ (Jak Žiti, Holešov 1921,131) Nenechaj si preto od nikoho nahovoriť, že nahota na obrazoch a sochách je umenie.

### 4. Pozor na čítanie!

Smutné bolo priznanie jedného úplne skazeného chlapca: „Najprv som o tom čítal v zlých knihách a potom som to chcel skúsiť

v skutočnosti. Tak som sa skazil..." O sv. Alojzovi sa rozpráva, že čítal nejakú knihu. Bolo tam však miesto mravne škodlivé. Keď to zistil, ihneď vhodil knižku do pece a ešte si tiež umyl ruky po tejto knihe.

Čítal som poviedku, ktorej jadrom je však skutočná udalosť. K istému známemu neveriacemu spisovateľovi románov prišiel podivný návštevník. Bol to muž v umazaných a ošúchaných šatách. Veľmi šedivé vlasy mal rozstrapatené, tvár zožltnutú s vpadnutými lícami. Ruky sa mu triasli ako chatrnému starčekovi.

Domáci ho nechceli pustiť do spisovateľovej izby, hoci muž o to veľmi zdvorilo žiadal. Keď však spisovateľ vyprevádzal elegantnú dámu zo svojej izby dolu po schodoch a opäť sa vracal, vošiel za ním muž bez vyzvania do izby a posadil sa bez všetkých okolkov do koženého kresla pri samom písacom stole.

Spisovateľ sa oboril na votrelca slovami: „Čo si to dovoľujete?“ Podivný hosť ukázal rukou spisovateľovi na druhé kreslo a pokojne povedal: „Prosím, posadte sa!“ Ten sa však na neho udivene díval a nechcel tomu rozumieť. Tu vyňal samozvaný hosť zo svojho vrečka akýsi predmet a povedal: „Tu je môj revolver, prosím, posadte sa!“ Spisovateľ váhavo poslúchol. Muž povedal: „Vy ste napísal román La f...?“ (Je to francúzsky román, veľmi nemravný)

„Áno“, odpovedal neisto spisovateľ. Tu vzal cudzinec zo stola lampu a svietil si na jeho tvár. Pri tom mal otvorené ústa ako mávajú deti, keď sa niečomu veľmi divia. Z otvorených mužových úst vychádzal strašný zápach, ako z hnijúcej mŕtvoly. Po chvíli trasúcou rukou postavil lampu na stôl a povedal: „Teda takto vyzerá ten spisovateľ...! Pozrite sa na mňa, som ešte mladý. Či ten, kto má tridsať rokov, je už starý? A kto je tridsať-ročný už mŕtvolou, potom to zavinilo niečo hrozné! Pane, pred desiatimi rokmi som čítal váš román „La f...“ Čítal som ho potajomky... čítal som ho hltavo... Za dva dni som ho prečítal... Pane, viete čo je nevinnosť? Viete to?!”

Muž siahol do vrečka v kabáte, vytiahol fotografiu, pobožkal ju a podal spisovateľovi. „Pozrite sa na toho mladíka, pozrite sa na neho!“ rozkázal prísne. „A pozrite sa na druhú fotografiu, na tretiu, na štvrtú...”

a podával mu sériu fotografií. Ale náhle vytrhol všetky fotografie spisovateľovi z rúk a kričal: „Nie, nie, nepozerajte sa na ne! Lebo vy, prekliatec, neviete, čo je nevinnosť! Mladík na tejto fotografii – to som ja a bol som nevinným. A tie dievčatá – tiež boli všetky nevinné... Tá tu – vlni sa obe-sila a za tri týždne potom žiaľom zomrela jej matka... A tie všetky ostatné – všetky sú skazené, zničené...”

Potom sa pozrel na fotografiu zo svojej mladosti a zahorekoval: „Dnes som mohol byť kňazom, ako som si to vtedy prial... Chvejúc sa radosťou, mohol by som pozdvihovať kalich, a teraz – chveje sa revolver v mojej ruke a neviem, či sa dobre strelím...”

Prudko vstal, zastrčil revolver a fotografie do vrečka a povedal: „Už som hotový! Prišiel som, aby som videl toho, ktorý ma skazil. Cítite ten hnilobný zápach? Zanechávam vám ho plnú izbu, pretože patrí sem... z vašich románov vystúpil.“ Buchol dverami a zmizol...

Aká smutná to história! A je skončená? Nie je! Opakuje sa v rôznej podobe pred našimi očami znova a znova! Ty však medzi týmito smutnými obeťami byť nesmieš a nebudeš! Preto buď mravne čistý v čítaní. Buď opatrný pri čítaní rôznych obrázkových časopisov a kníh. Spisovateľ a vychovávateľ dr. F. W. Forster o tom píše: „Nemôže byť nič nezdravšie než umelo dráždiť pohlavné oblasti, ako ich dráždi toľká časť modernej literatúry. Mnohí ľudia ani netušia, ako veľmi sa na mravné prehry všetkého druhu pripravujú tým, že v obrazotvornosti sa zaoberajú pohlavnými predstavami. Rozhodne tomu zabrániť je preto základný čin-iteľ duševného a fyzického zdravia. V tom zmysle vo veľkej časti zábavnej modernej literatúry je nutné byť práve tak abstinentom ako v otravnom alkohole.“ (Jak žíti, Holešov 1921, 136) A lekár MUDr. J. Barth píše: „Moderné romány (totiž nemravné) – najhorší jed pre telo i ducha!”

Už pohanský spisovateľ Quintilián napísal: „Radšej by som si prial, aby ste nevedeli čítať, než aby som vás videl čítať knihy škodiace čistote mravov.”

## 5. Pozor na temné zákutia a samotu!

Hriechy proti mravnej čistote sa rady skrývajú v temnote a samote, a preto tam číha najviac pokušení. „Väčšina trblietajúcich pokušení, ktoré lákajú ako mládež, tak bohužiaľ i starších ľudí, prichádza potme. Je zvláštne, že všetko, čo je zlé a znemravňujúce, štíti sa svetla. Slniečny jas je nepriateľom neresti. Temnota, odlúčenosť a tajomnosť sú jej spoločníkmi. Pomerne málo hriechov je vykonaných za slnečného jasu. Keď Božie slnko svieti plne do tváre človeka, akosi ho to zahanbuje, aby urážal posvätnosť svojej prirodzenosti, aby poškvrnil božstvo vo svojom vnútri...

Peňazokazci, lupiči, vrahovia, zvodcovia, ľudia, ktorí zvädzajú nevinnosť na scestie a všetci ostatní pomocníci diabla konajú svoje podlé dielo v temnotách, skryto. Zločin číha na vedľajších cestách, uličkách, tmavých miestach, nestrážených vchodoch. Štíti sa denného svetla. Požehnaný slnečný jas je nepriateľom slabosti, nepriateľom hriechu.“ (Marden O. Swett: *mlčeti je zločin*, Praha 1925, 124 – 125) Vyhybaj sa preto temným zákutiam a nebezpečnej samote.

## 6. Pozor na ženskú spoločnosť!

*Chovaj sa veľmi úctivo a zdržanlivo k dievčatám a ženám vôbec.* Žiara, ktorá vychádza z Panny Márie ožaruje každé kresťanské dievča a ženu. Pozeraj preto na každé dievča a ženu ako na sestru Panny Márie a podľa toho sa k nim taktiež správaj. Spomeň si pritom tiež na svoju sestru a maminku. Tak sa k nim správaj, ako si praješ, aby sa iní správali k tvojej sestre a k tvojej maminke. Sv. Don Bosco pekne hovorí: „*Mladý muž má vidieť v každom dievčati svoju sestru a v každej žene svoju matku.*“ Okrem toho si spomeň, ako telo kresťanského dievčaťa a ženy sa svätým krstom stalo živým Božím chrámom a svätým prijímaním i živým svätostánkom. Maj ich preto v úcte ako živé Božie chrámy. Nedovoľ si ani myšlienkou proti nim zhrešiť, tým menej žiadosťou, pohľadom, slovom alebo skutkom.

Keby však niektorá z nich zabudla na svoju dôstojnosť, nechovala by sa ako sestra Panny Márie, ale správala by sa ako Eva – zvodkyňa,

potom sa jej vyhni, prípadne ju napomeň, aby sa spamätala. Môže sa stať, že tvojím ušľachtilým zmýšľaním a chovaním bude takéto dievča zahanbené, spomenie si na svoju ženskú dôstojnosť, uvedomí si, aké je vyzývavé milkovanie nečestné a bude zachránená. „Mnoho nešťastných dievčat klesalo nižšie a nižšie, pretože sa nikdy nestretlo s mužom, ktorý by bol prejavil úctu k ich ženskej dôstojnosti, pretože všetci muži ich zrážali ešte hlbšie do neresti a mravnej biedy. Mnohé dievčatá mohli byť zachránené, keby sa bolo stretli s mužom, ktorý by nebol zneužíval ich slabosti, ale naopak ušľachtilo zdržanlivým chovaním by im podal ruku, aby im pomohol vstať. Tie, ktoré sa s takým mužom stretli, budú na neho vďačne spomínať ako na rytierskeho hrdinu.“ (Schilgen Hardy: Ty a ona, Brtnice 1924, 99)

Nezačínaj predčasnú známosť. Len tí majú právo na známosť, ktorí môžu čoskoro prijať sviatosťný manželský stav. I pri takejto vážnej známosti zachovávajú všetky pravidlá slušnosti a opatrnosti.

## 7. Chráň sa ľahkomyselných a predajných dievčat.

Zďaleka sa vyhýbaj oným nešťastným dievčatám, ktoré zahodili svoju dôstojnosť ženy a drzo sa ponúkajú na hriech. Sväté Písmo pred nimi varuje slovami: „Cudzinkine pery sú medom z plástu tečúcim a jej hrdlo je hladšie nad olej. Lež koniec s ňou je horkejší než palina a ostrejší ako meč na dve strany brúsený. Jej nohy zostupujú do smrti, jej kroky dosahujú záhrobie. Nekráča cestou života, jej kroky sú tackavé, ani nevie o tom.“ (Prís 5,3–6)

Vo chvíli, keď ťa láka predajná žena, ocitáš sa pri močiari, v ktorej zahynulo s dušou i s telom mnoho mladých ľudí. Všetky oné bujné kvety, hýriace všetkými farbami, ktoré pokrývajú oné močiare, sú prudko jedovaté! Ich vôňa neosviežuje, len omamuje a oslabuje, otravuje a usmrcuje...

Nešťastník, ktorý vstúpil do močiara týchto nerestí, poškrvnil svoju dušu i svoje telo, zahodil svoj mužný charakter. Nech ide kdekolvek, všade sa vlečie za ním hnus jeho činu, lipne na každej myšlienke

a cite. Takýto nešťastník sa nemôže čestne poďívať do očí svojej mamičky, ktorá ho s bolesťou a nasadením vlastného života zrodila, musí sa hanbiť pred svojou sestrou a musí sa hanbiť sám pred sebou.

A keď naviaže známosť s dievčaťom, o ktorej trvalú lásku a vernosť sa vážne uchádza, nemôže pred ňu predstúpiť bez aspoň vnútorných rozpakov a bez pretvácky, lebo sa dopustil zločinu na ženskej dôstojnosti a cti, pošliapal v sebe úctu a vážnosť vôbec k ženstvu.

Môže byť takýto nešťastník spokojný so svojím životom? Nikdy! Nebola v tom žiadna vyššia, posvätená a šetrná láska, ale len pudové nasýtenie telesnej žiadostivosti. A to zanecháva vždy len odpor a opovrhnutie k sebe samému... „Vedomý som si svojej neprávosti a svoj hriech mám stále pred sebou.“ (Ž 51,5) Človek nie je zviera, a preto je stvorený pre vyššiu a čistú lásku.

Nebezpečenstvo, ktoré hrozí z bližšieho styku s ľahkomyselnými a predajnými dievčatami, je však omnoho horšie. Takéto sú obyčajne nakazené prenosnými a veľmi nebezpečnými chorobami, ktoré by navždy mohli zničiť nielen tvoje zdravie, ale tiež zdravie a šťastie tvojej budúcej manželky a detí. Zdravá žena a deti sú radosťou, šťastím a pýchou otca. Toto šťastie je iste hodné každej obety! Buď vždy mravne silný a čistý, pretože tým dáš viacej deťom, než keby si im odkázal seba väčší majetok.

#### 8. Pozor na rôzne zábavy!

Zásadne nechod' na filmy a divadelné predstavenia, ktoré urážajú cudnosť (hanblivosť). Takéto filmy a predstavenia dráždia fantáziu a – potom už ku hriechu veľa nechýba. Na tanečné zábavy sa neponáhľaj. Chod' len vtedy, keď si k tomu zo spoločenských dôvodov nejako viazaný a tancuj len slušným spôsobom s najväčšou úctou ku dievčaťu, ktorá ti je pri tanci zverená. Zásadne nechod' do barov, kabaretov a podobných zábavných miestností, kde by mohla utrpieť tvoja mravná neporušenosť.

#### 9. Vyhýbaj sa zlým ľuďom!

Vôbec nejednaj s neznámym človekom, ktorý sa k tebe nápadne vlúдне

správa, ktorý ťa núti alebo rôznymi darmi láka, aby si išiel s ním, alebo ťa dokonca nabáda, aby si ho navštívil u neho doma. Never jeho lichoteniu, jeho prívetivým slovám, jeho láskavostiam, jeho sľubom a darom. Býva to zvyčajne zvrhlík, a keby mal aj úžasný oblek a správanie, pritom by otrávil a zničil tvoju mladosť.

### **3. Rýchlo odporuj pokušeniu!**

Nie je ešte hriechom, keď v sebe cítiš pokušenie. Hriechom je privoliť na zlé. Nikdy pokušenie úmyselne nevyhľadávaj! Kto sa hrá s ohňom, ten sa popáli, kto vyhľadáva nebezpečenstvo, ten v ňom zahynie. Keby si pozoroval, že je niečo nebezpečné pre tvoju cudnosť a mravnú čistotu, ihneď sa od toho vzdial, nezahrávaj si s tým. Brehm rozpráva o lovcovi, ktorý chodil na lov jaguárov len s nožom, pričom ľavú ruku mal omotanú huňou. Keď sa šelma chystala, že sa na neho vrhne, nastavil lovec ľavicu, jaguár sa zahryzol do hune a neohrozený lovec šeliem mu vrazil nôž do srdca. Stodvadsať kusov takto skolil, ale stodvadsiaty prvý zahrdúsil jeho. Tak skončí každý, kto vyhľadáva nebezpečenstvo ku hriechu.

„Bdejte a modlite sa, aby ste sa nedostali do pokušenia,“ povedal Kristus (Mt 26,41). Buď teda bdely, na seba opatrný, aby si sa vlastnou vinou nedostal do pokušenia. Niekedy aj bez tvojej viny pokušenie dolieha obzvlášť silno. Daj sa do nejakej práce, aby si prišiel na iné myšlienky a v duchu si hovor krátku strelnú modlitbu. Keby ani to nepomáhalo, potom aspoň nezostávaj sám, vyhľadaj spoločnosť rodičov, súrodencov alebo dobrých priateľov.

„Áno“ – niekto povie – „cez deň to ešte ide, keď som úplne zamestnaný. Ale večer, keď sa prevaľujem na lôžku a nemôžem zaspáť, alebo v noci, keď precitnem a zmocní sa ma trýznivé pokušenie, vtedy je to horšie. Čo robiť vtedy?“ Zostaň pokojný! Skús to s modlitbou. V tomto prípade sa môžeš modliť poležiačky tak dlho, až kým zaspíš. Keby snáď ani to nepomáhalo, spomeň si na svoju najlepšiu hru alebo zamestnanie. Trebárs rád hráš futbal. Predstav si, že si na krídle – máš loptu – vedieš útok na súperovu bránku – krásne obídeš s loptou Jána, Karolovi podáš – on ti skvele prihrá a – už strieľaš gól. Tak môžeš pokračovať ďalej, až

zaspíš. Alebo si spomeň na svoje milé zamestnanie: ako si so svojou prácou ďaleko – čo ešte urobíš – ako to vykonáš – až sa dostaví únava a zaspíš??? Prípadne môžeš pritom na chvíľu vstať, posadiť sa na stoličku a keď pocítiš ospalosť, zase do postele.

„Život človeka na zemi je boj“ – tvrdí Sväté písmo (Jb 7,1). Kým sme na svete, musíme bojovať proti hriechu. Najväčšie boje ťa čakajú zvlášť od šestnásteho do dvadsiateho štvrtého roku. Neskôr pokušenie ochabuje, ale úplne nevymizne nikdy. I v neskoršom veku musíš byť na stráži, aby si nestratil poklad mravnej čistoty. Spomeň si na tých troch mládencov, ktorých dal babylonský kráľ, pre ich vieru, uvrhnúť do ohnivej pece. Okolo nich šľahali plamene, sipel žiar ohňa – a oni zostali neporušení, spievali víťaznú pieseň. Keby neviem ako v tebe šľahali plamene pokušenia: keď to nechceš, keď s tým nesúhlasíš, tvoja duša je neporušená. Pokiaľ proti pokušeniu bojuješ, je to vždy znamením, že pevnosť tvojej duše nie je dobytá. Kto však v tom boji ochabol a vzdal sa, bol porazený. Potom musí svoje previnenie nielen zmazať pokáním, ale zároveň musí napnúť s pomocou Božou všetku silu vôle, aby znova neklesol. Tým tvrdým bojom sa však jeho duša obrodí k novému životu. *Zvíťazíš nad sebou je najväčšie víťazstvo.*

Zvlášť vážne nebezpečenstvo by bolo, keby si musel bývať s takými ľuďmi, ktorí by ťa chceli strhnúť do bahna neprávosti, v ktorých už sami sú. V takom prípade buď tým pevnejší, odhodlanejší! Ukáž, že nie si preľaknutou rybou, ktorá pláva s prúdom, dokáž plávať proti prúdu ich neprávosti.

#### **4. Cvič sa v sebazapieraní.**

##### **1. Dôležitosť sebazapierania.**

*Telo otužilé, zvyknuté na sebazapieranie, odolá oveľa ľahšie pokušeniu, než telo chúlостivé a rozmazané.* Otužuj preto svoje telo telesnou prácou, rozumne prevádzaným športom, neboj sa studenej vody ráno po prebudení – aspoň po pás sa umy i večer, a denne si niečo aspoň v nejakej maličkosti odopri! Spi na tvrdej posteli a prikrývaj sa

v lete len tenkou prikrývkou. Nauč sa vstávať v určitú hodinu! K tomu všetkému je treba veľa sily a preto aj svoju vôľu tak posilniš k dobrému.

*Sebazapieranie nie je potlačovanie toho, čo je v našej povahe a v prirodzených schopnostiach dobré. Sebazapieraním rozumieme potlačovanie toho, čo je v nás nesprávne a zlé.*

K sebazapieraniu tiež patrí umenie odriekať si aj niečo dovolené, aby sme tak posilnili svoju vôľu a tým ľahšie si dokázali odrieknuť aj niečo nedovolené. Sebazapieranie teda nie je hlavným cieľom, je iba prostriedkom k víťazstvu nad tým, čo je v nás nezriadené alebo zlé. Tak vystupujeme a zušľachtujeme svoj život v tom najkrajšom zmysle.

*Kto svoje telo rozmaznáva a nič si nedokáže odoprieť, stáva sa ľahko hračkou svojich telesných pudov. Odopri si preto sem - tam tiež niečo z toho, čo nie je inak zakázané, napr. zbytočné slovo, pohľad, preruš milú zábavu, čítanie napínavej knihy a pod. Tým veľmi posilniš svoju vôľu pre väčší zápas a skúšky. Pamätaj na to zvlášť každý piatok, kedy si spomíname na ukrižovanie a smrť Pána Ježiša.*

## 2. Drobné denné príležitosti k premáhaniu seba samého.

Napríklad prídeš domov po práci, po nejakej hre alebo z výletu, si unavený a smädný, túžiš po pohári studenej vody. Povedz si: „No počkám ešte štvrt' hodinu a potom sa napijem.“ Prinesú tvoje obľúbené jedlo, aspoň niekedy si ho zober trochu menej. Niekedy jedlu niečo chýba, je málo osolené alebo pripálené, zjedz to bez poznámky. Nevytýkaj maminke, keď prídeš domov, že obed ešte nie je pripravený. Máš niekedy ohromnú chuť na jedlo, nevrhaj sa na pokrm divoko, ale jedz pokojne a premáhaj obrovskú chuť. Niekedy by si si chcel ešte trochu poležať, vstaň ihneď po prebudení. Vo výkladnej skrini sú vystavené lákavé obrazy. Prikáž svojim očiam, aby sa obrátili iným smerom. Niečo si si doma niekde založil a nemôžeš to nájsť, nerozčuľuj sa a hľadaj s úplným pokojom. Niekedy si v namrzenej nálade, aj vtedy zostaň vládny a láskavý k rodičom, k súrodencom a k iným ľuďom.

*A tak sa ti naskytne denne mnoho príležitostí, kedy môžeš priniesť nejakú menšiu obeť. Povieš: „To sú samé maličkosti.“ Áno, avšak maličkosti tvoria dohromady dielo dokonalé a dokonalosť nie je už žiadna maličkosť. Aj najmenšie sebazapieranie, ktorému navykneš telo, bude ti prameňom veľkej sily, aby si odolal i veľkému pokušeniu. Ako akumulátor sa pozvoľna nabíja elektrickou silou, podobne i teba posilňuje častejšie cvičenie v sebazapieraní, aby si obstál v ťažkých chvíľach životných skúšok. Keď si v posväcujúcej milosti a robíš to všetko z lásky k Ježišovi Kristovi, máš z toho veľkú zásluhu, získaš tým mnoho milostí a jednu veľkú odmenu v nebi. – Preto: denne aspoň jedno sebazaprenie!*

## **5. Dôverne vzývaj Ježiša Krista a Pannu Máriu a anjela strážneho!**

Vrúčne pros: „Pane Ježišu, ak ide moja noha za hriechom, zadrž ma. Ak chce moje oko zhrešiť nemravným pohľadom, zakry mi ho. Keby sa moje ústa chceli otvárať na hriechne reči, zavri mi ich. A keby sa snád moje myšlienky zaoberali hriechom, ovládni ich pevne. Pane, nedopušť, aby som sa niekedy od Teba vzdialil.“

V pokušení si častejšie opakuj krátke strelné modlitby, napr.: „Hriech, nedotýkaj sa ma, som Boží.“ – „Pane Ježišu, len Tebe patrí moja mladosť.“ – „Ježišu, Tebe žijem, Ježišu, Tebe umieram, Ježišu, Tvoj som živý i mŕtvy.“ – *Mária, Pomocnica kresťanov, oroduj za nás.* – *Nepoškvrnené srdce Panny Márie, Tebe zasväcujem srdce svoje.* – „Anjel strážny, ochraňuj ma.“

Panna Mária je najkrajší ideál čistého života. Je najčistejšia Matka a neporušená Panna zároveň. Je ľudská bytosť ako tvoja sestra, ale ona je jediná zo všetkých úplne čistá, celá bez poškvrny. „Nevýslovná nadprirodzenosť vychádza od nej a rozohrieva a roznečuje srdce a budí v ňom túžbu po čistote a nevinnosti...

Pred jej obrazom zmĺkne búrka náruživosti a nečisté myšlienky

pred ňou unikajú ako netopiere a nočné mory pred slnečným jasom. Pohľad na ňu v tebe prebúdzá všetko dobré a ušľachtilé, vlieva ti do mysle čisté, veľké myšlienky, budí v tebe úctu k ženskej dôstojnosti a statočné predsavzatie, že kvôli nej si budeš ctiť a vážiť každé dievča a každú ženu...

Ona je schopná naplniť tvoje srdce takou láskou k čistote a k úcte ku ženskej dôstojnosti, že ti bude absolútne nemožné počínať si nízko s niektorou sestrou tvojej nebeskej Matky...

Ju teší, keď ti môže byť nápomocná v boji, ak o to prosíš. Vyzývajú a pros o jej mocnú ochranu. Ona ti pomôže zvíťaziť v boji o najkrajšiu čnosť.“ (Schilgen H. T. J.: Ty a ona, Brtnice 1924, 146 – 147)

Panna prečistá – ochrana istá. Zvykni si každé ráno a večer pomodliť sa vrúcne „Zdravas“, aby ti Panna Mária pomáhala zachovať vždy neporušenú mravnú čistotu. Cez deň si častejšie hovor: „Mária, pomocníca kresťanov, oroduj za nás!“ Jej materská ruka ťa bude skutočne veľmi, veľmi chrániť. Aby si zostal vo zvlášťnej ochrane Panny Márie, maj pri sebe vždy posvätený ruženec a pomodli sa denne podľa možnosti aspoň jeden desiatok.

## **6. Častejšie a pravidelne pristupuj ku sv. spovedi a ku sv. prijímaniu.**

Pokušenie najhoršieho druhu doľahlo na sv. Karola Boromejského v meste, kde študoval. On však úplne odolal. Pýtali sa ho, akým spôsobom sa ubránil pred hriešnym zvädzaním. Odpovedal: „Chodil som každú nedeľu na sv. prijímanie.“ Aj ty sa chceš ubrániť pokušeniu a zachovať si svoju veľkú ozdobu, svoju silu, mravnú čistotu. Pristupuj preto aj ty čo najčastejšie ku sv. prijímaniu. Keď to snáď nebude každú nedeľu, tak aspoň jedenkrát za mesiac. – Sv. Filip Neri napísal: „Časté sv. prijímanie, spojené s láskou k Matke Božej, je nielen najlepší, ale takmer jediný prostriedok, ktorým si môže mladý človek zachovať čistotu mravov.“ Preto: ani jeden mesiac bez sv. prijímania!

## **7. Pamätaj, že Boh všetko vidí a že každú chvíľu môžeš zomrieť!**

### **1. Príklad Jozefa Egyptského.**

Spomeň si na Jozefa Egyptského. Slúžil v dome Putifara. Sväté Písmo vraví: „Jozef mal krásnu tvár a krásny vzrast. Po dlhšej dobe sa Putifarova manželka do neho zahľadela.“ Nielen to, ale začala ho zvädzať k niečomu veľmi zlému. On sa však nedal zviest', pretože vždy a všade pamätal na to, že Boh je všade a všetko vidí. Preto povedal rozhodne: „Akoby som mohol takú zľú vec urobiť a zhrešiť proti svojmu Bohu?“ (Gn 39,7-9) A keď ani to nepomohlo, utiekol od nej. Vedel, že sa mu pomstí, ale bol ochotný nevinne trpieť, než by sa dopustil hriechu. I ty vždy pamätaj, nech si kdekoľvek: „Boh je tu, akoby som mohol zhrešiť proti svojmu Bohu?“

### **2. Príbeh jedného mladíka.**

*Bromiard rozpráva* o mladíkovi, ktorý bol tak ovládaný hriešnou náruživosťou, že sa neostýchal požiadať dievča o hriech priamo. Ona mu odpovedala, aby zašiel najskôr k umierajúcemu človekovi a zotrval pri jeho lôžku tak dlho, až dokoná... A on to tak urobil...Avšak od zomrelého sa už k nej nevrátil. Pohľad na umierajúceho ho priviedol na úplne iné, veľmi vážne myšlienky. Spomienka na smrť a večnosť ním tak otriasla, že sa úplne obrátil k Bohu a začal iný, skutočne vzorný kresťanský život. Keby si niekedy cítil v sebe veľké pokušenie, spomeň si aj ty na chvíľu, ako ti asi bude, až budeš umierať a tvoja duša bude opúšťať telo a už má predstúpiť pred všemohúceho Sudcu, ktorému nie je skrytá ani tvoja najtajnejšia myšlienka... Čo ťa bude v tej chvíli najviac tešiť? Pamätaj preto vždy na svoje posledné veci, ktoré ťa čakajú, na smrť, Boží súd a večnosť buď šťastnú alebo nešťastnú a určite pokušenie premôžeš a nezahrešíš!

### **8. Tvoja vzácna perla.**

O. Swett Marden píše: „Akýsi nádenník našiel v ulici sv. Pavla v Londýne perlový náhrdelník v cene 650 000 dolárov, ktorý bol ukradnu-

tý a potom stratený. Keď ho odovzdal na políciu, našiel vo vrecku perlu, ktorá sa z náhrdelníka odtrhla. Nepoznajúc jej cenu, chcel za ňu pohár piva v niekoľkých pohostinstvách, ale čašníčky, taktiež neznalé, domnievali sa, že je sklenená alebo kamenná a nechceli ju. Potom sa však ukázalo (keď bola zistená cena odovzdaného náhrdelníka), že perla, ktorú dotýčný muž nemohol vymeniť za pohár piva, mala cenu 25 000 dolárov (Mlčať je zločin, Praha 1925, 105) Opatruj vzácnu perlu tvojej mravnej čistoty, pretože je tak vzácna, že ju nemožno ničím zaplatiť ani nahradiť.

### 9. Tvoj drahocenný diamant.

V južnej Afrike je bohatá krajina Transvaal (pravdepodobne Juhoafrická republika pozn. prekl). V roku 1867 tam našli deti trblietavý kameň, s ktorým sa hrali ako s inými kamienkami. Cestujúci spozoroval u detí tento lesklý kameň a požiadal oň. Nejaká sladkosť, ktorú im cestujúci dal, bola im milšia ako celý ten lesklý kameň. Bez váhania mu ho dali. V Kapskom Meste ukázal cestujúci dotýčný kameň vzdelanému Dr. Andersenovi. Ten si kameň dôkladne prezrel a následne povedal: „Šťastný človeče, ste boháčom! Je to vzácny drahokam, diamant.“ Potom kopali na mieste, kde bol kameň nájdený, hľadali a čoskoro objavili známe juhoafrické diamantové ložiská. Boli tam už nazbierané diamanty v cene niekoľkých miliárd. Tamten diamant, ktorý dali deti tak ľahkovážne cudzincovi, bol predmetom všeobecného obdivu na parížskej svetovej výstave.

*Ty máš diamant ešte vzácnejší. Je to drahocenný diamant tvojho čistého mravného života. Takže nedávaj nikomu za nič na svete mravnú čistotu – za nič na svete, ani za miliardy nie! Radšej všetko obetuj, i svoj život, ale nikdy si od nikoho nedaj vziať mravnú čistotu!*

Umelcovi Achtermannovovi ponúkal kedysi taliansky kráľ vysokú sumu peňazí, aby zhotovil sochu, ktorá by však urážala cudnosť a ohrozovala mravnú čistotu. Umelec bez váhania odpovedal: „Celé Taliansko nemá toľko peňazí, aby ma k tomu pohlo!“ Rovnako zmýšľaj aj ty: „Celý svet ma nemôže ničím zlákať k tomu, aby som poškvrnil svoju mravnú čistotu!“

*Zachovaj si preto vždy svoje veľké bohatstvo, svoju ušľachtilosť, svoju drahocennú ozdobu, svoju veľkú silu: mravnú čistotu! „Len jedno ti môžem dať na cestu: snaž si zachovať navždy srdce čisté, čo je nad kráľovský trón i nad lásku.“ (Jar. Vrchlický: Hippodamie) – Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.“ (Mat. 5,8).*

## **VII. UŽ NIE SI DIEŤAŤOM, SPRÁVAJ SA ROZUMNE!**

### **1. Telesné dospievanie.**

Spomeň si na svoje telo ešte pred niekoľkými rokmi a aké je teraz. Už nie si dieťaťom. Pozoruješ, ako sa tvoje telo mení. Začína sa viac podobať telu mladého muža a zanedlho bude z teba úplne dospelý muž. Sú to nielen vonkajšie zmeny, ako silnejší a hrubší hlas (mutovanie), zmožutnenie hrudného koša a svalov, ale zvlášť vnútorné zmeny. Tieto vnútorné zmeny sú najdôležitejšie. V tvojom tele sa práve vyvíja veľmi dôležité ústrojenstvo, ktoré ti dáva schopnosť, aby si sa niekedy mohol stať otcom dieťaťa. Tomuto ústrojenstvu hovoríme pohlavné ústrojenstvo.

Nesmieš si myslieť, že hovoríme o nejakých nedovolených veciach. Aj toto ústrojenstvo stvoril Boh a chce, aby sa vyvíjalo a dospelo. Je rovnako posvätné ako ostatné časti tela. Práve toto ústrojenstvo je nesmierne dôležité, pretože je ako prameň nového ľudského života. Nerozvážne a so smiechom hovorí o tom len hrubý človek. Takým ľuďom sa vyhýbaj, nech je to ktokoľvek! Je treba, aby si bol o tomto ústrojenstve náležite poučený. Keď sa poučuješ o týchto veciach vážne, s čistým úmyslom a z čistého prameňa, potom môžeš tiež zdravo a správne žiť. Prameňom čistého poučenia môže byť dobrý, rozumný otec, spovedník, svedomitý vychovávateľ, svedomitý lekár alebo dobrá kniha. Ako prudkého jedu sa vyvaruj takých priateľov, kníh a ľudí, ktorí o týchto veciach poučajú nesprávne a veľmi zhubne.

Toto ústrojenstvo vysiela pri dospievaní do celého tela dospievajúceho chlapca dôležité látky – hormóny. Ich pôsobením sa tvoje telo mení, dospieva a začína sa podobať telu dospelého muža.

Preto je pre teba veľmi dôležité, aby si toto ústrojenstvo ničím nedráždil a nekazil svoj zdravý telesný vývoj. Dospievanie, teda puberta, je pre teba dobou veľkého prerodu, kedy si kladieš základ pre celú svoju budúcnosť.

Okrem toho sa začínajú v tomto ústrojenstve vyvíjať od veku asi 14-16 rokov tiež semienka nového ľudského života, mužské zárodočné bunky - spermie, ktoré uspôsobujú človeka, aby sa stal otcom dieťaťa. Sú veľké len asi 0,06 mm, nemožno teda jednotlivé semienko vidieť voľným okom (sú obsiahnuté v miešku, ktorý pre nich telo vylučuje). Mužské zárodočné bunky sa vyvíjajú v dvoch semenníkoch veľkosti holubieho vajíčka a sú umiestnené vo viditeľnom vaku. Keby niekto prišiel o semenníky pri úraze alebo operácii (taká operácia je dovolená len pre záchranu života), tak by sa nevyvinul na muža, ani by sa nemohol stať otcom dieťaťa. S tým sa preto nežartuje. Zo semenníkov postupujú semienka ďalej do pohlavného ústrojenstva.

Nikdy sa nezahrávaj s týmto ústrojenstvom, nech je vždy v pokoji, chovaj sa k nemu so šetrnou úctou, pretože je prameňom nového ľudského života. Len tak sa staneš skutočným mužom, ktorý bude dobre vyvinutý a pripravený pre veľké úlohy v živote.

## **2. Otcovstvo a materstvo.**

Keď sa mužská zárodočná bunka (semienko, spermia) spojí so ženskou zárodočnou bunkou (s vajíčkom), nastane oplodnenie tohto vajíčka. Tak vzniká telesný zárodok dieťaťa a Boh mu ihneď dáva dušu. K tomu je potrebné láskyplné manželské telesné spojenie. Len telo má dieťa od rodičov. Preto sa im obyčajne podobá svojim telom. Dušu má však priamo od Boha. V tom zmysle hovoríme, že deti sú od Boha. Keby niekto používal umelé ochranné prostriedky, aby sa mužská zárodočná bunka nespojila s vajíčkom, aby sa nemohol vyvinúť zárodok dieťaťa, tak sa tým dopúšťa ťažkého hriechu proti šiestemu Božiemu prikázaniu a tiež proti piatemu, nakoľko si tým obyčajne poškodzuje zdravie. – Univerzitný profesor MUDr. Chura k tomu poznamenáva: „Ich rozšírenie

(totiž ochranných prostriedkov) je podporované názorom, akoby boli úplne neškodné a tento falošný názor býva rozširovaný aj lekármi. V skutočnosti sú veľmi škodlivé ako pre mužov, tak aj pre ženy, tak aj pre prípadné potomstvo. Určite by nám po svete chodilo menej neurastenikov, keby nebolo týchto antikoncepcných praktík.“ (Zachráňte národ, Hlučín 16)

O matke, ktorá čaká dieťaťko, hovoríme, že je tehotná, alebo že je v inom stave, v požehnanom stave. Je to viditeľné aj navonok, pretože dieťa, ktoré pod materským srdcom rastie a zväčšuje sa, potrebuje stále viac miesta. Ku takej žene sa správaj vždy úctivo a buď k nej ohľaduplný, napr. tým, že jej ponúkneš miesto alebo jej pomôžeš niečo odniesť a podobne. Bohužiaľ, sú aj takí surovci, ktorí sa takejto žene posmievajú alebo si z nej robia hrubé vtipy. Takéto jednanie je hnusné. Ako by ti bolo pri pomyslení, že by sa takto niekto posmieval tvojej maminke, keď nosila pod srdcom teba?

### **3. Panenstvo a materstvo Panny Márie.**

Aj Panna Mária bola v požehnanom stave, avšak pôsobením Duha Svätého. To znamená: Duch Sv. zázračne spôsobil, že pod srdcom Panny Márie začal klíčiť život ľudského tela Božieho Syna. Tak Boží Syn, ktorý je od večnosti Boh, zobral na seba ľudské telo, chcel sa stať človekom, aby nás naučil poznať cestu k nebeskému Otcovi, cestu do neba, aby za nás trpel, zomrel a tak nám opäť otvoril nebo. Duch Svätý dal teda Božiemu Synovi ľudský život skrze Pannu Máriu bez prispenia muža.

Evanjelista sv. Lukáš to popisuje nasledovne: „Šiesteho mesiaca anjel Gabriel bol poslaný od Boha do galilejského mesta Nazaret k panne, zasnúbenej mužovi menom Jozefovi z domu Dávidovho. A meno panny: Mária. Anjel k nej prišiel a pozdravil: Zdravas buď, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná si medzi ženami.“ Ona užasla nad jeho slovami a premýšľala, čo znamená takýto pozdrav. I povedal jej anjel: „Neboj sa, Mária, pretože si našla milosť u Boha. Hľa, počneš v živote, porodíš syna a dáš mu meno Ježiš. Ten bude veľký a bude sa volať synom Najvyššieho.

Pán Boh mu dá trón Dávida, jeho otca, bude kralovať v dome Jakubovom naveky a jeho kráľovstvu nebude konca.“ I povedala Mária anjelovi: „Ako sa to stane, veď ja muža nepoznám?“ Odpovedajúc jej anjel povedal: „Duch Svätý zostúpi na teba a moc Najvyššieho ťa zatieni, preto je tiež sväté, čo sa z teba narodí, bude sa volať Boží Syn. Aj Alžbeta, tvoja príbuzná, i ona počala syna v starobe a už je v šiestom mesiaci, pritom hovorili, že je neplodná, ale Bohu nie je nič nemožné.“ I Mária povedala: „Hľa, otrokyňa Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova.“ Potom od nej anjel odišiel.“ (Lk 1,26-38)

Duch Svätý teda spôsobil, že Boží Syn začal byť pod srdcom Panny Márie aj človekom. Keď sa narodil z Panny Márie, na ôsmy deň dostal meno Ježiš. Pán Ježiš nemal otca medzi ľuďmi, svätý Jozef bol jeho pestúnom. Sám Boh to zariadil, aby Panna Mária bola vydatá za sv. Jozefa. Stalo sa to nielen preto, aby bol sv. Jozef pestúnom Pána Ježiša, ale tiež preto, aby bol ochrancom Panny Márie a živiteľom celej sv. Rodiny. Vtedy totiž platil zákon, že má byť potrestané smrťou ukameňovaním také dievča, ktoré nebolo v manželstve a porodilo dieťa. Trest smrti ukameňovaním mohol teda postihnúť tiež Pannu Máriu, keby nebola žila v stave manželskom, keď sa jej narodilo dieťaťko Ježiš. Sv. Jozef tiež dobre vedel, že nie je otcom dieťaťka Ježiša.

Evanjelista sv. Matúš to popisuje takto: „Keď jeho matka Mária bola zasnúbená Jozefovi, našiel ju tehotnú z Ducha Svätého skôr, kým sa zišli. Jozef, muž spravodlivý ju nechcel vystaviť potupe, preto sa odhodlal tajne ju prepustiť. Keď však o tom premýšľal, hľa anjel Pána sa mu vo sne ukázal a povedal: „Jozef, syn Dávidov, neboj sa prijať Máriu, svoju manželku, lebo čo sa v nej počalo, je z Ducha Svätého. Porodí syna a dáš mu meno Ježiš, t.j. Spasiteľ, lebo on spasí svoj ľud od jeho hriechov...“ Toto všetko sa stalo, aby sa naplnilo, čo bolo predpovedané od Pána skrze proroka slovami: „Ajhľa, panna počne a porodí syna a nazvú ho menom Emanuel, to jest (v preklade) Boh s nami.“

Po prebudení zo sna potom Jozef učinil tak, ako mu anjel Pána prikázal. (Mt. 1,18-24)

Nakoľko Duch Svätý nemá telo, pri počatí ľudského tela Božieho Syna neporušil telo Panny Márie, jej panenstvo zachoval neporušené. Napriek tomu, že Panna Mária sa stala matkou ľudského tela Božieho Syna, zostala zároveň neporušenou pannou. Ako pomarančovník je ozdobený belasými vonnými kvetmi a zároveň i nádherným ovocím, tak i Panna Mária zostala vždy ozdobená belasým, nádherným kvetom svojho panenstva, lebo nám vydala najkrajší plod svojho života – dieťaťko Ježiša. Panna Mária zostala neporušenou pannou i pri narodení Dieťaťka – Ježiša, lebo podľa slov sv. Písma „u Boha nie je nemožná žiadna vec“ (Lk 1,37). Boh to mohol urobiť ľahko svojou všemohúcnosťou a aj to učinil. Môžeš si to tiež predstaviť, že pri jeho narodení to bolo podobné, ako keď vstal z mŕtvych s neviditeľným telom zo zavretého hrobu. Preto Panna Mária porodila Dieťaťko – Ježiša bez telesných bolestí. Tak sa splnilo, čo predpovedal už v Starom Zákone prorok Izaiáš o matke Vykupiteľa: „Ajhľa, panna počne a porodí syna...(Iz 7, 14)

S veľkou zbožnosťou sa preto modlievajú: „Zdravas Mária, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná si medzi ženami a požehnaný plod života tvojho Ježiš...“ – „Ktorého si Panna, z Ducha Sv. počala... S ktorým si Panna, Alžbetu navštívila... Ktorého si Panna, v Betleheme porodila...“ 25. marca slávime sviatok Zvestovania Panny Márie. Deväť mesiacov bola Panna Mária živým svätostánkom Dieťaťka – Ježiša a potom sa z nej narodil. Preto slávime sviatok Narodenia Pána 25. decembra.

Panna Mária bola matkou len Dieťaťka – Ježiša a nemala žiadne iné deti. Vo sv. Písme Nového Zákona sa síce hovorí na niektorých miestach o bratoch a sestrách Pána. Nikde sa však nimi nerozumejú skutoční rodní bratia a sestry, ale len v širšom zmysle, t. j. príbuzní Pána Ježiša. Sú to deti Alfeja a jeho manželky Márie, ktorá podľa evanjelia sv. Jána bola „sestrou“ t.j. príbuznou Panny Márie (Jn 19,25). Izraelský národ mal

vo zvyku, že si príbuzní hovorili bratia a sestry. Pán Ježiš nazýva bratom každého človeka, pretože hovorí o konaní milosrdných skutkov: „V pravde hovorím vám: pokiaľ ste to urobili jednému z týchto najmenších mojich bratov, mne ste to urobili (Mt 25, 40).

#### **4. Posvätnosť materstva.**

Ako Panna Mária bola deväť mesiacov živým svätostánkom Dieťaťatka – Ježiša, než sa z nej narodil, podobne i každá matka je deväť mesiacov živým príbytkom dieťaťa pred jeho narodením. Počas tejto doby vyživuje matka svoje dieťa svojou vlastnou krvou. Až je dieťa dosť silné, môže žiť samé, potom sa matke narodí. Pri rodení dieťaťa trpí matka veľkými telesnými bolesťami. Niekedy stratí pri tom toľko krvi, že musí byť prizvaný lekár, aby nezomrela, alebo niekedy maminka dokonca zomrie. Každá matka veľmi zoslabne a musí nejakú dobu ležať, ale všetko rada vytrpí pre dieťa. Pán Ježiš o matke hovorí: „Žena, keď rodí, má smútok, lebo prišla jej hodina, keď však porodí dieťaťko, už si nepamätá na bolesť pre radosť, že sa na svet narodil človek.“ (Jn 16,21)

Po narodení dieťaťa sa o matke hovorí, že je v šestonedelí, pretože trvá asi šesť týždňov, kým sa jej telesné ústrojenstvo dostane do pôvodného stavu. Hovorí sa jej preto šestonedielka. V tomto čase býva slabá a musí byť na seba veľmi opatrná. A pritom ešte dáva maminka dieťaťku pokrm zo seba. Pán Boh to tak zariadil, aby sa v matkiných prsiach vytváralo mlieko, ktoré obsahuje výživné látky a vitamíny, ktoré dieťaťko práve potrebuje. Iný pokrm by dieťaťko ani neznieslo. Matka teda svoje dieťa dojčí, dáva mu piť. Panna Mária tak dojčila i Ježiška. Aké je to všetko posvätné, tajomné a úctyhodné.

Sú to také veľké tajomstvá, že každého ušľachtilého človeka naplňajú posvätnou úctou a nemým úžasom. O takých vážnych a tajomných veciach sa nehovorí nerozvážne a bez potreby. Ani rodičia o nich bez vážneho dôvodu nehovoria. Tu sa dáva život dieťaťku, ktoré bude žiť večne... a má žiť večne v nebi. Je to dielo nesmierne veľké, väčšie, než keby sa stvorilo nové slnko, nové hviezdy...

Až teraz vidíš, aké posvätné a tajomné je manželstvo a akú veľkú moc dal Boh rodičom. Majú privádzať na svet deti, aby sa krstom stali Božími deťmi a po tomto pozemskom živote mali večný život v nebi... Na túto úlohu Boh posväcuje manželov v deň svadby. Je to skutočne svätá chvíľa! Manželstvo je jednou zo sviatostí, ktorú si udeľujú snúbenci vlastne sami, kňaz je pritom ako Boží zástupca a zástupca cirkvi, menom Božím a menom cirkvi žehná snúbencom za prítomnosti aspoň dvoch svedkov.

### **5. Maj úctu k svojmu telu, lebo v ňom dozrieva semeno nového života.**

Kto sa stáva otcom dieťaťa, spolupracuje s Bohom Stvoriteľom. A to je niečo veľmi sväté! Preto má k tomu právo ten, kto je telesne i duchovne a mravne už úplne vyspelý a koho k tomu Boh posvätil platným manželstvom. Kto nie je od Boha posvätený k stavu manželskému, nemá právo stať sa otcom dieťaťa. Keby si to predsa len dovolil, ťažko by zhrešil proti šiestemu Božiemu prikázaniu. Kto nie je od Boha posvätený k manželstvu, je povinný nechať svoje pohlavné ústrojenstvo v úplnom pokoji. Keby toto ústrojenstvo úmyselne dráždil, veľmi by sa prehrešoval proti prameňu nového ľudského života. Tiež by sa pritom mohlo stať, že by zárodočné bunky a životná sila z jeho tela odchádzala a tak by ničil aj svoje zdravie.

Niekedy sa stáva, že sa týchto zárodočných buniek nahromadí viac a potom obyčajne počas spánku odchádzajú z tela, je to tzv. polúcia. V takom prípade to nie je nič chorobného, ani to nie je hriech, nakoľko je to znamenie dospelosti mužského ústrojenstva a niečo prirodzené, ako vyprázdňovanie iných žliaz.

Tieto výrony zárodočných buniek počas spánku nie sú u každého rovnako časté. U niekoho občas, u iného jeden či dvakrát za mesiac, u niekoho ešte častejšie. Keby to bolo viackrát za týždeň, treba vyhľadať pomoc. Predovšetkým je potrebné udržiavať celé telo, i pohlavné ústrojenstvo, v čistote.

Docent MUDr. Jozef Hynie k tomu poznamenáva: „Inak pri veľmi častých polúciách je vhodné dbať, aby na večeru nebolo jedlo príliš kore-

nené a solené, nie veľa mäsa, ocot, alkoholické nápoje, najmä pivo. Tiež niektoré kyslé ovocné šťavy môžu dráždiť. Nepreplňujte žalúdok tesne pred spaním. Býva užitočné mať pred spaním trocha pohybu, zvlášť u dospievajúcich chlapcov, ktorí pri zamestnaní veľa sedia. U nich sa krvný obeh sústreďuje často k pohlavnému ústrojenstvu a tu je dobre rozptýliť ho pohybom na čerstvom vzduchu, napr. prechádzkou... Tiež je dobré dbať, aby sa chlapec pri spaní príliš neprikrýval. Kde toto všetko stále nepomáha a polúcie sú príliš časté, je dobré obrátiť sa na lekára, ktorý vyšetrí príčinu a nariadi primeranú liečbu.“ (Mladé mužstvá, Praha, 1941, 40)

Keby si sa pri polúcii prebudil, budeš snáď rozrušený. Avšak toto si nevšímaj, obráť svoje myšlienky na iný predmet a buď úplne pokojný, pretože tvoja duša zostala nepoškvrnená. Kto by bol však taký nerozumný a úmyselne si spôsobil polúciu, tým by ťažko zhrešil proti šiestemu Božiemu prikázaniu, proti cnosti mravnej čistoty, proti posvätnému prameňu nového ľudského života, ničil by si tým svoje zdravie a navždy by stratil svoju telesnú neporušenosť. Keby si niečomu z toho nerozumel a potreboval by si v niečom bližšie poučiť, nepýtaj sa kamarátov, ani to nehľadaj v knihách pochybnej hodnoty, ale pokojne sa spýtaj svojho otca alebo kňaza (trebárs pri sv. spovedi) alebo svedomitého lekára.

*Ak chce mať roľník dobrú úrodu, musí zasiať dobré semeno, a nie skazené. Podobne nesmieš ani ty kaziť semeno nového ľudského života, ani ho nezmyselne utracať, ak sa chceš vyvinúť v zdravého muža, chceš sa dočkať šťastnej budúcnosti a raz si založiť šťastnú rodinu. Keď sám budeš dobre bojovať proti pokušeniu a zachováš si čistý, mravný život, potom ho môžeš raz odkázať aj svojim potomkom.*

Aký potom môžeš byť šťastný, akú môžeš mať radosť, keď po dvadsiatich rokoch aspoň v duchu, ale tým vrúcnejšie ti bude ďakovať tvoj zdravý a poslušný syn takto: „Ďakujem ti, drahý otec, že si v mladosti tak statočne bojoval proti nečistým pokušeniam, a tým uľahčil aj môj zá-

pas. Ďakujem ti, že si si uchoval čistú mladosť a tiež vo mne vzbudil svätý oheň túžby po čistom živote. Ďakujem, že si pevnou rukou ovládal chůtky pudov svojej mladosti, lebo najmä za to chcem ďakovať, za zdravie, za čistý a krásny život...“ Chápeš svoju veľkú zodpovednosť?!

## **VIII. KTORÝ STAV A AKÉ POVOLANIE SI ZVOLÍŠ?**

### **1. Dobre si to rozmysli!**

Pozri sa na hodinky, koľko je v nich rôznych koliesok. Len vtedy môžu hodinky fungovať, keď každé z nich je na správnom mieste. Ako má určené každé koliesko svoje miesto v hodinikovom stroji, tak podobne Boh určil každému z nás určitý stav a povolanie. *Len vtedy budeš skutočne šťastný, ak budeš vo svojom stave a povolaní, ku ktorému ti Boh dal náklonnosť a schopnosť. Povolanie je mnoho. Máš tri otvorené stavy: manželský, rehoľný a slobodný vo svete.*

Boh vložil do srdca mladého muža otcovský cit, to je túžba pracovať a veľa vykonať pre iných. Preto je len vtedy mladý muž skutočne šťastný, keď veľa pracuje pre iných, buď v manželstve ako ozajstný otec rodiny, alebo ako otec v zmysle duchovného života rehoľníka a kňaza, alebo zostane slobodný vo svete, ale veľa pracuje pre blaho iných.

Od správnej voľby stavu a povolania bude veľmi závisieť tvoja životná spokojnosť a tiež večná spása. Modli sa preto horlivo k Duchu Sv. a Panne Márii, ako k Matke dobrej rady, aby si si dobre zvolil svoj stav a povolanie. Zvoľ si také povolanie, na ktoré máš pevné zdravie, vlohy a ktoré by ťa mohlo aj vnútorne uspokojiť. Odborne sa vzdelávaj na povolanie, ktorému sa chceš venovať. Tešiť môže len dobrá, odborná práca a len ako dobrý odborník môžeš sa dobre uplatniť. V práci svojho povolania buď vždy presný, svedomitý a poctivý.

### **2. Chceš mať radosť z práce alebo len drinu?**

V každom stave a povolaní je potrebné usilovne pracovať. Do rúk ber svoju prácu ochotne, lebo prácu prikazuje Boh a práca tiež prináša požehnanie.

*Boh prikázal prácu už prvému človeku. Vo Sv. Písme čítame, že Boh zaviedol Adama do raja, „aby ho zveľaďoval a staral sa oň.“ (Gn 2,15), t.j. aby pracoval. Práca teda nie je trestom za hriech. Po hriechu sa však práca stala značne ťažšou a práve obťažnosť je pokáním: „Z potu tváre budeš jesť chlieb, kým sa nenavrátiš do zeme, z ktorej si bol vzatý.“ (Gn 3,19) „Šesť dní budeš pracovať“ (Dt 2,15). Apoštol sv. Pavol píše: „Kto nechce pracovať, nech ani nejde.“ (2Sol 3,10) Kôň na ťahanie, vták na lietanie a človek na prácu.*

Práca prináša požehnanie pre pozemský život: udržiava telo i dušu v zdraví, chráni pred dlhou chvíľou a pred nespokojnosťou. Práca poskytuje človeku potrebnú výživu a pomáha k blahobytu. Práca prináša požehnanie aj pre večný život. Prácu, ktorú konáme v posväcujúcej milosti a s dobrým úmyslom, je záslužná pre nebo.

*Konaj preto svoju prácu nie s kyslým výrazom tváre, že „musíš“, ale s tvárou radostnou ako Božie dieťa, ktoré ochotne poslúcha svojho nebeského Otca. Pred prácou povedz: „To všetko z lásky k Tebe Pane Ježišu.“ V priebehu práce môžeš takouto strelnou modlitbou obnoviť aspoň v niektorom okamihu svoj dobrý úmysel. Tak budeš premieňať hromadu všednej práce na kus rýdzeho zlata skutočne záslužného pre nebo. Potom nebudeš v práci namrzený, ale vždy budeš radostnej mysle. Práca v ťažkom hriechu a konaná bez dobrého úmyslu sa pre večnosť rovná nule. Keď si v posväcujúcej milosti a vzbudíš si dobrý úmysel, tým píšeš pred nuly číslice a všetko naberá nesmiernu cenu, stáva sa záslužným skutkom pre nebo...” S Bohom začni každé dielo, podarí sa ti až milo.“*

*Usilovná práca chráni pred mnohými pokušeniami a tým aj pred hriechom. Nadarmo sa nehovorí, že záhaľka je matkou všetkých neprávosťí. Zvlášť namáhavá práca je vhodným pokáním za hriechy. Pracuj preto vždy usilovne, trpezlivo a vytrvalo. Víťaj slnko vždy s modlitbou v duši a prácou v rukách. Dušu k Bohu, ruky k dielu.*

*Pracujeme duševne a telesne. Obe práce sú potrebné a preto sú rovnako dôstojné. Ruka a hlava patria k sebe. Obe práce konal a posvätil Ježiš Kristus. Až do svojho tridsiateho roku pracoval ako robotník rukami a potom tri roky ako robotník ducha, keď hlásal všetkým ľuďom radostnú zvesť o spasení – evanjelium. Modlitbu a prácu posväcoval každý deň. Nenaľakal sa žiadnej obeti, ani obeti kríža. Vyzýval každého z nás, vyzýva aj teba: „Učte sa odo mňa!“ (Mt 11,29) „Ak chceš ísť za mnou, zapri sám seba, každý deň vezmi svoj kríž a nasleduj ma!“ (Lk 9,23) Takto sa pozeraj na prácu a bude ti vždy radostná, nebude nikdy len drinou.*

### **3.Zachovaj pri práci vždy trpezlivosť a vytrvalosť.**

#### **1. Z chudobného chlapca prezident Spojených štátov severoamerických.**

*Najkrajšie a najväčšie diela boli vykonané nielen nadaním a schopnosťami, ale tiež trpezlivosťou a vytrvalosťou. Pri práci a vôbec v každodennom živote máš veľa príležitostí k tomu, aby si sa cvičil v trpezlivosti a vo vytrvalosti.*

*Garfield, ktorý sa stal neskôr prezidentom Spojených štátov severoamerických, pochádzal z veľmi chudobnej rodiny. Keď sa chcel vydať vo svojich šiestnástich rokoch na more, išiel najskôr k istému farmárovi na žatvu, aby si na to zarobil potrebné peniaze. Farmár, u ktorého sa hlásil, ho odbil slovami: „Na ťažkú prácu pri žatve potrebujeme silných mužov, a nie chlapcov.“ Garfield na to odpovedal: „A čo keď chlapec vykoná mužskú prácu, nie je práve taký dobrý ako muž?“ Táto odpoveď sa farmárovi zapáčila a chlapca najal.*

*Na druhý deň ho poslal so štyrmi dospelými mužmi kosiť. Dospelí chceli nového mladistvého ženca znemožniť. Dali sa do práce v takom tempe, aby ho umorili. Nepodarilo sa im to. Nový kosec pracoval tak usilovne, že starší robotníci sa už tešili na poludnie, aby si mohli odpočinúť. Garfield mal na rukách pluzgiere, ale nestťažoval sa. Po obede poprosil*

ostatných, aby mu prenechali pri kosení vedenie, aby mohol hospodárovi ukázať, že dokáže pracovať ako muž. Robotníci na to pristúpili, ale čoskoro to oľutovali. Garfield začal kosiť takým prudkým tempom, že robotníci mali čo robiť, aby nezostali pozadu. Večer boli však veľmi unavení. Garfield sa vôbec nezdal unavený. Keď si všetci večer ľahli spať, poprosil farmára o sviečku. „Čo chceš so sviečkou?“, pýtal sa hospodár. „Rád by som sa trocha učil, cez deň nemám čas.“ Ale chlapče, veď si cez deň pracoval za troch mužov, choď si radšej ľahnúť. Ako sa vlastne voláš?“ „James Abrahám Garfield“, odpovedal, s poďakovaním zobral sviečku, odišiel do svojej spálne a učil sa dlho do noci. A z tohto chudobného, trpezlivého a vytrvalého študenta sa neskôr stal americký prezident.

## 2. Syn chudobného námorníka pápežom.

*Otec pápeža Hadriána XIV. bol takým chudobným námorníkom, že v jeho rodine často nezostávalo peňazí ani na takú dôležitú vec, ako je sviečka. Jeho syn sa preto učil vonku pod svietidlami na ulici, a hľa, neskôr sa stal pápežom.* Podobných úspechov je mnoho. Čo bolo ich tajomstvom? Nadanie? Tiež. Ale hlavne sa u nich uplatňovala železná vôľa, trpezlivosť a vytrvalosť a tiež to, že dokázali dobre využívať čas.

## 3. Škola trpezlivosti a vytrvalosti.

Keď niekto počuje slovo trpezlivosť, myslí na slabú, oddanú ovcu, ktorá všetko strpí. U ovce to však nie je trpezlivosť, ale bezradnosť. Keby bola ovca skutočne trpezlivá, tak by pre každú maličkosť hneď nebečala. Pravá trpezlivosť nie je slabosť, naopak veľká sila. Sú ľudia s veľkým nadaním i nadšením, chcú niečo veľké vykonať. Dajú sa do diela, avšak dielo nevykonajú. Prečo? Chýba im trpezlivosť a vytrvalosť. Dali by sa trebárs i mučiť, ale prepadajú zúrivosti aj pre menšiu nepríjemnosť. Tým v živote trpia oni a tiež ostatní, ktorí s nimi žijú.

Musíš sa preto naučiť trpezlivosti a vytrvalosti. Akým spôsobom? Na to veľmi výstižne odpovedá Foerster: „Trpezlivosti je možné naučiť sa

len tým, že sa začne s najnepatrnejšími maličkosťami. Poviem vám príklad a potom si sami nájdete ešte mnoho iných. Ráno sa obúvate a máte zauzlené šnúrky na topánkach. Mnohí sa obyčajne nahnevajú a trhajú nimi, zlostia sa a nadávajú, potom šnúrky rozrežú alebo hodia topánky do kúta. Tu vidíte školu tých, ktorí neskôr v živote nič nedokážu, nemajú silu, keď sa ocitnú v ťažkostiach. Povedz mi, ako zaobchádzaš so šnurovacími topánkami a poviem ti, čo z teba bude, to by sme mohli skutočne povedať.

Skúste rozuzliť šnúrky celkom pokojne a mierne bez trhania a zaspievajte si pritom trebárs „Príde jar, príde...“ a ak sa vám podarí rozviazať šnúrky, hoci to trvalo až desať minút, môžete byť hrdí. Zhromaždili ste v sebe veľkú silu – nie tú, ktorá vybuchuje a trhá, ale tichú, obrovskú silu vytrvalosti, ktorá neomdlieva a robí z nás pánov osudu.

Alebo ak nemôžete dostať golier na gombičku, alebo keď píšete a dostane sa vám do pera chlíp, alebo ak nemôžete navliecť nitku do ihly, ak počujete krik a vám sa zdá, že vyskočíte z kože, alebo ak vás niekto hnevá a už sa chcete rozkričať: „Teraz akurát už mám toho dosť,“ nie, nemajte toho dosť, považujte to za cvik v trpezlivosti – a pôjde to. To sú však len maličkosti, ale nemáme inú cestu, aby sme vzácnu silu trpezlivosti dostali do svojich služieb. (Sebavýchova mládeže, Holešov, 55) Nepohrdaj takýmito drobnosťami, maličkosťami, pretože maličkosti tvoria dohromady dokonalé dielo a dokonalosť nie je žiadna maličkosť.

#### 4. Slimák vyhral závody so zajacom.

Už si niečo počul o tom, ako slimák vyhral závody so zajacom? Slimák a zajac raz pretekali v behu. Cieľom bol náprotivný neďaleký les. Slimák sa dal s veľkou horlivosťou, s trpezlivosťou a vytrvalosťou na cestu, potil sa a namáhal. Zajac si však hovel v tráve na zemi a slnečnom žiari. Príliš si dôveroval a vrazil: „Och, ty chudák! Prečo sa toľko namáhaš? Je to zbytočné. Urobím dva skoky a ty zostaneš tak pozadu, že neuvidíš ani koniec môjho chvosta.“ Ale slimák sa len plazil,

potil a namáhal sa... a keď sa zajac spamätal, slimák bol už len kúsok od cieľa. „A teraz, holá, do skoku,“ povedal si zajac. Urobil jeden, dva skoky, ale než urobil tretí, slimák bol už v cieľi... Vytrvalosť a usilovnosť často predstihnú schopnosti.

## **IX. STAV MANŽELSKÝ JE OD BOHA A PRETO JE SVÄTÝ**

### **1. Boh ustanovil manželský stav.**

Vo Sv. Písme čítame, ako Boh stvoril neviditeľné bytosti, čírych duchov, hovoríme im anjeli. Stvoril ich v plnom počte. Avšak ľudí nestvoril v plnom počte, ale len dvoch. Sv. Písmo o tom vraví: „A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril. Boh ich požehnal a povedal im: „Plodte a množte sa a naplňte zem!...“ (Gn 1, 27–28) „Preto muž opustí svojho otca i svoju matku a prilipne k svojej manželke a budú jedným telom.“ (Gn 2, 24)

Tak ustanovil už v raji Boh manželský stav. Ježiš Kristus povýšil tento stav na sviatosť. Manželský stav je sviatosť, ktorá posväčuje slobodného katolíckeho muža a slobodnú katolícku ženu pre spoločný manželský život. Manželia majú prispievať k tomu, aby sa deti rodili v riadnom, platnom svätom manželstve a tak mohli byť riadne vychovávané.

### **2. Len ľudia Bohom k tomu posvätení majú právo na manželský život.**

Aby mohlo prísť dieťa na svet, na to nestačia len sami manželia. Na to je potrebné, aby zakaždým Boh stvoril novú ľudskú dušu. Aké je to niečo sväté! Tu rodičia spolupracujú pri Božom tvorivom diele. Pretože je to niečo také sväté, majú právo privádzať deti na svet len tí, ktorí sú na to od Boha posvätení platným manželstvom. Keby teda niektorý katolícky muž nebol v platnom, katolíckou cirkvou posvätenom manželstve a stal sa otcom dieťaťa alebo keby žil s niektorou ženou ako s manželkou, hoci

s ňou ani nemal dieťa, dopustil by sa pred Bohom veľmi ťažkého hriechu. Prečo? Pretože nebol Bohom posvätený pre manželský život a sviatostným manželstvom pre otcovskú úlohu. Bol by to podobný hriech ako u toho, kto nie je ešte za kňaza vysvätený a vydával by sa za kňaza, ba keby sa dokonca odvážil slúžiť svätú omšu.

## **X. DO SVÄTYNE MANŽELSTVA MÁ VIESŤ VÁŽNA ZNÁMOST.**

### **1. Láska.**

Príde na teba chvíľa, kedy ti dievčatá nebudú celkom ľahostajné. Začneš si ich všímať, niektorá z nich urobí na teba taký dojem, že odrazu tvoje vnútro sa naplní hrejivým blahom, ktoré si predtým nikdy nepocítil. A čo ešte len, keď i ona si ťa začne všímať! Čo sa to vlastne s tebou stalo? Veď skôr, v mladom veku, ti to bolo celkom ľahostajné... Sú to prvé závaný lásky.

Sám Boh vložil do ľudského srdca posvätný cit lásky. Má zbližiť mladého muža a ženu, aby sa lepšie poznali a skúmali, či by mohli ísť spoločne a zadarmo životom vo svätom manželskom zväzku. *Keď sa teda začnú v tvojom srdci ozývať city lásky a bude sa ti zdať, že už vchádzaš do pozemského raja, ktorý predstihuje všetky sny, a keď ti bude tak nevysslovne blažene, pamätaj: to nie je samotná hračka len pre tvoje osobné potešenie. Je to posvätná cesta, na ktorú smú vykročiť len tí, ktorí chcú vojsť do manželskej svätyne.*

Cit lásky sa u niekoho prebúdzá veľmi skoro, kedy ešte nemôže myslieť na vstup do manželstva. Čo má robiť? Nepoddávať sa v takom prípade citu lásky, ovládnuť onen cit. Ľahko sa to podarí tomu, kto sa dá do vážnej práce, aby sa čo najlepšie pripravil na svoje budúce životné povolanie. Nech si tiež veľmi všíma to, ako by mohol byť užitočný svojim rodičom a súrodencom – doma, v hospodárstve, v záhrade, na poli,

v dielni a podobne. Vo voľných chvíľach nájde dosť rozptýlenia dobrým čítaním, spevom, hudbou, ušľachtilou zábavou a rozhovorom s rovnako zmýšľajúcim verným priateľom.

## 2. Známosť.

*Známosť je dovolená len vtedy, keď je: s dobrým úmyslom, čistá a verejná.* S dobrým úmyslom, to znamená, nie pre obyčajnú zábavu, ale pre manželstvo. Nenadväzuj preto také známosti, pri ktorých dopredu vieš, že nemôžu viesť k manželstvu, a nerob tak vo veku, kedy na manželstvo ešte nemôžeš myslieť.

Čistá, to znamená: bez hriechov. Hovorí sa: koľko hriechov v známosti, toľko nešťastia v manželstve. *Kto má pravú lásku, dokáže si všetko odoprieť pre dievča, ktoré skutočne miluje a nedovoľuje si nič také, čo by bolo hriechom, pretože tým by jej ublížil.* Pravá láska je obeťavá. Kto by hľadal len svoje uspokojenie, ten nemá pravú lásku, ale má len pudovú, telesnú žiadosť. Aby známosť ostala počestná, bez hriechov, má byť *verejná*; to znamená: majú to vedieť rodičia a majú sa schádzať na verejných miestach, nie celkom osamote, alebo za tmy. *Uvedomelý mladý muž považuje tieto požiadavky za samozrejmé a taktiež sa podľa toho riadi. Pretože dobre vie, čo je láska, ako sa vyvíja a k čomu smeruje.*

## 3. Vývoj lásky a jej stupne.

### 1. Duševná láska.

Láska sa trochu inak vyvíja u mladého muža a inak u dievčaťa. U čistého, neskazeného, jemného chlapca a u čistého, neskazeného dievčaťa *sa láska na začiatku ukazuje ako cit čisto duševný.* Je to túžba duše po človeku, ktorého by sme mohli mať radi pre jeho ušľachtilé vlastnosti, a ktorý by to isté cítil k nám, k našej duši. Je to túžba milovať a byť milovaný. Keď chlapec a dievča začnú spolu chodiť, zdá sa im, ako by to bolo obyčajné priateľstvo, ale najkrajšie, aké môže byť. Keď sa iní na to

pozerajú ako na lásku, potom sa na nich hnevajú a tvrdia, že je to len kamarátstvo a nič viac. Skúsenosť však učí, že medzi mladými ľuďmi rôzneho pohlavia netrvá dlho len priateľský pomer. Tento pomer spočiatku len „priateľský“ veľmi skoro prechádza do prvého stupňa lásky, do lásky duševnej.

## 2. Zmyslová láska.

*Keď sa spolu ďalej schádzajú, potom prechádza duševná láska skôr alebo neskôr do druhého stupňa lásky – do zmyslovej lásky alebo erotickej.* To znamená, že dvaja ľudia, ktorí sa majú radi, túžia tiež po vonkajších prejavoch lásky, túžia po tom, čo lahodí zmyslom; zraku (krása), sluchu (príjemná reč, lichôtky), hmatu (pohladenie, bozky). Pobožkanie je dovolené vtedy, keď je prejavom čistej a vážnej lásky, zvlášť medzi zasnúbenými a v manželstve. Má sa to však diať slušným a umierneným spôsobom.

## 3. Telesná láska.

*Tretí a posledný stupeň lásky je telesná láska alebo sexuálna,* ktorá túži po telesnom spojení. Na to majú právo len tí, ktorých Boh k tomu posvätil platným svätým manželstvom, aby deti boli privádzané na svet len v platnom svätom manželstve a mohli byť tiež riadne vychovávané.

Čisté, neskazené dievča počas známosti nikdy netúži po tejto telesnej láske, dokiaľ nie je k tomu posvätená platným svätým manželstvom. Avšak u mladého muža duševná a zmyslová (erotická) láska niekedy dosť rýchlo prechádza do telesnej lásky. Dlhá známosť pre mladého muža a dievča je preto krajne nebezpečná, zvlášť keby sa spolu schádzali osamote, bez svedkov. Rozumný človek je preto vo svojom styku s dievčatami zdržanlivý, opatrný, nenadväzuje ľahkomyselné známosti, za žiadnu cenu nenadviaže známosť vo veku, kedy ešte nemôže myslieť na manželstvo, a rovnako nikdy nenadviaže známosť s takým dievčaťom, s ktorým nikdy nemôže vstúpiť do platného manželského sobáša.

#### 4. Buď rozumný.

Uvedomelý muž je vždy veľmi slušný, keď nadviazal známosť. Lahkomyselne si nedovoľuje rôzne nežnosti a prejavy zmyslovej (erotickej) lásky, pretože dobre vie, že by ho to mohlo priviesť do veľkého pokušenia k telesnej láske. Tým by priviedol nielen seba, ale zvlášť dievča do veľkého nebezpečenstva. Preto ani počas zasnúbenia nemá byť mnoho takýchto vonkajších prejavov lásky. Ak ju má skutočne rád, potom každé nebezpečenstvo od nej vzdáva. Dobré vie, že čisté, neskazené dievča prežíva svoju lásku predovšetkým duševne a zmyslovo (eroticke), nie telesne, i keby sa k nemu túlila. Nemyslí preto, že by to boli u nej prejavy už telesnej lásky, a nedovolí si k nej nič neslušné, ani dokonca nič proti hanbe (ostychu) a mravnej čistote.

Bohužiaľ práve v týchto závažných veciach sa veľmi mnohí mladí muži dopúšťajú mnohých osudných chýb. Veľmi často robia chyby preto, že im to nikto riadne nevysvetlil a v týchto najchúlostivejších záležitostiach svojej mladosti i budúcnosti boli ponechaní sami sebe. Ty dostávaš poučenie v týchto riadkoch. Vždy pamätaj, že uvedomelý mladý muž je viditeľným a strážnym anjelom dievčaťa, s ktorým chodí a chráni ho nielen proti vonkajšiemu nebezpečenstvu, ale taktiež pred nebezpečenstvom, ktoré vychádza z jeho vlastnej telesnej žiadostivosti.

#### 4. Zasnúbenie a vstup do sviatostného manželstva.

Známosť nemá byť ani príliš krátka, ani príliš dlhá... Keď mladí ľudia poznajú, že sa k sebe skutočne hodia, a že majú vlastnosti pre spoločný šťastný manželský život – tiež zdravie a schopnosť uživiť sa – potom sa zasnúbia, t. j. dajú si vážny sľub, že vstúpia do manželského stavu. Tento sľub má byť daný pred svedkami, najlepšie pred rodičmi. Keď sú mladí ľudia zasnúbení, majú plné právo na slušné pobožkanie, majú plné právo na to, aby išli spolu zavesení a tiež na to, aby si dávali cennejšie darčeky. Nemajú však ešte právo na manželské dôvernosti, nemajú právo bývať spolu v jednom byte alebo dokonca žiť spolu už ako manželia.

*Po zasnúbení má byť čo najskôr svadba.* Pre katolíckeho kresťana je manželstvo platné pred Bohom len vtedy, keď bolo vykonané pred katolíckym kňazom a dvoma svedkami. (V štátoch, kde občiansky zákoník uznáva za platné len občianske sobáše, je i katolík povinný dať sa zosobášiť tiež občiansky, pretože by inak jeho manželstvo, uzavreté cirkevne, neuznal štát za platné manželstvo, z čoho by jemu a jeho deťom mohli nastať veľké nevýhody. Katolík má však občianske sobáše považovať vždy len za občiansky obrad, ktorým sa skutočné manželstvo pred Bohom neuzatvára. Preto len po občianskom sobáši nemá pred Bohom právo žiť manželsky. Právo žiť manželsky nadobudne až vtedy, keď je oddaný najprv občiansky a potom cirkevne) Snúbenci najprv prídu ohlásiť na farský úrad, že sa chcú vziať, kňaz spíše protokol, dá im poučenie, ohlási ich trikrát z kazateľnice, idú na sv. spoveď a na sv. prijímanie a potom ich oddá. Sobáše majú byť dopoludnia, aby mohla byť pritom slúžená sv. omša za novomanželov. *O platnom svätom manželstve platia slová Ježiša Krista: „Čo teda Boh spojil, nech človek nerozlučuje!“* (Mt 19, 6) Aby bola úplná jednota a súlad v manželstve, má si vziať katolícky kresťan len dobrú katolícku kresťanku. Neponáhľaj sa! Na ženie máš čas okolo 25 rokov. V živote ženatého muža majú mať miesto len dve ženy: matka jeho detí v platnom sv. manželstve a potom jeho vlastná matka. Čo je nad touto dvojakou čistotou a posvätnou láskou, je buď nebezpečné vybočenie z medzí alebo hriechne pohlúznutie.

## **XI. DO REHOĽNÉHO STAVU?**

Napadne ťa niekedy otázka: „Čo je lepšie – ženiť sa, či neženiť a radšej si zvoliť rehoľný stav?“ Lepšie bude pre teba to, čo ti určil Boh. Boh určil väčšinu ľudí pre manželský život. Ak si medzi nimi, potom najšťastnejším môžeš byť len v manželstve. Niektorých ľudí však volá Boh k rehoľnému životu. Ak si ty medzi tými vyvolenými, potom môžeš byť najšťastnejším zase len v rehoľnom živote.

Muž, ktorý žije v manželstve, má rozdelené srdce: polovicu svojho srdca dáva Bohu a druhú polovicu dáva žene a rodine. Muž, ktorý žije v rehoľnom stave, dáva celé srdce len Bohu a z lásky k Bohu tým, ktorí sú zverení do jeho starostlivosti. V tom je veľkosť, krása a záslužnosť jeho obety.

Kristus v takomto prípade vraví i tebe: „Ak chceš byť dokonalým, choď, predaj čo máš a daj chudobným; budeš mať poklad v nebi, potom príď a nasleduj ma... A každý, kto pre moje meno opustí domy alebo bratov a sestry, alebo otca a matku, alebo deti, alebo polia, dostane stonásobne viac a bude dedičom večného života.“ (Mt 19, 21–29)

Rehoľníci sú duchovnými otcami, pretože sa skutočne otcovsky obetujú pre veľkú rodinu ľudskej spoločnosti, pretože svojimi modlitbami a obetami odvracajú Božie tresty, zvolávajú Božie požehnania a svojou službou potrebným trpiacim bližným konajú veľké záchranné dielo. Pravý rehoľník má skutočne veľké, otcovsky milujúce srdce... Ak poznáš v tom svoje povolanie, poraď sa najprv sa svojím spovedníkom, vyžiadať si bližšie pokyny v kláštore, o ktorý sa zaujímaš, potom choď za hlasom Krista do kláštora a budeš šťastný.

Polovičatosť a nerozhodné kolísanie by sa ti mohlo kruto vypomstiť. Odstrašujúci príklad na to máme v Robespierrovi. V roku 1771 sa predstavil mladý Maximilián Robespierre predstavenému istého kapucínskeho kláštora vo Francúzsku a prosil, aby ho vyskúšal, či je povolaný do rehoľného stavu. Po dlhom rozhovore a po zrelej úvahe predstavený rozhodol, že mladík javí povolanie do rehole a dal mu odporúčenie na prijatie do kláštora. On odišiel, aby zariadil doma všetko potrebné a ešte sa rozlúčil s príbuznými. Rodičia a priatelia sa namáhali, aby ho odvrátili od jeho úmyslu – a zväčazili. Robespierre opustil svoje poznané povolanie, išiel do Paríža, študoval tam právo a stal sa advokátom. Vo francúzskej revolúcii sa stal vodcom revolucionárov, mnohých dal usmrtiť a nakoniec bol sám popravený. Škoda strateného rehoľného povolania a nádejného života mladého muža.

## XII. BUĎ SKUTOČNÝM MUŽOM!

*Ako skutočný muž maj pred sebou vysoký cieľ a všetkými silami pracuj pre to, aby si tento cieľ dosiahol. Mnoho môžeš vykonať pre svoje budúce životné povolanie, pre svoju rodinu, pre svojich rodičov, pre svoj kraj, pre celý národ, pre svoju dušu a iných, pre cirkev a pre celú večnosť. Koľko krásnych a veľkých cieľov je pred tebou!*

*Ako skutočný muž nikdy nestrácaj ľahkomyselne a hriechne svoju mužskú silu, lebo ju všetku budeš potrebovať pre veľké úlohy, ktoré ťa čakajú v živote.*

*Ako skutočný muž sa vždy správaj čestne. V každom dievčati cti svoju vlastnú sestru a v každej žene svoju vlastnú matku. Stretávaš sa s nimi. Chodíš alebo cestuješ s nimi do zamestnania. Pracuješ s nimi na poli, v dielni, v továrni, v kancelárii. I ty si spoluzodpovedný za vplyv, ktorý máš na ne za to, čo z nich bude. Snád jedna z nich bude tvojou manželkou. Buď ochrancom každého dievčaťa a ženy vždy a všade a proti každému! Úcta k žene zušľachťuje muža. Vyžaruj všade okolo seba neviditeľné lúče, ktoré usmrcujú bacily mravnej nečistoty. Bude pre teba veľkou odmenou, keď hociktoré dievča povie: „Že som nezhodila svoju česť, na tom má tiež zásluhu tento mladý muž. Jeho chovanie mi bolo oporou...“*

*Ako skutočný muž sa nezahrávať s láskou ani u seba ani u iných. Čo by ti raz ostalo pre manželstvo, keby si svoju lásku premrhal v drobných známostiach? Veď vieš, že na posvätnú cestu lásky majú právo vstúpiť len tí, ktorí môžu myslieť na pekný vstup do svätyne manželstva. Je smutný pohľad na dorastajúceho chlapca, ktorý nepozná inú zábavu než chodiť s dievčatami a chodí s nimi obyčajne zavesený. Takýto podlamuje v sebe rast do mužnosti a stáva sa zženštilým nielen v správaní, ale taktiež v živote. Povolania, rodina, národ a život vôbec potrebuje celého muža, a nie zženštilého! Príležitostne sa môžeš s dievčatami slušne zabaviť, so žiadnou však nezačínať známosť, dokiaľ*

nemôžeš myslieť na manželstvo. Dievča sa obyčajne pozerá na každú známosť vážne a oddáva sa jej celou svojou bytosťou. Preto prerušenie a ukončenie známosti nie je pre ňu len menšou príhodou v živote, ale znamená pre ňu často hlboký vnútorný otras, ktorým trpí veľmi dlho. Skutočný muž má mať preto šetrný ohľad na takto založené dievča a nezraňuje ju ľahkomyselnou známosťou.

*Ako skutočný muž ujímaj sa vždy iných, zvlášť mladších a slabších, nech je to ktokoľvek! Na takýchto si trúfa kadejaký grobian, chrapúň a vtipkár, keď vidí, že má pred sebou niekoho nesmelého a tichého. Posmievača a surovca vždy rázne okríkni a vysmievaného dobráka sa rozhodne zastaň! Pre to však potrebuješ ráznosť a silu!*

*Ako skutočný muž rob vždy a všade to, čo uznávaš podľa svojho poctivého presvedčenia a istého svedomia za správne, i keby to bolo proti tomu, čo chcú kamaráti alebo proti tomu, čo chcú od teba iní. Tak koná skutočný a celý muž.* „Sú ľudia húževnatí – a sú ľudia blato, sú ľudia pozlátko – sú ľudia zlato.“ (Jiří Solar: Cesta vzhŕu)

Slávny vynálezca Edison bol vo svojej mladosti nútený kamarátmi, aby sa napil ako ostatní a nerobil výnimky. Raz o tom rozprával a spomínal, že si vtedy povedal: „Myslím, že môžem použiť svoj mozog lepšie. Potrebujem všetky sily svojho mozgu, ktoré mám. Chcem zvýšiť výkonnosť svojho života, a nie ju znížiť, demoralizovať a omámiť. Nechcem prijať do svojich úst nepriateľa, aby ma olúpil o rozvahu a silu rozumu.“ A odmietol opojný nápoj. Bol to rázny, skutočný muž. Podobné je to i s fajčením. Je to veľký sebaklam, keď si niekto myslí, že sa stáva mužom, keď chodí s cigaretou v ústach. Hoci to robia iní, ja to robiť nebudem, pretože to nie je zdravé a nepridáva to mužnosti.

Kto sa riadi vo svojom živote len podľa toho, aby sa zapáčil iným, podobá sa zástavke vo vetre, stáva sa smiešnym a čoskoro stráca vážnosť u každého čestného človeka. Výstižne to znázorňuje známa historika: Bol kedysi človek, ktorý sa uberal so synom a oslom pokojnou cestou...

Však už viete, ako to išlo ďalej. Stretli pocestného. Zastavil sa a vrazil: „Nie, niečo také smiešne! Načo potom máte osla? Prečo na neho neposadíte chlapca?“ Človek počúvol a mal radosť, že cesta teraz tak rýchlo ubiehala. Prišli k mlynu. Mlynár ležal pod oknami a nemal inú prácu, než doberať si iných. Hneď spustil: „Čože ten chlapec sa nehanbí, nechať starého otca behať a sám si sedí? Je to hanba.“ Chlapec sa zapýril a hneď bol z osla dolu.

Otec si nasadol a išlo sa ďalej. A keď sa blížili k mestu, stretli muža s čapicou, na ktorej bol nápis: Spolok na ochranu zvierat. Ten pristúpil k nim celý rozzúrený a vrazil: „Nehanbite sa ani trochu, úbohé zviera toľko sužovať? Čo by ste na to povedal, keby si zviera sadlo na vás?“ Otec chytro zoskočil z úbohého zvieraťa a všetci traja išli vedľa seba do mesta. Hneď sa zbehli uličníci a pokrikovali: „Iste ich osol pozhadzoval, lebo by nebežali obaja tak hlúpo vedľa neho.“ (Foerster: Sebevýchova mládeže, 160–161) Tak to dopadne s tým, kto sa riadi podľa úsudku iných, a nie podľa toho, čo sám uzná za správne.

*Ako skutočný muž vždy hovor pravdu, i vtedy, kedy by si musel pre to trpieť. Len slaboch a zbabelec si pomáha lžou.* Nie sme na svete pre to, aby sme sa dostali stoj čo stoj z každej nepríjemnej situácie, ale na to, aby sme plnili, čo prikazuje Boh. Tvojím životným heslom nech je: „Niekedy síce pochybím, ale klamať neviem.“

*Ako skutočný muž buď vždy poctivý.* Pamätaj vždy na slová sv. Písma: „Lepšie mať máličko, ale spravodlivo, než veľké príjmy, ale nepoctivo.“ (Prís 16,8) Cudzie imanie nie je požehnané! Aké je to krásne, keď sa o tebe môže povedať: „Tomu môžeme zveriť všetko, ten je úplne spoľahlivý!“

*Ako skutočný muž nenechaj sa spútať zlými návykmi!* V mladších rokoch ste asi čítali o Gulliverovi a Liliputánoch. Trpaslíci – Liliputáni chceli spútať obra Gullivera. Dokiaľ obor bdel, nemohli na niečo podobné ani pomyslieť. Akonáhle však obor zaspal, obkolesili ho ako mračno a tak dôkladne ho opriadli mocnými nitkami, že bol úplne spútaný a nemohol vstať.

Rovnako tak nás opriadajú zlé návyky. Sú to trpaslíci, ktorí nás spútavajú, ak nebdieme. Ani klamstvo, ani zlodejstvo, ani hnevливость, ani neporiadnosť, závišť, ani opilstvo neprepadajú človeka naraz v celej sile. Nie! Prikrádajú sa nepozorovane a jemne opriadajú okolo nás niť za niťou. Naraz sa človek zbadá a vidí, že je spútaný, že bol v spánku porazený a stal sa otrokom trpaslíkov, t. j. zlých návykov. A obyčajne býva už neskoro.

Tak je to napríklad so lžou. Človek sa nestane klamárom cez noc. Keby to išlo tak rýchlo, potom by bolo tiež ľahké sa z toho vyslobodiť. Nie, je to tisícero nitiek, ktoré nás spútavajú; mnohokrát trvá veľmi dlho, než je človek otrokom. Začína s nepatrnými nepresnosťami a nadsadením. Pavol ide zo školy, zastavuje sa dlho pri výkladných oknách, hoci to má prísne zakázané. Konečne sa dá na cestu domov. Stretne tetu, tá ho poprosí, aby jej v obchode s ovocím rozmenil peniaze. Keď potom príde domov a matka mu chce dať domáce väzenie vraví: „Teta ma zdržala, musel som jej rozmieňať peniaze.“ Pretože doposiaľ neklamal, matka mu verí a Pavol má radosť, že našiel takú jednoduchú výhovorku. Tentoraz bolo vo výhovorku aspoň niečo pravdy – druhýkrát snáď už povie niečo, čo je vymyslené od A až do Z, napríklad: „Musel som pomáhať učiteľovi robiť poriadok v skrini.“ Keby mu niekto ukázal Gulliverov obraz, snáď by sa včas spamätal a uvidel trpaslíkov pri práci.

Podobne je to aj s opilstvom. Opilec nezačal hneď s opíjaním sa. Pozvoľna a pomaly popíja a alkohol nadobúda pre neho vnady, a popíjanie sa stáva návykom, až s hrôzou spozná, že sa stal otrokom, že túžba po pití sa stala silnejšou než on...

Snáď namietnete: ale načo sa nám to vykladá, u nás predsa nie je nebezpečenstvo, že by sme sa stali pijanmi? Ale odkiaľ to viete? Trpaslíci – Liliputáni nezačínajú zotročovať až keď človek dospeje. Práve naopak. Dobré vedia, že je najľahšie prepadnúť človeka, keď je mladý. Ľudia, ktorí sa stali pijanmi, vo veľkej väčšine základ položili pre to už v mladosti tým, že sa dali ovládať svojím žalúdkom a jazykom, akoby ani nemali vôľu. Chuťové nervy, to sú začiatok, ktorým začína zotročovanie,

nepozorovane, v malom, najprv cukorničkou... A tak je to podobne ďalej. Nemôžeme byť preto ani dosť opatrnými na pokusy zotročovať a ak bežíme k cukrárovi alebo ak túžime po inom labužníctve, mali by sme si ešte zavčas vždy povedať: aha, Lilipután! Vždy si pamätajte, žalúdok by rád vládol, vraví: „Ja som pánom, твоjim bohom, nemáš mať okrem mňa iných bohov.“ Je preto dobré, dať mu na čas malý pôst a zjednať si u neho vážnosť tým, že si odoprieme nejakú dobrotu práve vtedy, keď sa žalúdok na ňu najviac teší. Skúste to niekedy a spoznáte, aký budete mať vzácny pocit sily, keď dobjete toto, trebárs nepatrné víťazstvo nad žalúdkom.

Liliputáni využívajú ešte celý rad iných príležitostí, aby nás spútalili. „Mnohým ľuďom dáva príležitosť fajčenia, aby boli olúpení o vládu nad sebou. Začínajú jednou alebo dvomi cigaretami denne, potom stúpajú v počte cigariet, až príde deň, kedy pocítia, že sú spútaní a že fajčiarska náruživosť je silnejšia než oni, že nemôžu zanechať fajčenie, i keď rozvážnejším premýšľaním poznajú, že sú iným na príťaž, alebo že podkopávajú svoje zdravie.“ (Foerster, Fr. W.: Sebevýchova mládeže, Holešov, 49 – 51) Podobne to je i s inými zlými návykmi. Buď preto stále na stráž, aby ťa Liliputáni nespútavali nitkami zlých návykov a aby si sa nestal otrokom zhubnej náruživosti. Snaž sa získať a trvalo osvojiť len dobré návyky!

*Ako skutočný muž všímaj si i malé veci!* Do Paríža si prišiel hľadať zamestnanie Jakub Lafitte. Žiadal o miesto v jednej veľkej banke. Bol však odmietnutý s tým, že je všetko obsadené. Lafitte odchádzal plný sklamaní. V tom zbadal na zemi ihlu. Zdvihol ju a položil na stôl. „Vy ste starostlivý,“ povedal vlúdne bankár. „Viete čo, zajtra nastúpíte u nás, máte miesto!“ Druhý deň nastúpil Lafitte do banky a časom sa stal najväčším finančníkom Francúzska.

Neprehliadaj malé veci vo svojom každodennom živote. Život sa skladá zo samých takýchto zdanlivých maličkostí. S ničím sa však maličkerne netráp! Zrnko prachu ti nesmie zakryť celý obzor! V starostlivosti o rôzne životné maličkosti nesmieš zabúdať na celkovú súvislosť vecí, na

celok, na vlastný zmysel a posledný cieľ celého života! Z každej chvíle a z každej maličkosti sa snaž čo najviac vyťažiť pre život i pre celú večnosť.

*Ako skutočný muž maj vždy odvahu pracovať a obetovať sa pre dobrú vec!* Len to hynie a umiera, za čo my nepracujeme a neumierame. V práci pre dobrú vec nebuď nikdy prostredným a polovičatým. Keď si prekročil hranicu prostrednosti, už si zachránený a môžeme očakávať od teba skutočne veľké veci! Najmä teraz v novej oslobodenej vlasti, kedy sa pred nami otvára celý svet, sú pred tebou veľké možnosti, väčšie než kedykoľvek v predošlých dobách.

Len tí sa plne uplatnia, ktorí majú odvahu, porozumenie pre situáciu a dokážu ju využiť pre víťazstvo pravdy a dobra. Muž činu miluje dobu, v ktorej žije. Vidí svetlá a tiene doby a nebojí sa zasiahnuť do vytvárania budúcnosti rukou ako robotník alebo duchom. I tvojím heslom nech je heslo jedného amerického biskupa: „Buď odvážny a konaj!“

*Ako skutočný muž sa zvlášť vzchop vtedy, keď ťa zastihne niečo nepríjemné.* V okamihu, keď sa ti niečo nepodarí alebo ťa postihne niečo bolestné, vzchop sa a povedz si: táto nepríjemnosť pre mňa musí byť zdrojom požehnania. Talianske príslovie vraví: „Komu Boh zavrel dvere, tomu otvorí okno.“ To znamená, že každý nezdar a nepríjemnosť si môže človek obrátiť na niečo dobré. Zvlášť veriaci kresťan s tým môže počítať, lebo sväté Písmo vraví celkom jasne: „Vieme, že tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré.“ (Rim 8,28)

Bohužiaľ však najčastejšie vidíme len zatvorené dvere, búchame do nich pästami a zúrime, ani nepozorujúc, že je otvorené okno. Je smutné, keď ochorieme práve na Vianoce a musíme ležať. A predsa je okno dokorán otvorené: môžete sa naučiť veľkej trepezlivosti a získať si ešte väčšiu lásku rodičov a súrodencov a máte krásnu a pokojnú dobu na premýšľanie o svojom živote. A takéto pokojné dni, v ktorých možno premýšľať, sú vždy pre ľudskú dušu potrebné ako spánok pre telo.

Keď sa vám prihodí niečo smutné, že by ste sa radšej ani nevideli na svete, že by ste pre zlú náladu najradšej vybuchli – tu zase pomôže

rýchlo si pomyslieť na tých, ktorým sa v živote darí omnoho, omnoho horšie, ktorým akoby všetky svetlá na nebi zhasli – keď na nich pomyslíte, budete sa hanbiť, že toľko toho narobíte so svojím horekovaním.

„Isto ste už videli, o koľko viac sa musí kúriť v lokomotive, keď vlak dlho stúpa. Keď sa ráno prebudíte a cítite, že ste podráždení a rozladení, musíte dvojnásobne kúriť: musíte si zaumieniť, že práve teraz zdvojnásobíte svoju láskavosť a rovnováhu, Uhlím, ktorým vykúrite svoju dušu, sú myšlienky, ktoré som vám teraz povedal.“ (Foerster J. W.: Sebevýchova mládeže, Holešov 25) Keď k tomu ešte pribudne myšlienka: Z lásky k Tebe, Ježišu, ako zmier a pokánie za seba a ostatných, zvlášť mne najbližších, potom i v slzách bolesti sa dokážeš usmievať.

*Ako skutočný muž nikdy nezaháľaj!* Vstávaj vždy preto ráno presne v určenú hodinu, hoci sa ti niekedy nebude chcieť. Práve vtedy ukáž, že platí tvoje mužné rozhodnutie: „Chcem – a čo chcem, taktiež môžem; a preto bez váhania von z postele!“ Potom budeš mať tiež čas na krátku rozcvičku, umytie a na modlitbu, a keď si skutočne čulý, tiež na svätú omšu, ak je to možné. Do zamestnania prídeš načas. Pracuj s chuťou a s láskou ku Kristovi, lebo on ti dal najlepší príklad. Po skončení zamestnania nezaháľaj, ale opäť sa zaoberaj niečím užitočným a až potom ušľachtilou zábavou a osviežením.

*Ako celý a skutočný muž vzhliadaj ku krásnym vzorom mužnosti a statočnosti! Sú to zvlášť hrdinovia práce a obetavosti všedného dňa: otec a mama. Sú to veľikáni národa a cirkvi, svätci a svätice. Na prvom mieste je to však Kristus ako Boh a spolu človek. On nabáda každého z nás, i teba: „Učte sa odo mňa!“ (Mt 11,29) Modlitbu a prácu posväcoval každý deň. V твоjich duševných a telesných schopnostiach sú utajené veľké sily. Prebúdzať ich deň čo deň vždy viac a viac a dávať ich vždy do služieb Pravdy, Dobra a Krásna, a tým je – Boh. Len tak vykonáš skutočne veľa.*

### **XIII. CTI OTCA SVOJHO I MATKU SVOJU!**

#### **1. Na cintoríne.**

Na cintoríne kľáčať mladý muž pri jednom hrobe, modlil sa a strnulo sa díval na hrob. Už nadišla hodina, kedy sa cintorín zatvára, ale on sa nemal na odchod. Tu k nemu pristupuje hrobár a pripomína, že už sa zamyká. On sa neho pozrel ako zo sna a povedal: „Áno, každý, každý musí zomrieť, každý musí prejsť bránou smrti do večného života. Ale ako to bolí, keď si spomínam, že som toľkokrát mamičku neposlúchol, že som jej strpčoval život pri toľkých jej starostiach. Koľkokrát kvôli mne plakala... Ako ma teraz páli každá jej slza... Ako to bolí... Tak rád by som to teraz všetko napravil, ale už je neskoro... už ju nikdy neprebudím.“ Pri týchto slovách sa rozplakal... Neskorý plač, neskoré slzy... Ó, miluj rodičov, maj ich rád, lebo skôr než sa nazdáš, pri ich hrobe budeš stáť.“ Predstav si tiež, že už kľáčiš pri truhle svojej mamičky, svojho otecka... Ako by pri tom bolo tebe?! Pripravuješ im skutočne len dni radosti? Si pre nich skutočne slniečkom, ktoré ich svojou vľúdnosťou, láskavosťou zahrieva, potešuje alebo si naraz mračnom, z ktorého sršia blesky tvojho zlého rozmaru, nálady?

#### **2. Choroba mu otvorila oči.**

Dorastajúci chlapec ochorel na zápal pľúc. Mamička ho opatrovala dňom i nocou. Pokiaľ mal vysoké horúčky, dávala mu obklady. Keď sa pri tom nad ním skláňala, všimol si, že sa na jej hlave ukazujú i šedivé vlasy a že sa ukazujú vrásky na jej tvári... A mamička ešte nebola stará. Tu ho napadlo: „I ty si príčinou tých predčasne bielych vlasov a tých predčasných vrások. Koľkokrát si mamičku zarmútil, neraz i ťažko!“ Tu sa v duchu modlil: „Daj mi, Bože, opäť zdravie, všetko chcem mamičke vynahradiť, všetko dokiaľ je čas...“ Pozri sa niekedy trochu pozornejšie na ustaranú tvár svojho otecka, svojej mamičky... na ich upracované ruky, na ich starostlivý pohľad... Pamätaj, že to všetko pre teba...

Nespočítaš všetky tie starosti, námahu a obete, ktoré rodičia dosiaľ pre teba priniesli. Nespočítaš kropaje otcovho potu, ktorý sa rinul, keď sa namáhal a pracoval pre teba, aby zarobil na pokrm a na odev. Ani nevieš, koľkokrát maminka kvôli tebe v noci vstávala, malého pritúlila, spievala, aby ťa uspala a zároveň svoj spánok zaháňala, keď ťa chorého opatrovala. A to ešte nie je všetko.

### **3. Maj porozumenie pre starosti svojich rodičov.**

Teraz, keď dorastáš, bude sa ti niekedy zdať, že ťa rodičia príliš obmedzujú vo svojej slobode, že ťa príliš strážia, že ti nedoprajú voľnosť, že ti skrátka nerozumejú. Tieto pocity sa ozývajú v každom dospievajúcom chlapcovi, pretože teraz, keď dorastáš, máš sa pripravovať na samostatnosť v živote. Preto sa ťažko strpí v tomto veku vonkajšie zasahovanie rodičov, pretože sa ti zdá, že s tebou zaobchádzajú ako s malým dieťaťom a ty si už dávno vyrástol. Nezabúdaj pritom však, že aj oni prežili svoju mladosť, sú oveľa skúsenejší ako ty, vedia, čo najviac potrebuješ a pred čím ťa majú chrániť, aby si bez ujmy prežil nebezpečnú dobu svojho dospievania. Teraz potrebuješ rodičov práve najviac! Veľmi zle je preto na tom chlapec, ktorý v týchto nebezpečných rokoch nemá oporu u svojich rodičov.

Keby si prešiel celý svet, nikde nenájdeš toho, kto by to s tebou myslel lepšie, než otec a matka. „Nieto bratku nad tvojho tatku.“ „Na slnku teplučko, u matky sladučko.“ „Miluj svojich rodičov, i keď sa s tebou vadia, ich zlaté srdce ti iní nenahradia.“ Preto i keď niekedy pocítiš nechúť k tomu, že príliš zasahujú do tvojho života, musíš sa premôcť a zachovať k nim stoj čo stoj vždy patričnú úctu, lásku a poslušnosť. Keď budeš plnoletý a preč z domu, potom už nie si viazaný poslušnosťou, ale povinnosť úcty a lásky trvá až do smrti.

Kým si bol malý, oni sa s tebou často pomaznali, zahráli. Teraz, keď dorastáš, ukazuj zase ty, že máš porozumenie pre ich starosti. Neraz príde otec zo zamestnania celý unavený, pekne s úsmevom ho privítaj a hneď poslúž tým, čo potrebuje.

Otec je hlavou, matka je srdcom rodiny. Potrebná je hlava i srdce. Matka ako srdce rodiny najviac prežíva všetko, čo hýbe rodinou, nielen radosti, ale zvlášť starosti, utrpenie a všetky súženia, ktoré doliehajú na niektorého člena rodiny. A je toho niekedy tak veľa! Skutočne veľa sa od nej žiada! Veď i ona je len človek a má tiež nervy. Pamätaj si, že máš svoju maminku len raz! Až raz tlkot toho materského srdca prestane, až bude uložená tam na svätom poli pod krížom a kvetinami, až potom úplne pochopíš a poznáš, koho si stratil, tvoju maminku ti už nikto nenahradí, nikto na svete ňu už nebude mať tak rád, ako ona.

Buď jej preto žiarivým lúčom radosti a útechy v šedivých dňoch jej starostí a pribúdajúcich rokoch. Ak už odkvítá, vädne, chradne a sama potrebuje oporu, tak je to všetko preto, že sa drela pre teba, pre teba strádala, pre teba bola ustarostená...

A ak ňu to niekedy stojí obeť, aby si bol voči nej vládny, láskavý a úslužný, pamätaj, že splácaš tým len svoj povinný dlh vďačnosti. A keď raz už tvojej maminky nebude, zachovaj si vždy čistý a krásny obraz o nej vo svojom srdci. Tvoja láska k nej nech horí vždy ako večné svetlo na jej hrobe...

Čím si starší, tým ešte viac môžeš byť radostou svojmu otcovi. Pokiaľ si bol bezstarostným dieťaťom, potešoval on teba ako len mohol. Veď to bolo pre teba, že pracoval a staral sa. Koľkokrát ťažké starosti brázdili jeho čelo, ale pri pohľade na teba sa snažil vrásky starostí vyhladiť a usmiať sa na teba...

Teraz, keď už nie si malým dieťaťom, nastáva chvíľa, keď aj od teba čaká porozumenie pre starosti, ktoré na neho doliehajú.

Podobne si počínaj aj k svojim súrodencom. Buď pre všetkých doma slnečným lúčom, ktorý všetkých zahrieva, potešuje, zaháňa mračná nepokoja. Pamätaj vždy na dve najväčšie Pánove prikázania: „Milovať budeš Pána svojho Boha celým svojím srdcom... a blížneho ako seba samého.“ A nezabúdaj, že z tých blížnych sú najbližší rodičia a súrodenci. Je to úplne zvrátený poriadok, keď niekto dokáže byť

k cudzím ľuďom ako vychádzajúce slniečko a doma k rodičom a súrodencom ako čierne mračno, z ktorého sršia blesky.

Hovor s rodičmi o tom, čo ich zaujíma, vo všetkom im rob radosť a pričiň sa o to, aby od iných ľudí počuli o tebe len chválu, lebo to ich zvlášť poteší. Urob im, čo im vidíš na očiach, ber im prácu z rúk. Bez ich vedomia nič nepodnikaj, vo všetkom sa ich pýtaj o radu, zver sa im so svojimi pochybnosťami a nezatajuj pred nimi svoje priateľstvá a známosti. Keď ťa karhajú, neodvrávaj, ale polepši sa. Nepožaduj od nich zložité veci alebo nemožné. K meninám alebo sviatku im vždy gratuluj. Urob im radosť nejakým darčekom, lebo tým sa posilní tvoja láska k nim a ich láska ku tebe.

Pomáhaj rodičom nie byť bremená vo vedení domácnosti a hospodárstva. Pomáhaj tiež pri výchove mladších súrodencov. Spisovateľ Dr. Fr. Foerster o tom krásne napísal: „Je pre každého požehnaním, ak môže vychovávať mladších súrodencov. Zakúsia pri tom o mnoho a mnoho viac radosti, než keby mali svoju malú záhradku. Pomáhať človeku rásť, orezávať zlé výhonky, zaobstarat' mu dobrú hlinu, slnko, vodu – a vidieť, ako sa jeho duša rozvíja – nad to ani nie je nič krajšie.“ (Sebavýchova mládeže, Holešov, 148).

#### **4. Príklad pre každého syna a dcéru.**

Foerster hovorí: „V elektrickom vozni pouličnej dráhy som kedysi videl tento úkaz: v meste známa a preslávená herečka sedela s matkou, ktorá k nej prišla na niekoľko dní na návštevu. Matka, žiaľ, nemala dobrú výchovu a bola k tomu ešte veľmi nervózna. Zrak všetkých okoloidúcich upútala na seba tým, že neustále hlasno a netrpezlivo hovorila a zlostne dospelú dcéru karhala. Namiesto toho, aby sa dcéra tiež roztrpčila, ako sa často stáva a povedala napríklad: „Maminka, tak konečne už prestaň“ atď., dala spolucestujúcim predstavenie, ktoré malo na obecenstvo väčší účinok, než všetky jej divadelné úspechy. Zostala zosobnenou láskavosťou a úctivosťou, na každú prudkú otázku odpovedala s najnežnejšou pozornosťou, neustále matku upokojovala, nemajúc v hlase ani v duši

najmenšiu zlosť – a toto divadlo mali cestujúci celých desať minút. Keď obe vystupovali, mal každý z cestujúcich pocit, akoby mal dcére byť podaný veniec a mala byť trikrát vyzvaná. To by však urazilo matku a vozeň tak dlho nestál...

*Kto z vás považuje matku za posvätnú a správa sa k nej vždy skromne a s láskou i keby bola seba mrzutejšia alebo popudlivejšia, seba prchká – je umelec z milosti Božej, lebo jeho oči vidia skrze všetku pozemskú nedokonalosť to, čo je na matke veľké a sväté. Kto je vždy ku matke jemný a rytiersky a správa sa k nej ako ku kráľovnej – vie, čo je matka.*

Počul som kedysi o mužovi, ktorý mal matku takú divokú a neviazanú, ako bývajú v rozprávkach dračice a zaobchádzal s ňou predsa nežne ako anjel a správal sa úctivo ako ku kňaznej. Keď sa pýtali, prečo ju neokríkne rovnakým tónom, odpovedal: „Nedokážem to, každá matka, ktorá pestovala na rukách dieťa, je pre mňa posvätná – je človekom, ktorý si obliekol sväté rúcho, a preto sa budem pred ňou skláňať, pokiaľ budem na svete.“

Vídavam tak často, keď synovia a dcéry dorastú, že začnú byť ku matke netrpezliví a neskromní. Keď sa im to vytýka, hovoria: „Veď maminka je sama na vine, neustále nás karhá a je netrpezlivá a prchká voči nám.“ Áno, ale prečo sa stala popudlivou a nervóznou? Spomeňte si len, akí bývate namosúrení a hryzávi, keď ste len jedinú noc zle spali? A koľko nocí nespala vaša matka, keď ste boli chorí, alebo tiež nocí, keď nemohla spať kvôli starostiam a trápeniu nad vašimi chybami? A viete vôbec, koľko mala okrem toho ešte starostí a trápenia, o ktorých sa dozviete možno neskôr alebo sa o nich ani nedozviete? Celý rok by musela spať, dňom i nocou, aby dohonila, čo prebdela pre vás. Pretože na to nemala čas, zoslabli jej nervy, a preto je teraz prchká a popudlivá. Kto z vás si však pamätá, že stratila zdravie pre vás, musí sa zakaždým červenat až po uši, keď jej odpovedal hrubo a neúctivo.“ (Sebavýchova mládeže, Holešov, 207-209). Čo platí o pomere detí k matke, platí rovnako o pomere k otcovi.

## 5. Choroby, staroba a smrť rodičov.

*Zvláštnu starostlivosť venuj rodičom, keď to najviac potrebujú, v chorobe a v starobe. Keď ochorejú, postaraj sa včas o lekára a podľa potreby tiež skoro zavolaj kňaza, aby ich zaopatril sviatosťami. Nenechávaj ich hynúť bez kňaza, ako zviera. Pokiaľ možno, buď čo najčastejšie počas choroby pri ich lôžku, aby si im mohol poslážiť každú chvíľu, ak budú niečo potrebovať.*

Je nepochopiteľné, ako môže byť niekto necitlivý na plač, strádanie a biedu svojich rodičov. O takých napísal básnik Neruda: *„Kto, keď matka plače, veselo si spieva – kto, keď matka volá, chladno sa len pozerá – kto sa zrieka svojej starej vlastnej matky – toho sa i samo slnko bojí dotknúť.“*

*Keď si už zamestnaný, tak prvú výplatu daj celú svojim rodičom. Nebude to síce veľa, ale bude to dôkaz tvojej lásky a vďačnosti. A potom aj ďalej čo najviac prispievaj na vedenie domácnosti.*

Keď Boh dopraje tvojim rodičom starobu, uľahčuj dni ich života ako môžeš. Je to veľmi smutné, keď rodičia vo svojej starobe s plačom nariekajú na nevďak svojich detí, napriek tomu, že sa o ne starali a celý život pre ne pracovali. *Pamätaj, že rodičia, či sú už zdraví alebo chorí, živí alebo mŕtvi, dobrí alebo nedobrí, zaslúžia si vždy tvoju pomoc a modlitby. Nezabúdaj nikdy na tieto povinnosti. „Zlorečený, kto si nectí svojho otca alebo matku“, hovorí sv. Písmo (Dt 27,16). Ďalej sv. Písmo hovorí: „Synu, zastaň sa v starobe svojho otca a nezarmucuj ho po celý jeho život. Ak zoslabne jeho rozum, maj zľutovanie a nepohrdaj ním vo svojej sile.“ (Sir 3,14-15) „Ako muž zlej povesti je ten, kto opúšťa svojho otca, a je od Boha prekliaty, kto k hnevu popudzuje svoju matku (Sir 3,18). „A ako človek, ktorý hromadí poklady, je ten, kto má úctu k svojej matke.“ (Sir 3,5) „Požehnanie otcove utvrdzuje domy synov, ale kliatba matkina z koreňa vyvracia základy.“ (Sir 3,11)*

*„Maj v úcte matku po všetky dni jej života, lebo máš mať na pamäti aké veľké nebezpečenstvo vo svojom lone pre teba vytrpela.“ (Tob 4,4). Krásne hovorí naše príslovie: „Modlitba matkina z morského dna vyníma... Požehnanie rodičov vo vode sa neutopí a v ohni nezhorí.“*

*Ked' rodičia zomrú, zabezpeč im slušný kresťanský pohreb a daj za nich odslúžiť svätú omšu. Pamätaj na nich so svätou omšou aj na výročný deň ich smrti. Tiež chod' na sv. spoveď a sv. prijímanie a obetuj to za nich. Tiež ich hrob udržiavaj pekne ozdobený. Je to vonkajší dôkaz tvojej vďačnosti a lásky. Je to veľmi smutný obraz, keď deti ešte žijú a nechávajú divoko zarásť hrob otca či matky.*

## **6. Rodičia sú tvojimi viditeľnými anjelmi strážnymi.**

*Spomienka na rodičov už nejedného zachránila. Štátnik Randolf hovorieval: „Stal by som sa popieračom Boha, keby som nemohol zašpomínať na svoju maminku, ako brávala moje malé rúčky do svojich rúk a učila ma modliť.“ A spisovateľ Klement Brentano píše: „Ked' som blúdil bez viery, spomenul som si, ako sa moja matka, keď som bol ešte malým chlapcom, v chorobe nado mnou skláňala, modlila sa a urobila mi krížik na čelo. To bola jediná nitka, ktorá ma zachránila.“*

*Jedno dievča samé priznalo, že keď bola zvädzaná na hriech, dala si otázku: „Čo by na to povedali moji rodičia, ocko a mamička?“ Spomienka, tá ju ochránila, - Iná mala už aj sebvražedné úmysly, ale spomätala sa, keď si spomenula na svojich rodičov: „Nie, ten zármutok a tú hanbu rodičom nespravím.“ A potom zmierená s Bohom i so životom sa vrátila k dennému zamestnaniu.*

*Povaha a charakter každého človeka sa spozná najlepšie podľa toho, ako sa správa k svojim rodičom. „Cti otca svojho i matku svoju, aby si dlho žil a bolo ti na zemi dobre.“*

## PAMÄTAJ!

*Vstúpil si do najdôležitejšieho obdobia svojho života – do začiatku svojho mužného dospievania. Si v najkrajšom rozkvetе svojej mladosti. Nedaj Bože, aby mráz zloby spálil kvet tvojej čistej a krásnej mladej mužnosti. Len vtedy budeš šťastný počas svojej mladosti i v budúcom živote, keď kvet svojej mladosti zachováš čistý a neporušený. Len zbožná a čistá mladosť je šťastná, radostná, dáva záruku šťastnej budúcnosti i večnosti a je krásnou nádejou cirkvi i vlasti. Akí ste vy mladí, taký bude u nás ľud v cirkvi a taký bude i národ.*

*Nech prídeš kamkoľvek, v akomkoľvek stave a povolání, vždy si zachovaj svoje najväčšie bohatstvo: posväcujúcu milosť katolícku vieru a mravnú čistotu!*

*Táto knižka ti dáva odpoveď na najdôležitejšie otázky tvojej mladej mužnosti a tvojho budúceho života. Tým ukazuje cestu tvojho šťastia životného i večného.*

Ak si šiel doposiaľ správnou cestou, nech sú ti tieto riadky povzbudením, aby si vytrval a ničím a nikým sa nedal strhnúť na zlú cestu. Tým, ktorí sú bezradní, snád' blúdžia alebo snád' už poklesli, podáva táto knižka pomocnú ruku na záchranu, aby všetko dali do poriadku, aby slzami ľútoti zmazali a Krvou Pána zotrelí škvrny svojej minulosti a začali tiež spievať víťaznú pieseň čistej, krásnej mladosti pre svoje osobné šťastie, pre krásnu budúcnosť cirkvi i celého národa.

*Nestačí však správnú cestu len poznať, tiež musíš tou cestou ísť! K tomu však potrebuješ silu, pretože následkom dedičného hriechu sa*

*ľudské srdce od mladosti prikláňa k zlému.“ (Gn 8,21) Túto potrebnú silu ti nedá žiadny človek, ani otec, ani matka, ani najlepší kamarát, ktorému sa so všetkým zdôveruješ, jedine Všemohúci a dobrotivý Boh. Daj si pevné predsavzatie: 1. Ani jeden deň bez modlitby ! 2. Ani jednu nedeľu bez sv. omše ! 3. Ani jeden mesiac bez sv. spovede a sv. prijímania !*

*Denne vykonaj dobrý skutok a niečo si odopri z lásky ku Kristovi! Chrán sa všetkého, čo je pre tvoju dušu a telo nebezpečné! Denne sa pomodli ráno a večer vrúcne Zdravas, aby ti Panna Mária pomáhala vždy zachovať milosť posväcujúcu, katolícku vieru a neporušenú mravnú čistotu. K tomu pridaj podľa možnosti aspoň desiatok sv. ruženca. V priebehu dňa si často hovor strelnú modlitbu napríklad:*

*„Mária, Pomocnica kresťanov, oroduj za nás.“ – „Nepoškvrnené Srdce Panny Márie, Tebe zasväcujem svoje srdce.“ – „Pane Ježišu, len Tebe patrí moja mladosť.“ – „Najsvätejšie Srdce Ježišove, milujem Ťa.“ – „Najsvätejšie Srdce Ježišove, príď kráľovstvo Tvoje.“ – „Najsvätejšie srdce Ježišove, ochraňuj naše rodiny.“ – „Svätý Don Bosco, oroduj za nás.“ – „Hriech, nedotýkaj sa ma, som Boží!“*

*Každý večer si tiež spomeň na svoju smrť, spytuj si svedomie, spomeň si, čo dobré si vykonal, čo si si z lásky ku Kristovi odoprel a vzbud' si dokonalú ľútosť nad hriechmi, s dobrým predsavzatím na nasledujúci deň. K tomu pridaj ešte prosbu: „Svätý Jozef, vypros mi šťastnú hodinu smrti.“*

Dedinský chlapec sa prihlásil na plachetnicovú loď do učenia. Keď vstúpil na loď, bol stiesnený nad množstvom jemu neznámych prístrojov a lán. Kapitán to spozoroval a spýtal sa ho: „Dokážeš aspoň šplhať?“ Ó, to dokážem dobre.“ „Teda vylez na hlavný stožiar!“ Chlapec tam bol za malú chvíľu. Ale tam si začal uvedomovať, ako sa loď hojdá. Stožiar robil hrozné výkyvy a pred zrakom chlapca sa otvárali na vlnách hrôzostrašné priepasti.

Kričal úzkosťou a strachom. Kapitán na neho zavolať: „Nepozerať sa dole! Nahor sa pozeraj a nespadneš!“ Chlapec poslúchol a pozeral sa len nahor k oblohe. Závrata a úzkosť zmizli, zbavil sa strachu. I ty si sa dostal na rozbúrené more, do búrlivého obdobia svojho mužského dospievania. Nepozerať sa do spodných vírov a rozpenených vln pokušenia, do vlnobitia nástrah, ktoré ťa ohrozujú. Nahor sa pozeraj, k Nebeskému Otcovi, modlitbou Ho vzývaj. On bude tvojou silou, zachováš si jas a pokoj vo svojej duši a určite zvíťazíš ! Tvoje životné heslo nech je: Vždy s čistou dušou, s radostnou tvárou a s dobrým srdcom !

## OBSAH :

|                                                                                                                                                                                                                                   |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Priateľ'u! .....                                                                                                                                                                                                                  | 6  |
| <b>I. Na čo žiješ ?</b>                                                                                                                                                                                                           |    |
| 1. Len raz si mladý.....                                                                                                                                                                                                          | 7  |
| 2. Socha slobody v New Yorku.....                                                                                                                                                                                                 | 7  |
| 3. Syn miliardára a predsa nešťastný .....                                                                                                                                                                                        | 8  |
| 4. "A čo potom?".....                                                                                                                                                                                                             | 10 |
| 5. Nepokoj ľudského srdca.....                                                                                                                                                                                                    | 11 |
| 6. Trvalé uspokojenie tvojho rozumu i srdca.<br>– 1.Si už skutočne šťastný - 2.Najpamätnejšia chvíľa tvojho<br>života. – 3.Spomínaš? – 4.“Zavolajte ho späť !“.                                                                   | 12 |
| <b>II. V búrkach mladosti.</b>                                                                                                                                                                                                    |    |
| 1. Na Genezaretskom jazere.....                                                                                                                                                                                                   | 15 |
| 2. V rozbúrených vlnách dospievania.....                                                                                                                                                                                          | 15 |
| <b>III. Zachovaj si vždy milosť posväcujúcu!</b>                                                                                                                                                                                  |    |
| 1. Najväčší Boží dar.....                                                                                                                                                                                                         | 16 |
| 2. Rastieš v posväcujúcej milosti ?.....                                                                                                                                                                                          | 17 |
| <b>IV. Vždy si zachovaj katolícku vieru !</b>                                                                                                                                                                                     |    |
| 1. Ježiš Kristus založil len jednu cirkev<br>– katolícku!.....                                                                                                                                                                    | 19 |
| 2. Vždy zostaň poslušným synom katolíckej<br>cirkvi – 1.Buď vďačný katolíckej cirkvi ! – 2.Snaž sa čo<br>najlepšie poznať svoju katolícku vieru ! – 3. Maj správne<br>katolícke sebavedomie! – 4.Katolíckej cirkvi buď vždy verný | 20 |
| 3. Katolícku cirkev vždy ochotne počúvaj!<br>– 1. Katolícka cirkev má právo dávať prikázania. – 2.Cirkevné<br>prikázania.....                                                                                                     | 24 |
| 4. Katolícka cirkev býva prenasledovaná,<br>nikdy však nebude zničená.....                                                                                                                                                        | 26 |
| <b>V. Vždy si zachovaj mravnú čistotu !</b>                                                                                                                                                                                       |    |
| 1. Si živý Boží chrám!.....                                                                                                                                                                                                       | 27 |
| 2. Nezosmilníš!.....                                                                                                                                                                                                              | 27 |

|                                                                      |    |
|----------------------------------------------------------------------|----|
| 3. Č o d o k á ž e s p ô s o b i ť h r i e c h n e č i s t o t y . – |    |
| 1. Peter Bandinelli. – 2. Posledný odkaz zomierajúceho.....          | 31 |
| 4. Najhorší jed pre dušu.....                                        | 33 |
| 5. Najhorší jed pre telo.....                                        | 34 |
| 6. Len čistá mladosť je krásna.....                                  | 35 |
| 7. Len čistá mladosť je radostná.....                                | 36 |
| 8. Len čistá mladosť je ušľachtilá.....                              | 38 |
| 9. Len čistá mladosť je dobrým základom<br>zdravia.....              | 38 |
| 10. Len čistá mladosť je Bohu milá.....                              | 39 |
| 11. Veľký príkaz mladosti: ži čisto!.....                            | 39 |
| 12. Veľa mladých mužov a dievčat žije čisto,<br>ži čisto aj ty!..... | 39 |

## **VI. Ktorými prostriedkami si zachováš mravnú čistotu ?**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. V ž d y s i z a c h o v a j c u d n o s ť ! – 1. Tvoje telo je posvätné!<br>– 2. Odkiaľ je v tele náklonnosť ku zlému ? – 3. Cudnosť. – 4. Čo<br>vidíme dnes ? – 5. Cudnosť je mravná záchrana jednotlivcov,<br>rodín a celého národa.....                                                                                                                                | 40 |
| 2. V y v a r u j s a v š e t k é h o , č o j e n e b e z p e č n é p r e<br>m r a v n ú č i s t o t u . – 1. Nikdy nezaháľaj ! – 2. Buď vždy<br>striedmy ! – 3. Pozor na oči ! – 4. Pozor na čítanie ! – 5. Pozor<br>na temné zákulisia a samotu ! – 6. Pozor na ženskú spoločnosť!<br>– 7. Chráň sa nerozvážnych a predajných dievčat ! – 8. Pozor<br>na rôzne zábavy!..... | 46 |
| 3. R ý c h l o o d o l a j p o k u š e n i u !.....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 53 |
| 4. C v i č s a v s e b a z a p i e r a n í ! – 1. Dôležitosť<br>sebazapierania – 2. Drobné denné príležitosti sebazapieraniu                                                                                                                                                                                                                                                 | 54 |
| 5. D ô v e r n e v z ý v a j J e ž i š a K r i s t a a P a n n u<br>M á r i u a a n j e l a s t r á ž n e h o !... ..                                                                                                                                                                                                                                                        | 56 |
| 6. Č a s t e j š i e a p r a v i d e l n e p r i s t u p u j k u<br>s v . s p o v e d i a k u s v . p r i j í m a n i u.....                                                                                                                                                                                                                                                 | 57 |
| 7. P a m ä t a j , ž e B o h v š e t k o v i d í a ž e k a ž d ú                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |    |

|                                                                                           |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| chvíľu môžeš zomrieť! – 1. Príklad Jozefa Egyptského.<br>– 2. Príbeh jedného mladíka..... | 58 |
| 8. Tvoja vzácna perla.....                                                                | 58 |
| 9. Tvoj drahocenný diamant.....                                                           | 59 |

## **VII. Už nie si dieťaťom, správaj sa rozumne !**

|                                                                              |    |
|------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Telesné dospievanie.....                                                  | 60 |
| 2. Otcovstvo a materstvo.....                                                | 61 |
| 3. Panenstvo a materstvo Panny Márie.....                                    | 62 |
| 4. Posvätnosť materstva.....                                                 | 65 |
| 5. Maj úctu k svojmu telu, lebo v ňom<br>dozrieva semeno nového života!..... | 66 |

## **VIII. Ktorý stav a aké povolanie si zvolíš ?**

|                                                                                                                                                                                                                                                                     |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Dobre si to rozmysli! .....                                                                                                                                                                                                                                      | 66 |
| 2. Chceš mať radosť z práce alebo len drinu?                                                                                                                                                                                                                        | 68 |
| 3. Zachovaj si pri práci vždy trpezlivosť a<br>vytrvalosť! – 1. Z chudobného chlapca prezident Spojených<br>štátov Severoamerických. – 2. Syn chudobného námorníka<br>pápežom. – 3. Škola trpezlivosti a vytrvalosti. – 4. Slimák vyhral<br>preteky so zajacom..... | 70 |

## **IX. Stav manželský je od Boha a preto je svätý.**

|                                                                           |    |
|---------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Boh ustanovil stav manželský.....                                      | 73 |
| 2. Len ľudia k tomu Bohom posvätení majú<br>právo na manželský život..... | 73 |

## **X. Do svätej manželstva má viesť vážna známosť.**

|                                                                                                                |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. L á s k a.....                                                                                              | 74 |
| 2. Z n á m o s ť.....                                                                                          | 75 |
| 3. Vývoj lásky a jej stupne. – 1. Duševná láska.<br>– 2. Láska zmyselná. – 3. Láska telesná. – 4. Buď rozumný! | 75 |
| 4. Zasnúbenie a vstup do sviatostného manželstva.....                                                          | 77 |

|                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------|----|
| <b>XI. Do rehoľného stavu ?</b>                             | 78 |
| <b>XII. Buď skutočným mužom !</b>                           | 80 |
| <b>XIII. Cti otca svojho i matku svoju !</b>                |    |
| 1. Na cintoríne.....                                        | 87 |
| 2. Choroba mu otvorila oči.....                             | 87 |
| 3. Maj porozumenie pre starosti svojich<br>rodičov!.....    | 88 |
| 4. Príklad pre každého syna a dcéru.....                    | 90 |
| 5. Choroba, staroba a smrť rodičov.....                     | 92 |
| 6. Rodičia sú tvojimi viditeľnými<br>anjelmi strážnymi..... | 93 |
| <b>Pamätaj !</b>                                            | 94 |